

Załącznik nr 1 do LPR-T
zatwierdzonego
Uchwałą nr 691/14
Rady Miasta Torunia
z dnia 16.01.2014 r.

Miasto Toruń

Załącznik nr 1 Diagnoza stanu wyjściowego

Lokalny Program Rewitalizacji
Miasta Torunia
na lata 2007 – 2015

SPIS TREŚCI

1. WYKORZYSTANE MATERIAŁY, DOKUMENTACJE	6
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA TORUNIA	6
2.1. Obszar i położenie miasta	6
2.2. Położenie geograficzne i przyrodnicze powiązania zewnętrzne	6
2.3. Rys historyczny miasta wraz z zabytkami	7
2.4. Rzeźba terenu	10
2.5. Warunki klimatyczne	11
2.6. Wody powierzchniowe	11
2.7. Wody podziemne	13
2.8. Użytkowanie gruntów	14
2.9. Zasoby leśne	15
2.10. Gleby	16
2.11. Ogólna charakterystyka miasta Torunia - wnioski	16
3. DEMOGRAFIA	17
3.1. Liczba ludności	17
3.2. Liczba ludności Torunia w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	23
3.3. Ruch naturalny ludności Torunia	24
3.4. Migracje ludności	25
3.5. Sytuacja demograficzna – Toruń na tle innych miast	27
3.6. Demografia – wnioski	30
4. POMOC SPOŁECZNA	30
4.1. Zadania własne	30
4.2. Zadania zlecone	32
4.3. Najważniejsze powody wypłacania pomocy finansowej przez MOPR	35
4.4. Bezdomność	37
4.5. Ochrona macierzyństwa	38

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

4.6.	Długotrwała lub ciężka choroba.....	38
4.7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	39
4.8.	Osoby opuszczające zakłady karne	40
4.9.	Inne sytuacje życiowe.....	40
4.10.	Placówki MOPR i inne instytucje sfery pomocy społecznej	42
4.11.	Pomoc społeczna – wnioski.....	42
5.	PRZESTĘPCZOŚĆ	43
5.1.	Przestępczość – wnioski.....	45
6.	EDUKACJA I OŚWIATA	46
6.1.	Dane zbiorcze	46
6.2.	Przedszkola.....	46
6.3.	Szkoły podstawowe.....	47
6.4.	Szkoły gimnazjalne.....	48
6.5.	Licea ogólnokształcące.....	49
6.6.	Zasadnicze szkoły zawodowe.....	50
6.7.	Średnie szkoły zawodowe	50
6.8.	Policealne szkoły zawodowe	51
6.9.	Szkoły wyższe.....	52
6.10.	Edukacja i oświata - wnioski	52
7.	TURYSTYKA	53
7.1.	Turystyka - wnioski	55
8.	KULTURA	56
8.1.	Biblioteki.....	56
8.2.	Kina.....	57
8.3.	Muzea	57
8.4.	Kultura – wnioski	58
9.	RYNEK PRACY	59
9.1.	Stan zatrudnienia	59

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

9.2.	Bezrobocie	64
9.3.	Bezrobotni według wieku	68
9.4.	Bezrobotni według poziomu wykształcenia	69
9.5.	Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy	71
9.6.	Rynek pracy – wnioski.....	75
10.	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	76
10.1.	Liczba i struktura podmiotów gospodarki narodowej.....	76
10.2.	Największe przedsiębiorstwa na terenie Torunia	85
10.3.	Formy wspierania przedsiębiorczości na terenie Torunia	86
10.4.	Przedsiębiorczość – Toruń na tle innych miast	89
10.5.	Przedsiębiorczość – wnioski.....	92
11.	ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	93
11.1.	Tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych	93
11.2.	Tereny zamknięte	94
11.3.	Analiza istniejącego zagospodarowania przestrzennego	95
11.4.	Charakterystyka poszczególnych jednostek urbanistycznych	98
11.5.	Zagospodarowanie przestrzenne – wnioski	130
12.	ZASOBY MIESZKANIOWE.....	131
12.1.	Dynamika i ogólne tendencje	131
12.2.	Struktura własnościowa	133
12.3.	Zasoby mieszkaniowe – Toruń na tle innych miast.....	134
12.4.	Zasoby mieszkaniowe – Wnioski.....	137
13.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	137
13.1.	Drogownictwo	137
13.2.	Wodociągi	138
13.3.	Kanalizacja	140
13.4.	Gospodarka odpadami.....	141
13.5.	Zaopatrzenie w gaz	142

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

13.6.	Zaopatrzenie w energię elektryczną	143
13.7.	Infrastruktura techniczna – wnioski	144

1. Wykorzystane materiały, dokumentacje

Diagnoza stanu miasta Torunia została opracowana na podstawie dostępnych informacji, dokumentów i opracowań o charakterze diagnostycznym i strategicznym oraz na podstawie zebranych danych statystycznych na potrzeby niniejszego dokumentu.

Diagnoza ogólna stanu miasta obejmuje analizę danych statycznych dostępnych w Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędzie Miasta Torunia. Przyjęto, że analiza jest prowadzona w latach 2003-2007. Jednakże w przypadku wystąpienia braku informacji za rok 2007, ostatni rok analizy będzie obejmował okres najbardziej aktualny. Brak informacji za ostatni okres wynika ze sposobu aktualizacji danych w Urzędzie Statystycznym – cechy nie są aktualizowane równocześnie, ich umieszczanie w systemie GUS przebiega stopniowo. Na początku każdego rozdziału określono przedział czasowy przeprowadzonej analizy.

2. Ogólna charakterystyka miasta Torunia

2.1. Obszar i położenie miasta

Miasto Toruń leży w centrum województwa kujawsko-pomorskiego i graniczy od północy z Gminą Łysomice, od wschodu z Gminą Lubicz, od południa z Gminą Wielka Nieszawka i od zachodu z Gminą Zławieś Wielka. Wymienione wyżej gminy wraz z gminami Łubianka, Obrowo i Czernikowo oraz miastem i gminą Chełmża stanowią powiat ziemski toruński. Obszar Torunia obejmuje 115,75 km² (19 miejsce w Polsce).

2.2. Położenie geograficzne i przyrodnicze powiązania zewnętrzne

Toruń położony jest w obrębie Kotliny Toruńskiej. Region ten stanowi rozległe nieckowate rozszerzenie doliny Wisły, wcięte na głębokość 50 – 60 metrów w obszary wysoczyzn morenowych: Pojezierze Chełmińskie od północnego-wschodu i Równinę Inowrocławską od południa. Charakterystyczne dla Kotliny Toruńskiej ukształtowanie rzeźby terenu w postaci poziomów terasowych obniżających się ku Wiśle, z na ogół słabo wykształconymi krawędziami między nimi – nie podkreśla wyraźnego wcięcia doliny w wysoczyzny. Kotlina Toruńska wchodzi w skład Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej. Niewielki północno-wschodni fragment miasta (rejon Grębocina) leży w obrębie Pojezierza Chełmińskiego reprezentując typ środowiska przyrodniczego wysoczyzny morenowej. Toruń leży na styku trzech regionów geograficzno-historycznych: Kujaw, Ziemi Chełmińskiej i Ziemi Dobrzyńskiej.

Położenie miasta między Wisłą i Drwęcą, które są osią korytarzy ekologicznych obejmujących doliny tych rzek, decydują o bardzo dużym stopniu otwarcia i rozległym zasięgu terytorialnym geosystemu Torunia. Dolina rzeki Wisły jest korytarzem ekologicznym o randze międzynarodowej, a zbiegająca się z nią w

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

granicach miasta dolina Drwęcy stanowi korytarz ekologiczny o randze krajowej. Inne, mniejsze ciek: Struga Toruńska, Struga Lubicka, Kanał Nieszawski – są osiami korytarzy lokalnych i międzygminnych. Zasięgi zlewni rzek przepływających przez miasto oraz stan środowiska przyrodniczego w ich obrębie ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania miasta, a zwłaszcza stan środowiska przyrodniczego zlewni Drwęcy, rzeki stanowiącej źródło zaopatrzenia w wodę dla mieszkańców Torunia.

Granica administracyjna miasta przebiega przez integralne struktury przyrodnicze. Lasy leżące na peryferiach miasta od strony północno-zachodniej i południowo-wschodniej są częścią większych kompleksów leśnych, tzw. Puszczy Toruńsko-Bydgoskiej. Grunty użytkowane rolniczo w peryferyjnych częściach miasta, zwłaszcza od wschodu, ale także północnego-zachodu i południowego-zachodu są fragmentami większych kompleksów rolnych leżących w gminach sąsiednich.

2.3. Rys historyczny miasta wraz z zabytkami

Miasto Toruń jest jednym z najbardziej znanych miast Polski. Miasto otrzymało prawa miejskie w dniu 28 grudnia 1233 r. Toruń rozwijał się bardzo szybko jako ważny ośrodek handlowy związany z bogatym zapleczem kujawsko-mazowieckim położony w miejscu przeprawy przez Wisłę, gdzie zbiegały się główne szlaki handlowe ze Śląska, Wielkopolski i Mazowsza w kierunku Bałtyku. W krótkim czasie kontakty handlowe przerodziły się w międzynarodowe, sięgające Skandynawii i Flandrii, Rusi i Węgier, a nawet krajów arabskich. Coraz bogatsze miasto kupieckie stało się jednym z głównych pośredników w handlu między krajami zachodniej i wschodniej Europy i odegrało znaczną rolę w związku hanzeatyckim.

Duży napływ do miasta kupców oraz osadników spowodował, że w 1264 r. powstało Nowe Miasto usytuowane stycznie do zamku i istniejącego Starego Miasta. Nowe Miasto aż do 1454 r. było samodzielnym organizmem miejskim. Cały obszar Starego i Nowego Miasta w obrębie murów miejskich został w pełni ukształtowany w okresie średniowiecza i ściśle wypełniony gotycką zabudową.

Inkorporacja Pomorza i ziemi chełmińskiej do Polski w 1454 r. była ostatecznym zakończeniem rządów krzyżackich w Toruniu. Ścisły związek miasta z Polską utrwaliła wojna trzynastoletnia z Zakonem, zakończona w 1466 roku II Pokojem Toruńskim.

Władzę w średniowiecznym Toruniu sprawowały cechy: piwowarów, garbarzy, sukienników oraz kuśnierzy. Powstają liczne budowle, świadczące o sile i rozwoju miasta. W końcu XIV wieku miasto wraz z przedmieściami zamieszkiwało około 20.000 mieszkańców.

Wielkie przemiany ekonomiczne, a przede wszystkim zmiana kierunków głównych szlaków handlowych wpływa na zastój handlu toruńskiego i przejściowy kryzys gospodarczy na przełomie XV i XVI wieku. Sytuacja finansowa miasta była jednak dobra, o czym świadczy budowa mostu stałego przez Wisłę. Był to w owych czasach drugi po Krakowie most na Wiśle. Po drugiej stronie Wisły, obok zamku Dybrowskiego, od końca XV w. rozwijała się nowa osada, która z powodu częstego zalewania przez powódzie przeniesiona została na wzgórze i występuje pod nazwą Podgórz.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Wiek XVII nie był dla miasta okresem rozwoju. Oprócz spalenia przedmieścia Torunia w 1629, dochodzi również do poważnego kryzysu religijnego, zakończonym splądrowaniem kolegium jezuickiego przez protestantów.

Miasta nie oszczędzono również w XVIII wieku. Już w 1703 roku dochodzi do pożarów, będących efektem oblężenia miasta przez Szwedów. Następują rozbiory Polski. Toruń od 1793 roku znalazł się pod panowaniem pruskim. Ponadto, niekorzystne zjawiska, jakie miały miejsce w tym okresie (m.in. rozpad rynku wiślanego, likwidacja dotychczasowych powiązań handlowych) spowodowały, że nastąpił gwałtowny spadek liczby mieszkańców miasta (do ok. 6.000) oraz upadek gospodarczy Torunia.

W kolejnych latach Toruń znalazł się w granicach Księstwa Warszawskiego. W latach 1810-1812 Francuzi postanowili uczynić z miasta twierdzą, otaczając je 12 obmurowanymi i opalisadowanymi bastionami. Dalszy spadek ludności Torunia był efektem oblężenia miasta przez wojska rosyjskie, które miało miejsce 1813 roku. Całkowicie zniszczono 100 domów, zaś 250 było znacznie uszkodzonych. Zaledwie 400 nadawało się do zamieszkania. Kryzys zaczął przeżywać również przemysł zbożowy, będący jednym z niewielu dobrze prosperujących w mieście.

Po Kongresie Wiedeńskim w roku 1815 Toruń ponownie przeszedł pod panowanie pruskie. Prusowie stworzyli z miasta nadgraniczną twierdzą. Decyzja ta była również niekorzystna dla rozwoju miasta. Dopiero odsunięcie od Torunia umocnień fortecznych dało szansę na rozwój, zwłaszcza przestrzenny.

Szansą na rozwój Torunia było wybudowanie w 1873 r. mostu kolejowego na trasie Berlin - Wystruć, stanowiącego najdogodniej połączenie kolejowe centralnych Niemiec z Prusami Wschodnimi. Ponadto dzięki odsunięciu od miasta, a następnie likwidacji wewnętrznego pasa fortyfikacji, przylegającego bezpośrednio do murów starówki, możliwe stało zabudowanie opuszczonych przez wojsko terenów. Dzięki temu wybudowano m.in. kościół garnizonowy, teatr miejski, nową siedzibę banku, budynek Szkoły Przemysłowej.

Od początku XX w. wzrastała liczba mieszkańców Torunia, osiągając w 1906 roku liczbę 33 000. Liczba ta wzrosła do 40.000 mieszkańców po włączeniu do Torunia robotniczej gminy Mokre. Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców, wzrastała również liczba rzemieślników. Ożywienie zaczął przeżywać także miejscowy przemysł. Podobne zjawiska wystąpiły w życiu kulturalnym i naukowym. Krótco przed wybuchem I wojny światowej miasto liczyło 46 tysięcy mieszkańców. Większość stanowili Niemcy (55-60%). Polaków było 38-43%, zaś Żydów ok. 2% ogólnej populacji mieszkańców.

Po I wojnie światowej Toruń znalazł się w granicach państwa polskiego – wkroczenie polskiej Dywizji Pomorskiej do miasta miało miejsce 18 stycznia 1920 r. Miasto stało się również stolicą województwa, które obejmowało obszary dawnych Prus Zachodnich, które przypadły Polsce. Dzięki temu Toruń stawał się nowoczesnym ośrodkiem administracyjnym, naukowym oraz kulturalnym. Rozwijał się

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

również przemysł. Nastąpił gwałtowny wzrost ludności. W efekcie w roku 1939 miasto liczyło już 79.000 mieszkańców. Rozwój miasta został zahamowany przez wybuch II wojny światowej.

Wkroczenie wojsk niemieckich do miasta nastąpiło 7 września 1939 r. Wraz z tym nastąpiły pierwsze masowe aresztowania głównie inteligencji i kadry urzędniczej. Do Torunia zaczęła napływać ludność niemiecka (ok. 16.000 osób). Okupacja niemiecka zakończyła się 1 lutego 1945 r.

Po II wojnie światowej Toruń traci status miasta wojewódzkiego na rzecz Bydgoszczy. Powoduje to utratę licznych instytucji o zasięgu regionalnym, czego konsekwencją było zahamowanie rozwoju gospodarczego oraz kulturalnego Torunia. Pozytywnym jednak zjawiskiem był napływ do miasta repatriowanych ze wschodu profesorów z Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Efektem tego było powołanie 24 sierpnia 1945 r. Uniwersytetu.

W okresie PRL lokalizowano lub rozbudowywano zakłady przemysłowe. Do największych zakładów, które powstały po II wojnie światowej można zaliczyć, m.in.: Toruńskie Zakłady Przemysłu Odzieżowego; (obecnie "Torpo"); Pomorskie Zakłady Wytwórcze Aparatury Niskiego Napięcia (obecnie "Aparator"), Polchem (rozbudowa); Zakłady Materiałów Opatrunkowych; Zakłady Włókien Chemicznych "Elana"; Toruńską Przędzalnię Czesankową "Merinotex". Lokalizacja i rozbudowa istniejących zakładów spowodowało zwiększenie liczby mieszkańców miasta z 68.000 w 1946 r., do 105.000 w 1960 roku. Konsekwencją wzrostu liczby mieszkańców był rozwój przestrzenny Torunia. Powstawały nowe osiedla, w tym największe – „Rubinkowo”. Toruń ponownie stał się stolicą województwa w roku 1975.

Dla rozwoju miasta, istotne było powstanie województwa kujawsko – pomorskiego. Toruń stał się siedzibą władz samorządu wojewódzkiego; uchwałodawczego – Sejmiku Wojewódzkiego oraz wykonawczego – Zarządu Województwa. W Bydgoszczy zlokalizowany natomiast została administracja rządowa szczebla wojewódzkiego (Urząd Wojewódzki).

Historię miasta w doskonały sposób obrazują liczne zabytki, do których można zaliczyć, m.in.: Ratusz Staromiejski; Pomnik i dom Mikołaja Kopernika; Krzywą Wieżę; Pomnik Flisaka; Kościoły na starówce (Katedra św.św. Janów Chrzcicielna i Ewangelisty, Kościół św. Jakuba, Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, Kościół p.w. Ducha Świętego); liczne Kamienice (na Rynku Staromiejskim: Kamienica Pod Gwiazdą, Dwór Artusa, Pałac Meisnera, Kamienica - Rynek Staromiejski 33, Hotel "Pod Trzema Koronami" - Rynek Staromiejski 21, Rynek Staromiejski 19 i 20 oraz w innych częściach miastach zlokalizowane na ulicach: Piekary, Kopernika, Ducha Św., Rabiańska, Żeglarska, Chełmińska, Łazienna, Mostowa, Podmurna, Małe i Wielkie Garbary, Prosta, Królowej Jadwigi oraz Rynek Nowomiejski); Rynek Nowomiejski; Zamki (Krzyżacki, Dybowski); Bramy (Mostowa, Klasztorna, Żeglarska), baszty (Gołębnik, "Monstrancja", Koci Łeb); Mury obronne; Twierdzę Toruń.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Dnia 4 grudnia 1997 roku, podczas XXI plenarnej sesji Komitetu Dziedzictwa Światowego UNESCO w Neapolu, Zespół Staromiejski Torunia został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO.

2.4. Rzeźba terenu

W granicach miasta Torunia wyróżnia się następujące jednostki morfogenetyczne:

- pradolinę Wisły i Drwęcy (obejmującą dno doliny, terasy rzeczne i krawędzie teras),
- wysoczyznę morenową.

Doliny Wisły i Drwęcy posiadają system teras rzecznych, oddzielonych od siebie mniej lub bardziej czytelnymi krawędziami. Na ogół są to załomy rozmyte, słabo wyróżniające się w terenie, nie stanowiące barier w zagospodarowaniu przestrzennym. Spośród czytelnych w terenie krawędzi, największe wysokości (do 35 m) osiąga skarpa biegnąca od mostu kolejowego, wzdłuż Wisły przez Winnicę w kierunku Kaszczorka i Antoniewa. Jej krawędź opada stromo ku Wiśle, osiągając spadki do 70%. Terasa o wysokości 10-20 m ciągnie się na lewym brzegu Wisły od Otłoczyna, przez Czerniewice po Rudak i dalej wzdłuż linii kolejowej na Podgórzu. Fragmenty wysokich krawędzi terasowych występują w rejonie Bydgoskiego Przedmieścia. Inna, niższa lecz czytelna krawędź, utrwalona w większości roślinnością leśną rozprzestrzenia się od osiedla Brzeziny po Barbarkę. Wysokie i czytelne krawędzie terasowe stanowią o walorach przyrodniczych miasta, stwarzają też ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym. W ich strefach występują zagrożenia procesów erozyjnych i denudacyjnych.

Powierzchnie teras rzecznych są płaskie, o spadkach w większości nie przekraczających 2%. W obrębie miasta występują: terasa zalewowa, terasy nadzalewowe i terasy wyższe. Terasa zalewowa występuje bezpośrednio nad korytarzem Wisły (35-40 m n.p.m.). W jej obrębie występują liczne starorzecza, będące śladami dawnych koryt rzecznych. Terasy II i III są zaliczane do teras nadzalewowych. Terasa II obejmuje fragmenty Kaszczorka. Większe przestrzenie tego osiedla zajmuje terasa III (43-45 m n.p.m.), obejmując także fragmenty Bydgoskiego Przedmieścia. Terasa IV (46-50m n.p.m.) zajmuje Śródmieście, większość Bydgoskiego przedmieścia, Rudak, Stawki i północną część Podgórza. Południowa część Podgórza zajmuje natomiast terasa V. Terasy VIII (63-64m n.p.m.) i IX (70-71m n.p.m.) obejmują większość prawobrzeżnej zurbanizowanej części miasta - odpowiednio: osiedle Wrzosa i Rubinkowo, Mokre, Jakubskie. Niemal płaskie ukształtowanie powierzchni teras, w większości o zatartych krawędziach pomiędzy nimi, jest elementem sprzyjającym rozwojowi urbanistycznemu.

Wysoczyzna morenowa obejmuje jedynie niewielki obszar na północno-zachodnich obrzeżach miasta w rejonie Grębocina. Wznosi się ona na wysokości 81-103 m n.p.m., stanowiąc stosunkowo płaską równinę, urozmaiconą licznymi płytkimi zagłębieniami, falistościami i pagórkami morenowymi. Od dolin Wisły i Drwęcy jest oddzielona wyraźną krawędzią.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Wydmy stanowią charakterystyczny element rzeźby miasta i okolic. Występują one w postaci pól wydmych lub rozmieszczone są pojedynczo. Wydmy mają kształty paraboliczne, wałowe i nieregularne. Największe pola wydmy występują na południowych obrzeżach Torunia (na poligonie wojskowym). Owe pola wydmy oraz wzniesienia wydmy w obrębie Rudaka, Stawek i Podgórze wchodzi w skład tzw. pola wydmy toruńsko-aleksandrowsko-gniewkowskiego. Wydmy zlokalizowane po prawej stronie Wisły w obrębie miasta stanowią wschodnią część innego pola wydmy, rozciągającego się od ujścia Drwęcy po Bydgoszcz-Fordon. W zurbanizowanej części miasta wyróżniają się wydmy tzw. Rudelka (przy ul. Bema-Balonowa), Piekarskie Góry (przy ul. Słowackiego-Kraszewskiego), Kozackie Góry, Dębowa Góra. Dwie pierwsze wydmy, utrwalone roślinnością reprezentują duże walory krajobrazowe. Odkryte piaszczyste powierzchnie narażone są na procesy erozji wietrznej.

2.5. Warunki klimatyczne

Toruń charakteryzuje się niewielką ilością opadów atmosferycznych. W latach 1991-2000 średnia roczna suma opadów wynosiła 526 mm. Długość okresu wegetacyjnego jest zróżnicowana i wynosi około 220 dni. Według „Programu ochrony środowiska dla miasta Torunia” z 2004 roku przeważający udział stanowią wiatry zachodnie (19,4%), najmniej jest wiatrów północnych (8,2%) i północno-wschodnich (8,2%). Stosunkowo duży udział „ciszy” może przyczynić się do koncentracji zanieczyszczeń powietrza nad miastem. Takie ukształtowanie się różnicy wiatru oraz specyficzne ukształtowanie terenu sprzyjają rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń powietrza i składają się na niekorzystne warunki aerosanitarne Torunia. Średnia roczna temperatura dla Torunia wynosi 7,1°C. Średnia temperatura najcieplejszego miesiąca (lipca) z wielolecia wynosi 17,2°C, natomiast najzimniejszego miesiąca (stycznia) wynosi minus 3,1°C. Miasto Toruń charakteryzuje się korzystnymi warunkami solarnymi.

2.6. Wody powierzchniowe

Zlewnia hydrologiczna obejmująca Toruń wykracza poza granice administracyjne miasta, w związku z tym znaczna część wód napływa spoza jego obszaru (południowa granica zlewni hydrologicznej oddalona jest od granic południowych miasta o 10 km).

Głównym ciekim i osią hydrograficzną Torunia jest rzeka Wisła. W granicach miasta przepływa od 726 do 745 km biegu rzeki, czyli na długości około 19 km. W jej dorzeczu znajduje się cały obszar miasta. Szerokość Wisły na odcinku przepływającym przez miasto dochodzi do 500 m, a głębokość - do 5 m. Stan ostrzegawczy w odniesieniu do wodowskazu Toruń wynosi 530 cm (przy przepływie 2.340 m³/s), natomiast stan alarmowy wynosi 650 cm (przy przepływie 3.490 m³/s). Stan średni rzeki Wisły w Toruniu z wielolecia wynosi 318 cm, natomiast średni przepływ 983 m³/s.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Największym, prawobocznym dopływem Wisły jest Drwęca. Jej ujściowy odcinek pokrywa się z fragmentem granicy miasta. Drwęca płynie silnie meandrującym korytem, w głęboko wciętej dolinie. Średni roczny przepływ rzeki przy ujściu wynosi 24,5 m³/s. Wahania stanów wody dochodzą do 3,5 m.

Struga Toruńska to trzeci co do wielkości ciek w obrębie miasta, biorący swój początek poza granicami miasta z jeziora Wieczno (całkowita jej długość wynosi 49,7 km, w granicach miasta 10,5 km). Ciek był poddawany radykalnym zabiegom hydrotechnicznym już od XIII w. W Grębocinie Struga rozdziela się na dwie części: Strugę Lubicką płynącą w wyciętej przez siebie dolinie erozyjnej Drwęcy i Strugę Toruńską, dopływającą do stawu Kaszownik, za którym po przepłynięciu 400 m, ponownie rozdzielona jest służą na dwa kanały: kanał strugi właściwej uchodzący do Wisły w rejonie Zamku Krzyżackiego oraz kanał drugi, noszący nazwę Czerwonej Wody, uchodzący do Wisły w rejonie Placu Rapackiego. Częściowo, zwłaszcza w rejonie Grębocina przebiega korytem obustronnie porośniętym drzewami, im bliżej śródmieścia tym koryto jest bardziej uregulowane, a w końcowych odcinkach w większości kryte. Średnia szerokość Strugi Toruńskiej wynosi 2 - 2,5 m, głębokość 1 - 1,3 m, średni jej spadek -1,26% a średni przepływ - 0,7 m³/s.

Struga Lubicka to ciek o długości całkowitej 5 km (w granicach miasta - 2,4 km), średniej szerokości w dnie 1 - 1,6 - 2,4 m i średniej głębokości 2,1 m. Uchodzi do niej ciek Katarzynka.

Inne cieki to m.in.: Kanał Nieszawski (2,24 km w granicach miasta), będący dopływem Strugi Zielonej, Kanał Czerniewicki – Brzoza (w granicach miasta o długości 1,5 km) oraz ciek płynący w rejonie Barbarki.

Struga Toruńska, Struga Lubicka, Kanał Nieszawski, Kanał Czerniewicki – to urządzenia melioracji podstawowych. Urządzenia melioracji szczegółowych to system mniejszych cieków – rowów otwartych i kanałów krytych.

- zbiorniki poeksploatacyjne (głównie po eksploatacji łąk), występujące na Rudaku (m.in. jezioro Nagus – 7 ha powierzchni, będący prawdopodobnie najgłębszym zbiornikiem w Toruniu – do 10 m głębokości) i w parku na Bydgoskim Przedmieściu,
- zbiorniki towarzyszące fortyfikacjom (fosy) – występujące wokół fortów: X, XI, XV oraz w obrębie Przyczółka Mostowego,
- zbiorniki retencyjne – m.in. Kaszownik (1 ha).

Jeziora należą do bardzo nietrwałych i wrażliwych składników środowiska naturalnego.

Do wód powierzchniowych należy zaliczyć także tereny podmokłe (mokradała), które występują głównie w strefie terasy zalewowej i nadzalewowej w rejonie Podgórze (ul. Nieszawskiej), Bydgoskiego Przedmieścia, Rudaka, także w rejonie Strugi Lubickiej i śladowo na osiedlu Mokre. Pomimo, że tereny mokradeł stanowią ograniczenie dla zabudowy, podlegają uszczuplaniu na skutek przystosowywania terenów do inwestycji budowlanych. Tereny podmokłe pełnią bardzo ważne funkcje przyrodnicze, ekologiczne,

hydrologiczne i krajobrazowe. Mokradła zasilane są płytko zalegającymi wodami gruntowymi oraz opadami atmosferycznymi, te położone w obrębie terasy zalewowej zasilane są ponadto wodami zalewowymi Wisły.

2.7. Wody podziemne

Poziom wód gruntowych ma duże znaczenie w zagospodarowaniu terenu. Płytko zalegający poziom wód gruntowych oraz sezonowe wahania wody ograniczają zabudowę (jej funkcję lub posadowienie) albo podnoszą koszty inwestycji.

W granicach miasta można wyróżnić trzy wyraźne rejony hydrogeologiczne, różniące się generalnie poziomem zalegania pierwszego horyzontu wód podziemnych:

- obszary wysoczyznowe – gdzie woda gruntowa zalega poniżej 4,0 m od powierzchni terenu,
- obszar poziomów terasowych Wisły i Drwęcy o zróżnicowanej głębokości zalegania wód gruntowych,
- obszar den dolin Wisły i Drwęcy, gdzie woda gruntowa występuje najczęściej na głębokości 1-2 m p.p.t.

Na terenie miasta znaczenie użytkowe mają wody piętra czwartorzędowego i kredowego.

Czwartorzędowe piętro wodonośne związane jest z seriami piaszczystymi i piaszczysto-żwirowymi występującymi w utworach interglacjału mazowieckiego, emskiego oraz serią wodnolodowcową zlodowacenia Wisły. W Kotlinie Toruńskiej występują wody związane z wodnolodowcową serią zlodowacenia Wisły oraz wody występujące w piaszczystych tarasach plejstocenijskich i holocenijskich, tworząc najczęściej wspólny - dolinny poziom wodonośny. Miąższość poziomu czwartorzędowego jest zróżnicowana, najczęściej 10-20 m, dochodząc do 40 m. Zwierciadło wody w poziomie czwartorzędowym zalega płytko pod powierzchnią terenu, często od 1 do 5m, w większości nie posiadające w stropie izolacyjnej warstwy utworów nieprzepuszczalnych. W obrębie tego piętra stwierdza się młode wody infiltracyjne, zasilane m.in. opadami atmosferycznymi. Z uwagi na brak izolacji wody te są najbardziej narażone na zanieczyszczenia przesączające się z powierzchni ziemi. Na terenie miasta eksploatowane są wody podziemne z utworów czwartorzędowych z ujęcia „Wrzosek II,” „Czerniewice” oraz „Mała Nieszawka”. Zaopatrzenie miasta w wodę pochodzi także z ujęcia infiltracyjnego Jedwabno, leżącego poza granicami Torunia.

Wody piętra kredowego wykorzystywane są głównie do zaspokajania potrzeb przemysłu, udostępnione są również ludności w postaci źródeł ulicznych. Kredowe piętro wodonośne ma na terenie miasta charakter użytkowy i jest związane ze szczelinami, spękaniem oraz pustkami krasowymi. Zasilanie utworów kredy górnej odbywa się na Wysoczyźnie Chełmińskiej, na północy i na wschodzie Torunia. W rejonie Czerniewic występują wody mineralne chlorkowo-sodowe o dużej wydajności.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

W zboczach dolin Wisły i Drwęcy występuje także niewielka ilość naturalnych wód podziemnych w postaci młak, wysięków i źródeł. Występują one głównie w obrębie skarpy ciągnącej się od Winnicy, przez Kaszczorek do granic miasta, na Rudaku i okolicach Barbarki, a także w okolicy Podgórze i w pobliżu linii kolejowej.

2.8. Użytkowanie gruntów

W ogólnej powierzchni gruntów miasta Torunia (11.575 ha) największy udział stanowią pozostałe grunty – 51,9%, a następnie użytki rolne – 24,1% oraz lasy – 24,0%. Powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się w latach 1995-2005 o 100 ha, głównie ze względu na wykupy dokonywane przez inwestorów. Wśród użytków rolnych dominują grunty orne (1804 ha) i pastwiska (680 ha), mniejszy udział w użytkach rolnych stanowią łąki (251 ha) i sady (50 ha). Z drugiej strony w analizowanym okresie zwiększyła się o 99 ha powierzchnia gruntów pozostałych. Z kolei powierzchnia lasów zwiększyła się tylko o 1 ha.

Użytkowanie gruntów w mieście Toruniu (w ha). Stan na dzień 31 XII

Lata	Ogółem	Użytki rolne, w tym:				pastwiska	Lasy	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne	sady	łąki			
1995	11 575	2 885	1 867	10	597	411	2 776	5 914
2000	11 575	2 792	1 792	50	270	680	2 785	5 998
2001	11 575	2 792	1 810	50	252	680	2 785	5 998
2002	11 575	2 792	1 810	50	252	680	2 785	5 998
2003	11 575	2 785	1 804	50	251	680	2 777	6 013
2004	11 575	2 785	1 804	50	251	680	2 777	6 013
2005	11 575	2 785	1 804	50	251	680	2 777	6 013

Źródło: GUS, dla 2006 r. brak danych

Gmina Miasta Toruń według stanu na koniec 2006 roku była właścicielem i użytkownikiem wieczystym 3 965,2 ha gruntów, w tym grunty nie obciążone użytkowaniem wieczystym stanowią 2 928,7 ha tj. 73,9% ogólnej liczby gruntów miasta.

Największe znaczenie w procesie gospodarowania mieniem komunalnym mają grunty przeznaczone pod zabudowę. Jest to grupa gruntów najczęściej sprzedawanych i oddawanych w użytkowanie wieczyste. Stanowią one łącznie około 10% wszystkich gruntów. Systematycznie rośnie areał gruntów zajętych pod drogi. Będzie to element stale towarzyszący procesowi gospodarowania gruntami komunalnymi, gdyż wiąże się z wykonywaniem zadań własnych gminy i regulowaniem stanów prawnych nieruchomości zajętych już pod urządzenia infrastruktury miejskiej.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Użytkowanie gruntów w mieście Toruniu (struktura w %). Stan na dzień 31 XII

Lata	Ogółem	Użytki rolne, w tym:					Lasy	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
1995	100,0	24,9%	16,1%	0,1%	5,2%	3,6%	24,0%	51,1%
2000	100,0	24,1%	15,5%	0,4%	2,3%	5,9%	24,1%	51,8%
2001	100,0	24,1%	15,6%	0,4%	2,2%	5,9%	24,1%	51,8%
2002	100,0	24,1%	15,6%	0,4%	2,2%	5,9%	24,1%	51,8%
2003	100,0	24,1%	15,6%	0,4%	2,2%	5,9%	24,0%	51,9%
2004	100,0	24,1%	15,6%	0,4%	2,2%	5,9%	24,0%	51,9%
2005	100,0	24,1%	15,6%	0,4%	2,2%	5,9%	24,0%	51,9%

Źródło: własne na podstawie danych z GUS, dla 2006 r. brak danych

Wśród gruntów czasowo rozdysponowanych dominują nieruchomości obciążone prawem użytkowania wieczystego. Łączna powierzchnia gruntów obciążonych prawem wieczystego użytkowania wynosi 976,7 ha, co stanowi 24,6% ogólnej liczby gruntów komunalnych.

2.9. Zasoby leśne

Lasy leżące na obrzeżach miasta i rozprzestrzeniające się poza jego granice – są częścią większych kompleksów leśnych w obrębie Puszczy Toruńsko-Bydgoskiej. W skład lasów wchodzi głównie zbiorowiska ubogie. Pod względem zdrowotnym wykazują znaczny stopień uszkodzeń wywołanych przez przemysł – defoliacje, deformacje koron, a co za tym idzie słabą odporność biologiczną.

Dominującym zbiorowiskiem leśnym na terenie miasta są bory sosnowe. W zbiorowiskach borowych warstwę drzew buduje najczęściej jednowiekowe nasadzenie sosny, miejscami z domieszką brzozy i dębów, na ogół brak warstwy krzewów. Runo jest ubogie, najczęściej trawiaste. Znaczne powierzchnie zajmują sztuczne drzewostany sosnowe wprowadzone na grunty nieleśne, jako nasadzenia wtórne na gruntach odlesionych ze względów militarnych.

Udział lasów i gruntów leśnych w ogólnej powierzchni miasta (wskaźnik lesistości) wynosił w 2006 roku ponad 24% i przekraczał średnią lesistość województwa kujawsko-pomorskiego (22,3%). W lasach będących własnością Skarbu Państwa, gospodarkę prowadzą: Nadleśnictwo Toruń (1361 ha), Nadleśnictwo Gniewkowo (384 ha), Nadleśnictwo Dobrzejewice (349 ha) oraz Nadleśnictwo Cierpiszewo (3 ha). Lasy komunalne tworzą niewielkie oderwane kompleksy leśne rozproszone w tkance miejskiej, bądź przylegające do większych kompleksów lasów państwowych. Oderwane kompleksy leśne pełnią często funkcję miejskich parków leśnych. Lasy prywatne zlokalizowane są głównie w otoczeniu dzielnicy Kaszczorek i na Rudaku.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Ważniejsze dane o leśnictwie w mieście Toruniu (w ha). Stan na dzień 31 XII

Lata	Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w tym:)			
	Ogółem (w ha)	własność Skarbu Państwa	Gmin	prywatne
2000	2 668	1 945	450	273
2001	2 683	1 944	466	273
2002	2 690	1 951	466	273
2003	2 813	2 074	466	273
2004	2 814	2 075	466	273
2005	2 816	2 077	466	273
2006	2 821	2 086	476	259

Źródło: GUS

W latach 2000-2005 powierzchnia lasów i gruntów leśnych wzrosła o 327 ha, co jest związane ze zwiększeniem się powierzchni lasów państwowych oraz ze zwiększeniem się powierzchni lasów komunalnych. Nie zmieniała się natomiast zasadniczo pod względem wielkości powierzchnia lasów i gruntów leśnych prywatnych. Lasy o powierzchni 2.390 ha posiadają statusu lasów ochronnych. W Nadleśnictwie Toruń udział kategorii ochronności przedstawiał się następująco: 53% to lasy chroniące środowisko przyrodnicze, 26% to lasy glebochronne, 17% to lasy wodochronne, natomiast 4% to lasy uszkodzone przez przemysł.

2.10. Gleby

Obszar miasta Torunia cechuje się wyraźną strefowością warunków glebowych: pierwszą strefę stanowi terasa zalewowa Wisły, druga obejmuje pozostałe wyższe poziomy terasowe, a trzecią stanowią płaty wysoczyzny morenowej na wschodnich peryferiach miasta.

Najcenniejsze, z punktu widzenia rolniczego, użytki klas bonitacyjnych II, III i IV zajmują w Toruniu niewielką powierzchnię. Na terenie miasta występują głównie użytki V i VI klasy bonitacyjnej – są to gleby rolniczo mało przydatne. Na obszarze miasta wyróżniono następujące kompleksy, które określają wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej: żytńi bardzo słaby (47,0%), żytńi słaby (22,7%) oraz zbożowo-pastewny słaby (11,3%). Stosunkowo dużą powierzchnię gruntów w Toruniu zajmują gleby rolniczo nieprzydatne - 7,5%. Największe kompleksy gruntów ornych o najwyższej bonitacji (klasa II, III) znajdują się głównie w pasie zalewowym rzeki Wisły.

2.11. Ogólna charakterystyka miasta Torunia - wnioski

- Toruń jest postrzegany jako jedno z najpiękniejszych i najbardziej znanych polskich miast.
- Od początku istnienia miasta ogromne znaczenie dla Torunia ma rzeka Wisła oraz jej prawoboczny dopływ - rzeka Drwęca.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- Od kilkunastu lat struktura użytkowania gruntów jest prawie niezmienną: niemal 25% użytkowanych gruntów stanowią użytki rolne, podobny obszar stanowią grunty leśne, natomiast ponad 50% gruntów stanowią pozostałe grunty i nieużytki.
- W mieście występują znaczne rezerwy gruntów przeznaczonych pod zabudowę (10% wszystkich gruntów).
- Na terenie miasta dominują gleby słabe i bardzo słabe (ponad 80%), stosunkowo dużą powierzchnie (7,5%) zajmują gleby rolniczo nieprzydatne.
- Wskaźnik lesistości miasta – ponad 25%, jest wyższy od średniej lesistości w województwie kujawsko-pomorskim – 22,3%
- Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa stanowią prawie 75% ogólnej powierzchni lasów, prawie 10% to lasy prywatne
- W okresie ostatnich lat zwiększa się powierzchnia gruntów leśnych należących do Skarbu Państwa oraz lasów komunalnych.

3. Demografia

3.1. Liczba ludności

Według stanu na dzień 31 grudnia 2006 roku Toruń liczył 207 190 mieszkańców. W stosunku do 2005 roku liczba mieszkańców spadła o 817 osób (tj. o 0,39 %), natomiast w stosunku do pierwszego roku objętego analizą (1995r.) liczba mieszkańców wzrosła o 2 530 osób (tj. o 1,23 %). Analizując krótkoterminowe dane statystyczne ogólnej liczby ludności, można wyznaczyć dwa obszary charakterystyczne. Pierwszy, trwający od 1995 do 2001 r., utrzymany w tendencji wzrostowej; drugi, trwający od 2002 r. zdeterminowany przez stały spadek liczby ludności miasta. Na koniec analizowanego przedziału czasowego (2006 r.), kobiety stanowiły 53,6%, a mężczyźni 46,4% ogólnej liczby ludności, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 115 kobiet. Współczynnik feminizacji jest wyższy niż współczynnik dla województwa kujawsko-pomorskiego (107) oraz dla Polski (106,9). Ludność przypadająca na 1km² wynosiła na koniec roku 2006 – 1 789 osób, natomiast na koniec 2005 r. – 1 797 osób, podczas gdy liczba ta dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosiła 115, natomiast dla Polski 122 osób.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Liczba ludności Toruń – stan w dniu 31.XII

Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
1995	204 660	108 626	96 034
2000	210 194	111 987	98 207
2001	211 269	112 788	98 481
2002	210 702	112 714	97 988
2003	208 936	111 710	97 226
2004	208 278	111 546	96 732
2005	208 007	111 438	96 569
2006	207 190	111 116	96 074

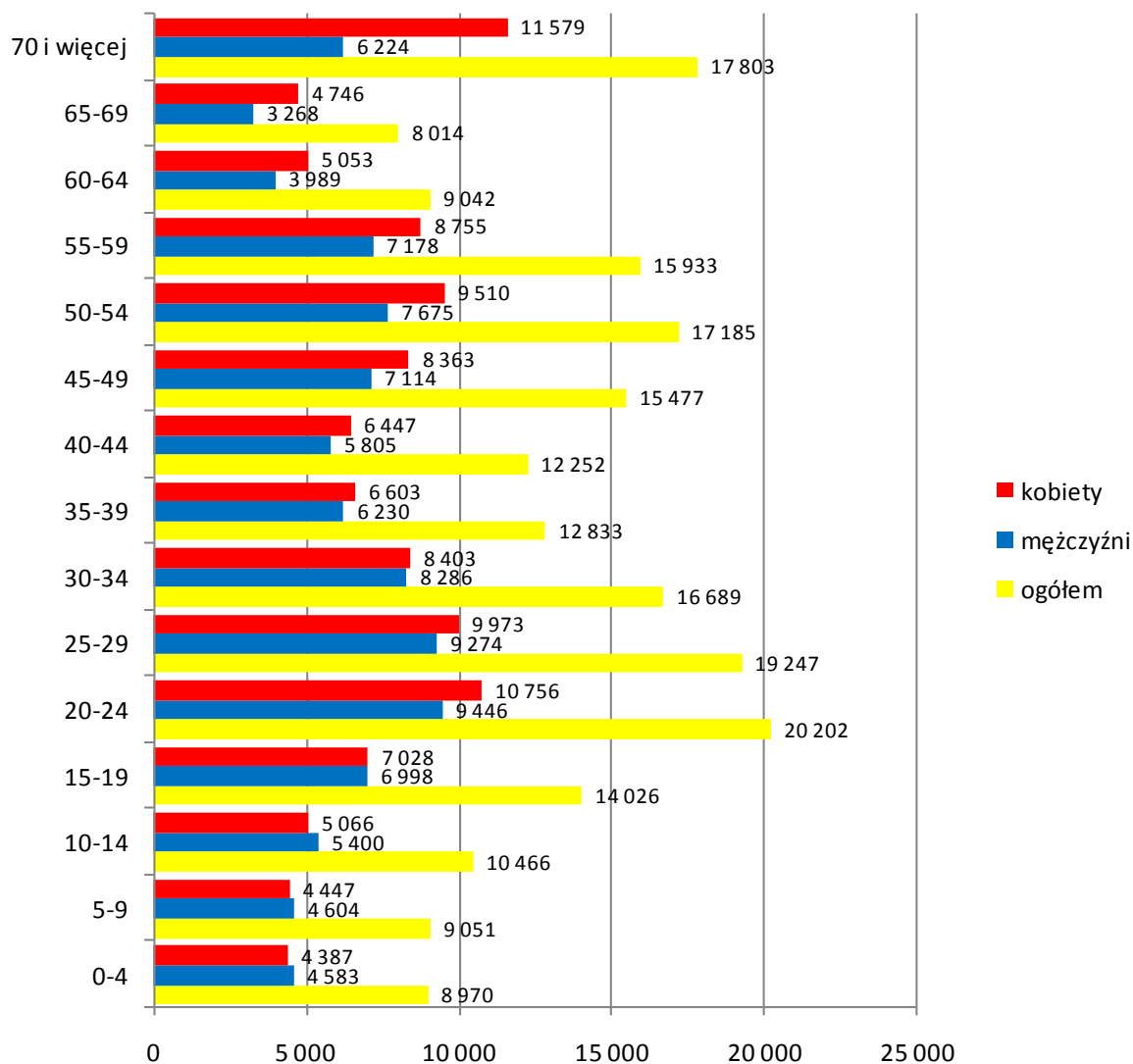
Źródło: GUS

Na podstawie analizy struktury ludności przedstawionej według wieku i płci miasta Torunia można stwierdzić, że największy odsetek ludności w strukturze mieszkańców przypada dla osób z przedziału wiekowego 20-24 (9,75% ogólnej liczby Torunian) i 25-29 lat (9,28% ogólnej liczby Torunian), następnie dla osób z przedziału 70 lat i więcej (8,59% ogólnej liczby Torunian) oraz 50-54 lat (15,7% ogólnej liczby Torunian). Kolejne najbardziej liczne grupy wiekowe to: osoby w wieku 30-34 lat (8,05% ogólnej liczby Torunian), 55-59 lat stanowiące 7,69% ogólnej liczby mieszkańców oraz osoby w wieku 45-49 lat stanowiące 7,46% całkowitej liczby Torunian. Najmniej licznymi grupami wiekowymi są osoby w wieku 65-69 lat (3,86% ogólnej liczby Torunian) oraz dzieci w wieku 0-4 lata (4,32% ogólnej liczby mieszkańców).

Na podstawie analizy struktury ludności przedstawionej według wieku i płci miasta Torunia można stwierdzić, że największy odsetek ludności w strukturze mieszkańców przypada dla osób z przedziału wiekowego 20-24 (9,75% ogólnej liczby Torunian) i 25-29 lat (9,28% ogólnej liczby Torunian), następnie dla osób z przedziału 70 lat i więcej (8,59% ogólnej liczby Torunian) oraz 50-54 lat (15,7% ogólnej liczby Torunian). Kolejne najbardziej liczne grupy wiekowe to: osoby w wieku 30-34 lat (8,05% ogólnej liczby Torunian), 55-59 lat stanowiące 7,69% ogólnej liczby mieszkańców oraz osoby w wieku 45-49 lat stanowiące 7,46% całkowitej liczby Torunian. Najmniej licznymi grupami wiekowymi są osoby w wieku 65-69 lat (3,86% ogólnej liczby Torunian) oraz dzieci w wieku 0-4 lata (4,32% ogólnej liczby mieszkańców).

wykres nr 1. Ludność według wieku i płci - stan na 31.XII.2006 r.

Źródło: GUS

W stosunku do roku 1995 największy wzrost ludności (ilościowy) odnotowano w przedziale wiekowym 50-54 lat – o 7 647 osób, 25-29 lat o 6 599 osób i grupie wiekowej 55-59 lat – o 6 500 osób. Najwyższy spadek ilościowy zanotowały grupy wiekowe: 10-14 lat - o 7 407 dzieci, 40-44 lat - o 6 644 osoby, 35-39 lat - 4 811 osób oraz 15-19 lat - 4 747 osoby.

W roku 2006 najwięcej osób przybyło w następujących grupach wiekowych (porównując do roku poprzedniego): 30-34 lat – o 748 osoby, 60-64 lat – o 687 osoby oraz 70 lat i więcej – o 613 osoby; najwięcej ubyło natomiast w grupach 20-24 lat – o 1 200 osób, 45-49 lat – o 1 108 osoby i 15-19 lat – o 563 osoby.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Szczegółowy stan liczbowy poszczególnych grup wiekowych na przestrzeni lat 1995-2006 został przedstawiony w tabeli pn. „Ludność według wieku – stan na dzień 31.XII”.

Ludność według wieku - stan na dzień 31.XII

Grupy wieku	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
0-4	10 891	9 463	9 386	9 242	9 049	8 967	8 916	8 970
5-9	13 347	11 295	10 806	10 249	9 788	9 342	9 172	9 051
10-14	17 873	13 990	13 233	12 668	12 130	11 598	10 993	10 466
15-19	18 773	19 937	18 905	17 647	16 416	15 441	14 589	14 026
20-24	17 702	20 159	21 455	21 907	21 711	21 522	21 402	20 202
25-29	12 648	16 502	17 535	18 084	18 250	18 731	19 016	19 247
30-34	13 125	13 020	13 487	14 143	14 583	15 384	15 941	16 689
35-39	17 644	13 229	12 954	12 600	12 474	12 300	12 518	12 833
40-44	18 896	17 466	16 278	15 189	13 914	13 189	12 617	12 252
45-49	16 943	18 392	18 320	18 247	18 101	17 492	16 585	15 477
50-54	9 538	16 330	17 076	17 379	17 345	17 329	17 328	17 185
55-59	9 433	9 050	9 796	10 793	12 173	13 604	15 336	15 933
60-64	8 589	8 850	8 835	8 791	8 708	8 562	8 355	9 042
65-69	7 083	7 917	8 020	8 084	8 117	8 126	8 049	8 014
70 i więcej	12 175	14 594	15 183	15 679	16 177	16 691	17 190	17 803
OGÓŁEM	204 660	210 194	211 269	210 702	208 936	208 278	208 007	207 190

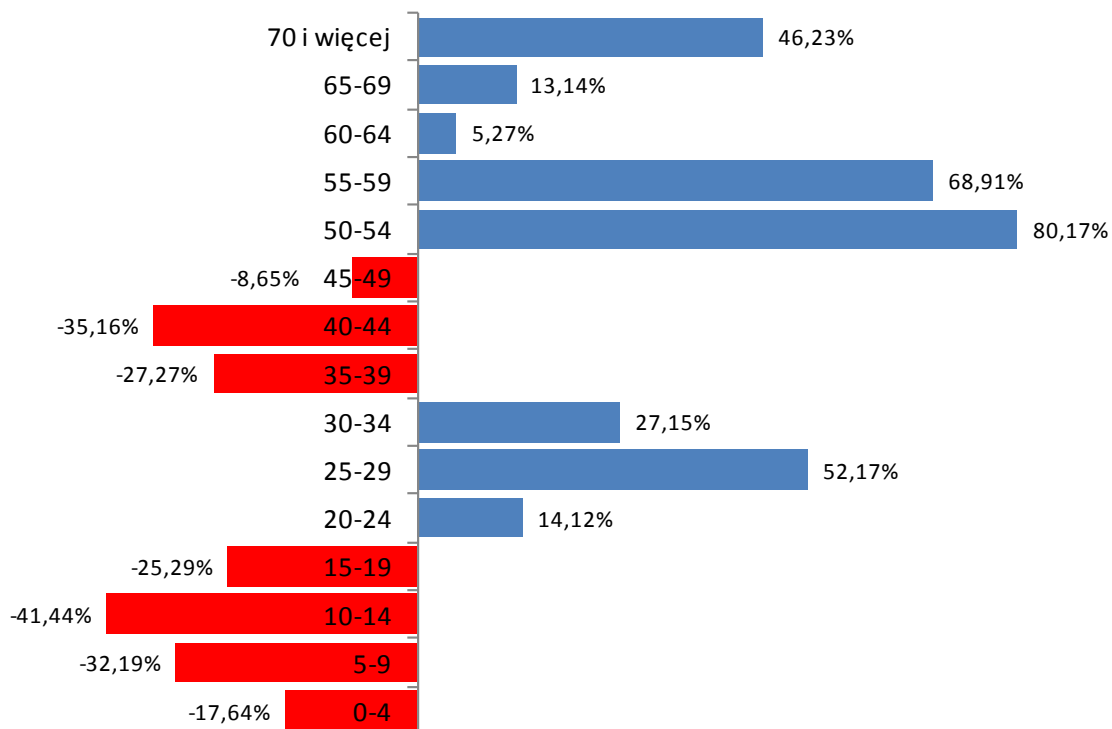
Źródło: GUS

Analizując dynamikę zmian poszczególnych grup wiekowych w ujęciu lat 2006/1995 można stwierdzić, że największy procentowy wzrost liczebności zanotowała grupa wiekowa 50-54 lat – o 80,17% oraz grupa 50-59 lat – o 68,91%. Największy spadek zanotowały grupa wiekowa 10-14 lat – o 41,44%, grupa 40-44 lat – o 35,16%.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykres nr 2. Grupy wiekowe – dynamika zmian 2006/1995

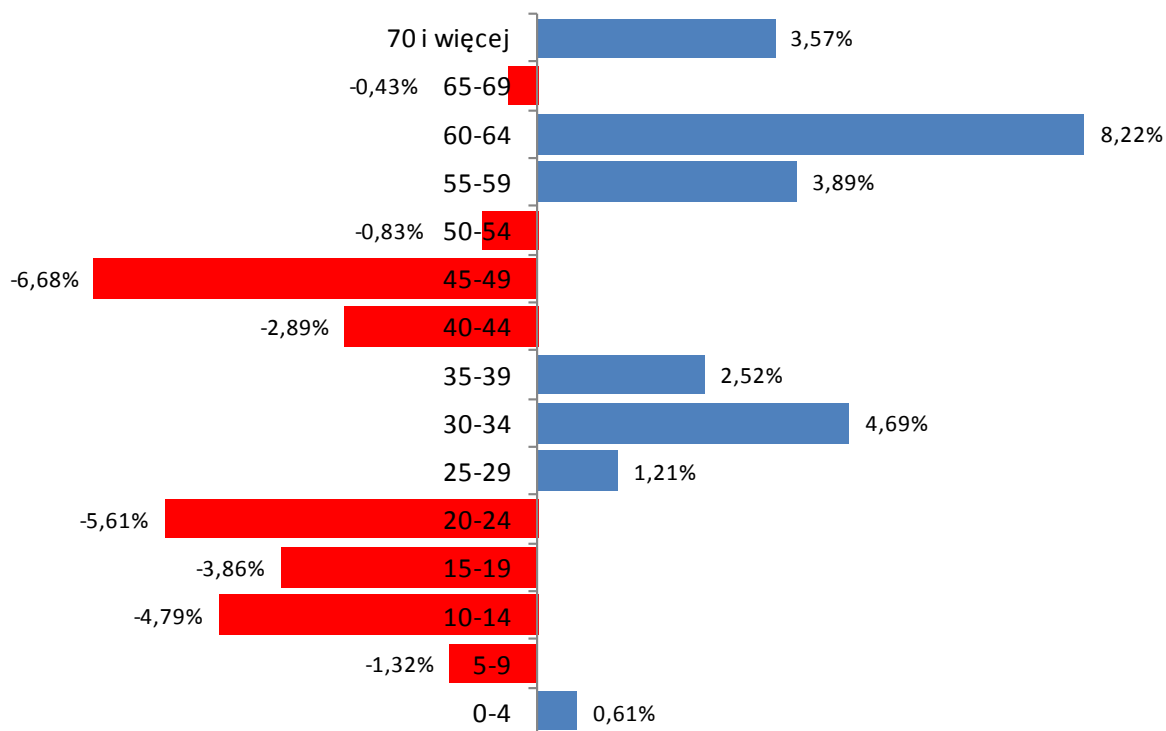
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dynamikę zmian poszczególnych grup wiekowych w ujęciu lat 2006/2005 można stwierdzić, że największy procentowy wzrost liczebności zanotowała grupa wiekowa 60-64 lat – o 8,22%. Największy spadek zanotowały grupa wiekowa 45-49 lat – o 6,68%, grupa 20-24 lat – o 5,61% oraz grupa dzieci w wieku 10-14 lat – o 4,79%.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykras nr 3. Grupy wiekowe – dynamika zmian 2006/2005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba ludności z podziałem na poszczególne dzielnice miasta (jednostki urbanistyczne) wskazuje na Chełmińskie jako najbardziej zaludnioną dzielnicę.

Ludność według dzielnic miasta – stan na 2006 r.

Dzielnica	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały	Dzielnica	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały
Chełmińskie	35 068	Bielany	4 620
Rubinkowo	28 894	Bielawy	2 462
Bydgoskie Przedmieście	28 810	Czerniewice	2 282
Na Skarpie	25 949	Grębocin nad Strugą	2 241
Mokre	17 452	Kaszczorek	1 876
Wrzosey	12 419	Grębocin przy Lesie	1 605
Stare Miasto	8 840	Rudak	740
Podgórz	8 508	Starotoruńskie Przedmieście	109
Jakubskie	7 389	Katarzynka	29
Stawki	6 789	Barbarka	7

Źródło: Ewidencja Ludności Urzędu Miasta Torunia

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Również Rubinkowo, Bydgoskie Przedmieście i Na Skarpie należą do najbardziej zaludnionych dzielnic. Zdecydowanie najslabiej zaludnione są: Rudak, Starotoruńskie Przedmieście, Katarzynka i Barbarka.

***ROK 2007**

W roku 2007 liczba ludności wyniosła 206 619 osób, a więc o 571 osób mniej niż w roku poprzednim, co potwierdza obserwowaną tendencję wyludniania się miasta. Liczba mężczyzn była równa 95 704 (46,32% ogółu) a kobiet - 110 915 (53,68% ogółu). Najliczniejszymi grupami wiekowymi są nadal grupy: 20-24 lata (19 153 osób), 25-29 lat (19 542 osób) i 70 i więcej lat (18 215 osób). Największą dynamikę w stosunku do roku 2006 zanotowała grupa wiekowa 45-49 (spadek liczebności o 1 073 osób) oraz 20-24 (spadek o 1 049 osób).

3.2. Liczba ludności Torunia w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

Na przestrzeni okresu 1995-2006 r. obserwuje się tendencję spadkową liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (w wieku do 17 lat). Początkowa wartość na poziomie 53 182 osób (tj. 25,98% ogólnej liczby mieszkańców w 1995 r.), zmniejszyła się do wartości 36 403 w 2006 r. (17,56% ogólnej liczby Torunian), czyli o 16 779 osób. Jednocześnie obserwuje się tendencję wzrostową liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Liczba ludności w wieku produkcyjnym od 1995 r. wzrosła o 12 429 osób (9,74%), natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 6 880 osoby (28,67%).

Konsekwencją zmian struktury wieku ludności jest kształtowanie się wskaźnika obciążenia demograficznego ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). Łącznie na koniec 2006 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 48 osób w wieku nieprodukcyjnym (w tym 26 osób w wieku przedprodukcyjnym i 22 osoby w wieku poprodukcyjnym).

Systematycznie i konsekwentnie rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym (tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej), co przekłada się na rosnącą wartość wskaźnika liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 1990 r. wskaźnik ten wynosił 17,9; w 2002 r. wzrósł do 20,5; w 2005 r. do poziomu 21,3, a w 2006 r. osiągnął wartość 22,06). Pomimo tendencji wzrostowej liczby osób w wieku poprodukcyjnym, struktura wieku mieszkańców Torunia w chwili obecnej jest nadal korzystna ze względu na utrzymujący się wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym, stanowiący 62,29% i 67,53% ogólnej liczby mieszkańców, odpowiednio w roku 1995 i 2006. Należy jednak wskazać, że odsetek ludności w wieku 70 lat i więcej konsekwentnie rośnie (od 5,94% w roku 1995 do 8,59% w 2006 roku), co świadczy o postępującym procesie starzenia się ludności miasta. W przypadku długotrwałego kontynuowania powyższych tendencji w strukturze wiekowej - w przyszłości nastąpi gwałtowny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i znaczący wzrost osób w wieku poprodukcyjnym.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

Lata	Ogółem	w wieku		
		przed- produkcyjnym	produkcyjnym	po- produkcyjnym
1995	204 660	53 182	127 488	23 990
2000	210 194	45 991	136 699	27 504
2001	211 269	43 922	139 100	28 247
2002	210 702	41 734	140 227	28 741
2003	208 936	39 687	140 031	29 218
2004	208 278	38 214	140 392	29 672
2005	208 007	37 244	140 820	29 943
2006	207 190	36 403	139 917	30 870

Źródło: GUS

*ROK 2007

Zaobserwowane w latach poprzednich tendencje utrzymują się – w stosunku do 2006 spadła liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 35 531 osób, spadek o 872) i produkcyjnym (do 139 306, spadek o 611) rośnie natomiast liczebność ludności w wieku poprodukcyjnym (do 31 782, wzrost o 912). Nieznacznej zmianie uległ udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców i wyniósł 67,42 % (przy 67,53% w roku poprzednim), co jest nadal bardzo korzystne, lecz w dalszej perspektywie ulegnie załamaniu. Łącznie na koniec 2007 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 48 osób w wieku nieprodukcyjnym.

3.3. Ruch naturalny ludności Torunia

Liczba małżeństw zawieranych w latach 1995 – 2004 systematycznie malała, odnotowując jedynie niewielkie, pojedyncze wahania wzrostowe w roku 2000 i 2003. Od roku 2005 obserwuje się wzrost liczby zawieranych małżeństw: w 2005 r. liczba zawieranych małżeństw wzrosła o 146, tj. o 14,6% w porównaniu z rokiem poprzednim (wartość większa o 133, tj. 13,14% w porównaniu z 1995 rokiem), natomiast w ostatnim analizowanym roku liczba ta dalej wzrosła o 61 małżeństw w stosunku do 2005 r. (5,32%). Liczba urodzeń żywych w 1995 roku wynosiła 2036, pięć lat później 1930, a w roku 2006 lekko wzrosła do poziomu 1941, co przekłada się odpowiednio na współczynnik urodzeń żywych na 1000 ludności: 9,94; 9,18 oraz 9,36. Zmniejszająca się liczba urodzeń, przy utrzymującej się wysokiej liczbie zgonów na poziomie powyżej 1700 powoduje, że do roku 2006 drastycznie maleje wartość przyrostu naturalnego. Przyrost naturalny liczony na 1000 mieszkańców, spadł z poziomu 1,46 (1995 r.) do poziomu 1,08 (2000 r.) i 0,46 w roku 2005. Rok 2006 przyniósł dużą zmianę, bowiem przyrost naturalny liczony na 1000 mieszkańców wzrósł do wartości 1,06.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Na przestrzeni lat 1995 - 2006 najwyższą liczbę zgonów odnotowano w roku 2005. W roku 2006 w stosunku do 2005 roku, spadek liczby zgonów wyniósł 65 tj. o 3,63%. Współczynnik zgonów na 1000 ludności kształtował się następująco: w roku 1995 – 8,48; w 2000 – 8,10; natomiast w 2006 – 8,30. Wskaźnik umieralności niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł w 1995 roku 11,78, w 2000 roku – 5,18; natomiast w 2006 r. wskaźnik wyniósł 3,09. Spadek wskaźnika spowodowany jest systematycznym obniżaniem się liczby zgonów niemowląt, z zanotowanych 24 w roku 1995, do 6 w roku 2006 r.

Ruch naturalny ludności

Lata	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Stopa przyrostu naturalnego (na 1000 mieszk.)
			ogółem	w tym niemowląt		
1995	1 012	2 036	1 737	24	299	1,46
2000	1 228	1 930	1 703	10	227	1,08
2001	1 055	1 887	1 660	20	227	1,07
2002	1 044	1 772	1 663	8	109	0,52
2003	1 055	1 771	1 760	16	11	0,05
2004	999	1 776	1 661	14	115	0,55
2005	1 145	1 882	1 786	11	96	0,46
2006	1 206	1 941	1 721	6	220	1,06

Źródło: GUS

*ROK 2007

Obserwuje się dalszy wzrost liczby zawieranych w mieście małżeństw – liczba ta wyniosła 1 256 (wzrost w stosunku do 2006 r. o 50, tj. 4,14%). Liczba urodzeń żywych wyniosła 1 975, co oznacza dalszy wzrost (o 34) i utrzymanie tendencji z ostatnich lat. Przy liczbie zgonów w wysokości 1 879 (wzrost w stosunku do roku 2006 o 158), dało to przyrost naturalny na poziomie 96 – zdecydowanie mniejszy niż w 2006 r. Liczba zgonów niemowląt wyniosła 9 (wzrost o 3 przypadki w porównaniu do 2006 r.).

3.4. Migracje ludności

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności w Toruniu tylko w 1995 roku było dodatnie (+800). Od 2000 roku odpływ przeważa nad napływem ludności i saldo to jest coraz większe (z wyjątkiem 2005 r. – niewielkie spowolnienie tej tendencji), osiągając w roku 2006 wartość -1 260. Na koniec roku 2006 r. ujemne saldo migracji było ponad 4 razy wyższe niż w roku 2000 i ponad 1,5 razy większe niż w poprzedzającym roku 2005.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności

Lata	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji
1995	2 253	1 453	800
2000	1 922	2 206	-284
2001	1 953	2 253	-300
2002	2 040	2 581	-541
2003	2 159	3 006	-847
2004	1 830	2 946	-1 116
2005	2 041	2 831	-790
2006	2 170	3 430	-1 260

Źródło: GUS

Analizując dane dotyczące migracji ludności według typu i kierunku można stwierdzić, iż na przestrzeni analizowanego przedziału czasowego, liczba zameldowań na terenie miasta Torunia zmniejszyła się z poziomu 2 253 osób do poziomu 2 170 osób (zanotowano w ostatnim roku nieznaczny wzrost), przy jednocześnie zwiększającej się liczbie wymeldowań, które w 2006 roku osiągnęły wartość 3 430 osób. Początkowo w strukturze osób meldowanych w Toruniu przeważały osoby pochodzące z terenów wiejskich – w 1995 r. stanowiły one 51,45% ogólnej liczby nowo zameldowanych. Od 2001 r. większość osób zameldowanych pochodzi z innych miast.

Migracje na pobyt stały wg kierunku – zameldowania

Zameldowania	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	2 253	1 922	1 953	2 040	2 159	1 830	2 041	2 170
Z miast	1 105	924	1 024	1 105	1 197	1 043	1 183	1 140
Ze wsi	1 148	989	924	902	940	761	830	965
Zagranica	-	9	5	33	22	26	28	65

Źródło: GUS

Na podstawie struktury osób wymeldowanych według kierunku stwierdza się, że zdecydowana większość osób wyprowadza się na wieś i tendencja kierunku migracji z każdym rokiem staje się silniejsza. W roku 2006 odsetek migracji na wieś w ogólnej liczbie wymeldowań wynosił 63,35%. Świadczy to o tworzącym się procesie suburbanizacji – ludność miasta wyprowadza się w jego najbliższe okolice, tworząc w gminach ościennych przedmieścia Torunia.

Migracje na pobyt stały wg kierunku – wymeldowania

Wymeldowania	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	1 453	2 206	2 253	2 581	3 006	2 946	2 831	3 430
Do miast	703	771	732	870	944	887	804	882
Na wieś	750	1 297	1 340	1 529	1 941	1 909	1 831	2 173
Zagranica	-	138	181	182	121	150	196	375

Źródło: GUS

*ROK 2007

Liczba osób zameldowanych w Toruniu w roku 2007 wyniosła 2180, liczba osób które się wymeldowały wyniosła 3081 osób – liczba osób napływających do miasta jest mniej więcej na tym samym poziomie (wzrost o 10 zameldowań) lecz dość wyraźnie spadła liczba wymeldowań (o 349). Sytuacja ta wpłynęła na zmianę salda migracji ludności Torunia, które w roku 2007 wyniosło -901. (poprawa w stosunku do 2006 r. o 359). Może to świadczyć o stopniowo wygasającej fali migracji, szczególnie zarobkowej za granice kraju. Potwierdza to analiza migracji ze względu na kierunek dla roku 2007. Liczba osób migrujących za granice spadła do 213 osób (spadek o 162 w stosunku do 2006 r.). Liczba osób zameldowanych, powracających z zagranicy, spadła z 65 osób w 2006 r. do 61 w 2007 r.. W strukturze wymeldowań nadal dominuje migracja w kierunku wsi (2 041 osoby, spadek o 132) i proces suburbanizacji wywołany zachowaniami bogacącego się społeczeństwa miasta. W strukturze zameldowań, zanika przewaga ludności napływającej z innych miast (z 1140 osób w 2006 do 1119 w 2007 r.) i wyraźnie wzrasta napływ ze wsi (965 osób w 2006 r. do 1 000 w 2007 r.).

3.5. Sytuacja demograficzna – Toruń na tle innych miast

Miasto Toruń zostało przedstawione na tle:

- pozostałych miast na prawach powiatu w województwie kujawsko-pomorskim (Bydgoszcz, Włocławek, Grudziądz),
- miasta Kielce – miasta o porównywalnej liczbie ludności i miasta wojewódzkiego,
- miasta Zielona Góra, które pełni administracyjnie taką samą funkcję w województwie lubuskim jak Toruń w województwie kujawsko-pomorskim.

Toruń w województwie kujawsko-pomorskim jest drugim miastem co do wielkości pod względem liczby ludności, ustępując miejsca Bydgoszczy. Porównując strukturę ludności wg płci można stwierdzić, że wszystkie miasta charakteryzują się zbliżonym odsetkiem kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie mieszkańców. Odsetek ludności wieku produkcyjnym do całkowitej liczby mieszkańców na terenie miasta Torunia na koniec 2006 r. wynosił 67,53% i był najwyższy spośród miast na prawach powiatu w województwie kujawsko-pomorskim.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

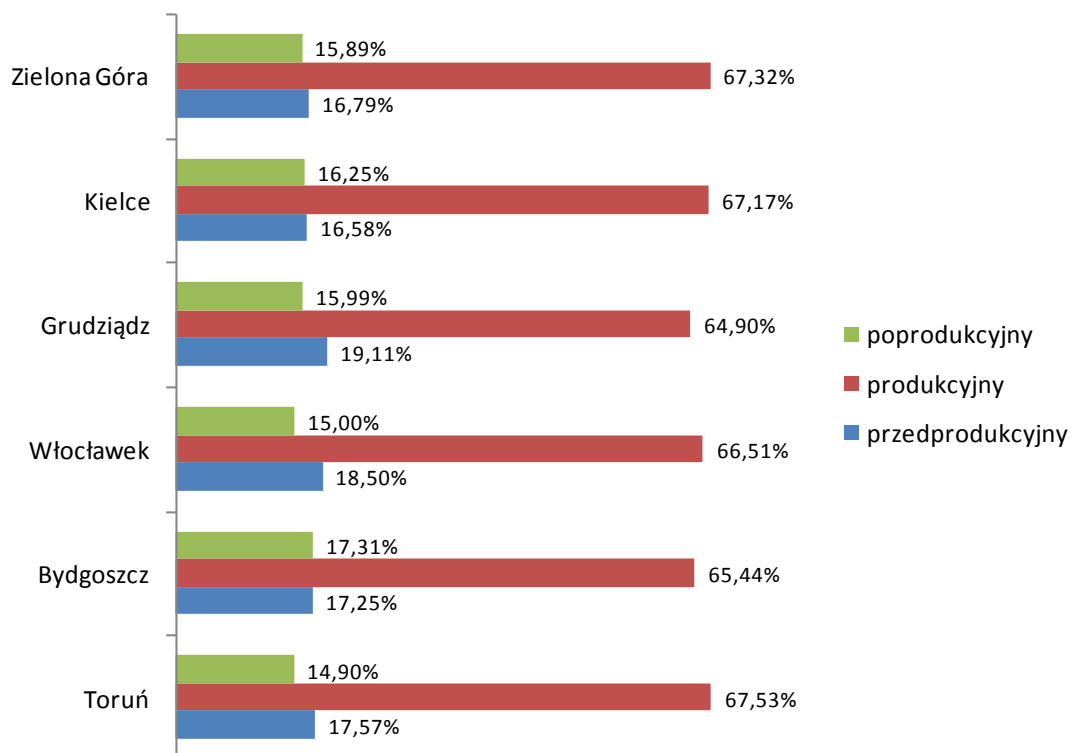
Liczba ludności miasta Torunia na tle innych miast - stan na 31.XII.2006 r.

Miasto	Ogółem	Mężczyźni	% ogółem	Kobiety	% ogółem
Toruń	207 190	96 074	46,37	111 116	53,63
Bydgoszcz	363 468	170 415	46,89	193 053	53,11
Włocławek	119 256	56 173	47,10	63 083	52,90
Grudziądz	99 244	47 163	47,52	52 081	52,48
Kielce	207 188	98 252	47,42	108 936	52,58
Zielona Góra	118 115	55 350	46,86	62 765	53,14

Źródło: GUS

Analizowane miasta wykazują również zróżnicowanie liczby osób w wieku poprodukcyjnym - w Toruniu grupa ta stanowiła 14,90% ogólnej liczby mieszkańców, podczas gdy w Bydgoszczy 17,31%. Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym kształtowała się następująco: Toruń – 48,08 osób, Bydgoszcz – 52,81, Włocławek – 50,35, Grudziądz – 54,08, Kielce – 48,87, Zielona Góra – 48,54.

wykres nr 4. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym – porównanie z innymi miastami – stan na 2006 r. [% ogólnej liczby mieszkańców]

Źródło: GUS

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Przyrost naturalny w Toruniu na koniec 2006 roku zamyka się saldem dodatnim, podczas gdy pozostałe miasta kujawsko-pomorskiego zanotowały saldo ujemne. Spośród analizowanych miast innych województw, tylko Zielona Góra odnotowała saldo przyrostu naturalnego powyżej zera, jednak jest on na zdecydowanie niższym poziomie (Toruń – 222, Zielona Góra – 41).

Ruch naturalny ludności miasta Torunia na tle innych miast – stan na 2006 r.

Miasto	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
Toruń	1 206	1 941	1 721	220
Bydgoszcz	2 194	3 213	3 556	-343
Włocławek	727	1 044	1 159	-115
Grudziądz	549	977	1 033	-56
Kielce	1 204	1 695	1 717	-22
Zielona Góra	673	1 084	1 043	41

Źródło: GUS

Migracje ludności we wszystkich analizowanych miastach charakteryzują się saldem ujemnym. Z porównania danych statystycznych salda migracji w poszczególnych miastach i liczby mieszkańców na koniec 2006 r. wynika, że najwyższy współczynnik salda migracji na 1000 ludności posiada Toruń: -6,08 (jednocześnie najwyższy współczynnik spośród rozpatrywanych miast z kujawsko-pomorskiego). Najmniej osób na 1000 mieszkańców wymeldowało się w Zielonej Górze (-0,47).

Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały Torunia na tle innych miast w 2006 r.

Miasto	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji	Liczba ludności	Saldo migracji na 1000 mieszk.
Toruń	2 170	3 430	-1 260	207 190	-6,08
Bydgoszcz	2 840	4 748	-1 908	363 468	-5,25
Włocławek	787	1 475	-688	119 256	-5,77
Grudziądz	979	1 411	-432	99 244	-4,35
Kielce	1 539	2 699	-1 160	207 188	-5,60
Zielona Góra	1 655	1 711	-56	118 115	-0,47

Źródło: GUS

Zgodnie z prognozą demograficzną - w Toruniu w roku 2030 liczba mieszkańców będzie niższa o ponad 35 tys. (tj. o 17,32%) w porównaniu do roku 2006. Tendencja spadkowa dotyczy wszystkich miast i przekracza niekiedy 20% obecnej populacji (Bydgoszcz, Kielce).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Liczba ludności w tys.

Miasto	2010	2015	2020	2025	2030
Toruń	206,0	200,5	192,7	182,8	171,3
Bydgoszcz	359,3	346,7	330,5	311,3	289,7
Włocławek	118,0	114,8	110,7	105,4	99,1
Grudziądz	97,3	94,7	91,4	87,1	82,2
Kielce	204,3	197,4	188,4	177,4	165,0
Zielona Góra	117,2	114,7	111,1	106,3	100,5

Źródło: GUS

3.6. Demografia – wnioski

- Obserwuje się ciągły wzrost liczby osób młodych, z grupy wiekowej 25-29 lat.
- Systematycznie wzrasta liczba osób starszych, powyżej 70 roku życia.
- Odnotowuje się spadek liczby osób w najmłodszych grupach wiekowych (0-4 – wyjątek w roku 2006, 5-9, 10-14 i 15-19 lat).
- Przeważa udział kobiet w strukturze mieszkańców.
- Wzrasta liczba ludności w wieku produkcyjnym, z lekkim załamaniem w roku 2006.
- Wzrasta liczba ludności w wieku poprodukcyjnym.
- Spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym.
- Odnotowuje się dodatnie saldo przyrostu naturalnego na koniec każdego roku.
- Postępuje odpływ ludności z Torunia – przede wszystkim do przyległych gmin wiejskich.
- Analiza statystyczna liczby zarejestrowanych wymeldowań za granicę prawdopodobnie nie odzwierciedla skali zjawiska, lecz zauważa się bardzo wyraźny wzrost w roku 2006.
- Liczba mieszkańców Torunia będzie się zmniejszać (według prognozy demograficznej GUS).

4. Pomoc społeczna

4.1. Zadania własne

W 2006 roku wsparciem z zakresu zadań własnych objęto w Toruniu ogółem 5 304 rodziny. Dominowały zasiłki celowe i w naturze (68,67% wszystkich świadczeń), przyznawane zgodnie z ustawą w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb. Duża liczba świadczeń skierowana była dla najmłodszych mieszkańców miasta (20,61% wszystkich świadczeń). Inne formy pomocy realizowane w ramach zadań własnych to usługi opiekuńcze, bony obiadowe, schronienie dla osób w sytuacji kryzysowej oraz sprawienie pogrzebu.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

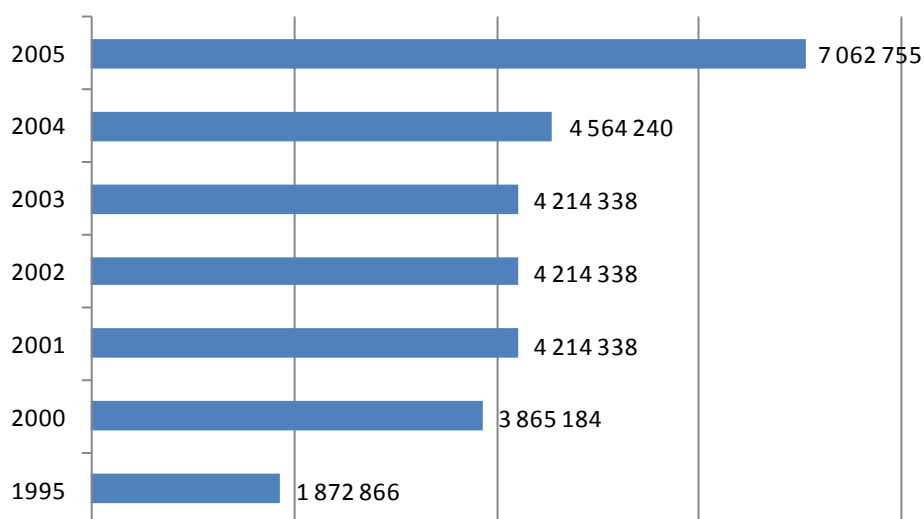
Formy pomocy w ramach zadań własnych MOPR (liczba rodzin) – stan na 31.XII

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	6 022	6 931	7 339	7 373	7 785	7 689	7 299	7 330
Zasiłki celowe i w naturze	5 071	4 359	4 800	4 725	5 123	5 044	4 891	5 034
Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki	301	1 687	1 638	1 792	2 011	1 972	1 800	1 511
Usługi opiekuńcze	401	370	372	411	298	321	323	398
Bony obiadowe	220	465	481	398	298	302	233	325
Schronienie osób w sytuacji kryzysowej (PCK)	0	31	35	30	36	27	27	34
Sprawienie pogrzebu	29	19	13	17	19	23	25	28

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Wartość pomocy w ramach zadań własnych MOPR systematycznie wzrasta od 1995 roku. Początkowo wartość wszystkich świadczeń wynosiła niespełna 2 mln PLN, natomiast w roku 2005 wartość pomocy wynosiła ponad 7,0 mln PLN. Gwałtowny wzrost wartości świadczeń w tym roku w stosunku do nakładów z roku 2004 roku jest spowodowany zmianami w ustawie o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Zasiłki okresowe, które do tej pory były udzielane w ramach zadań zleconych gminie zostały przeniesione do zadań własnych gminy. Ponadto do zadań własnych zaliczone zostały nakłady i osoby w ramach programu „Posiłek dla potrzebujących”.

wykres nr 5. Wartość pomocy w ramach zadań własnych MOPR (PLN) w 2005 r.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

*ROK 2007

W roku 2007 liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka w ramach zadań własnych wyniosła 4 484 (11 009 osób). Spośród form wsparcia, dominowały zasiłki celowe i w naturze (4 349 rodzin za kwotę 4 087 902 zł), zasiłki okresowe (2 935 rodzin za kwotę 2 245 005 zł) oraz posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki (2 644 rodzin za kwotę 897 642 zł). Ogółem w 2007 r. wartość pomocy udzielonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie wyniosła 8 829 823 zł.

Formy pomocy w ramach zadań własnych MOPR w roku 2007

Wyszczególnienie	Liczba rodzin*	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń [zł]
Ogółem	4 484	x	8 829 823
Bony obiadowe	156	21 470	75 790
Posiłek dla dzieci i młodzieży w okresie nauki	2 644	323 263	897 642
Usługi opiekuńcze	369	174705	1 292 800
Sprawienie pogrzebu	24	24	47 154
Zasiłki celowe i w naturze**	4 349	x	4 087 902
Zasiłek okresowy	2 935	18073	2 245 005
Schronienie osób w sytuacji kryzysowej (PCK)	24	8 470	115 458
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	34	82	65 116
Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	3	27	2 956

* liczba rodzin nie jest sumą pozycji zapisanych poniżej ponieważ jedna rodzina może korzystać z kilku świadczeń jednocześnie.

** w pozycji Zasiłki celowe i w naturze uwzględniona została pomoc w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności przyznawanego w trybie ustawy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

4.2. Zadania zlecone

Liczba rodzin korzystająca ze świadczeń w ramach zadań zleconych w ostatnich analizowanych latach gwałtownie spadła: w roku 2005 było to 744 rodziny, w 2006 - 782 (64,55% niższa niż w roku 2004 i o 82,78% niższa niż w 1995 roku). Gwałtowny spadek odnotowuje się już w roku 2004 w porównaniu z rokiem 2003 – wtedy liczba rodzin korzystająca ze świadczeń zmniejszyła się o 1900 tj. o 46,3%. Przyczyną obniżenia się liczby korzystających beneficjentów z pomocy w ramach zadań zleconych MOPR jest m.in. przeniesienie do systemu świadczeń rodzinnych wypłat zasiłków stałych, zasiłków okresowych

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

gwarantowanych, zasiłków z tytułu ochrony macierzyństwa okresowych i jednorazowych. Z systemu pomocy społecznej odeszły także świadczenia w postaci renty socjalnej.

Od roku 2005 zarówno nakłady środków finansowych na zadania zlecone jak i liczba osób, które z nich skorzystały jest zdecydowanie mniejsza niż w latach poprzednich.

Liczba rodzin korzystająca ze świadczeń w ramach zadań zleconych MOPR

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba rodzin	4 543	3 635	2 936	3 719	4 106	2 206	744	782

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

W 2006 roku udzielono łącznie 1 431 świadczenia w ramach zadań zleconych MOPR. Z uwagi na zmiany w przepisach dotyczących pomocy społecznej liczba poszczególnych świadczeń wypłacanych w poszczególnych latach nie może być bezpośrednio porównywana. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. zasiłki stałe były wypłacane przez MOPR do 30 kwietnia 2004, zasiłek stały wyrównawczy od 1 maja 2004r. roku nosi nazwę zasiłku stałego, zasiłki okresowe gwarantowane były wypłacane przez MOPR do 30 kwietnia 2004r., natomiast zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa (jednorazowy i okresowy zasiłek z tytułu urodzenia dziecka), które zostały przyznane przed 1 maja 2004 były wypłacane przez MOPR przez okres na jaki została wystawiona decyzja.

Formy pomocy w ramach zadań zleconych MOPR (liczba rodzin)

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
zasiłki okresowe	3 384	1 308	3	519	631	2 597	3 417	**
składki na bezp. zdrow.	**	2 012	1 892	1 910	1 308	913	747	682
zasiłki stałe wyrównawcze	129	366	466	595	668	710	391	**
składki na ubezpiec. emer. i rent.	**	909	618	623	601	492	4	**
zasiłki stałe	467	437	382	421	417	391	-	734
zasiłki rodzinne	150	187	176	192	240	252	-	**
macierzyńskie zasiłki okresowe	923	456	431	398	490	241	-	**
macierzyńskie zasiłki jednorazowe	**	389	371	372	383	157	-	**
zasiłki okresowe gwarantowane	**	599	297	258	215	153	-	**
zasiłki pielęgnacyjne	52	189	216	270	294	99	-	**
zasiłki celowe w formie biletu kredytowego	47	67	75	91	70	61	0	**
specjalistyczne usługi opiekuńcze	**	14	24	33	28	18	19	15

** - brak realizacji takiej formy pomocy przez MOPR

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

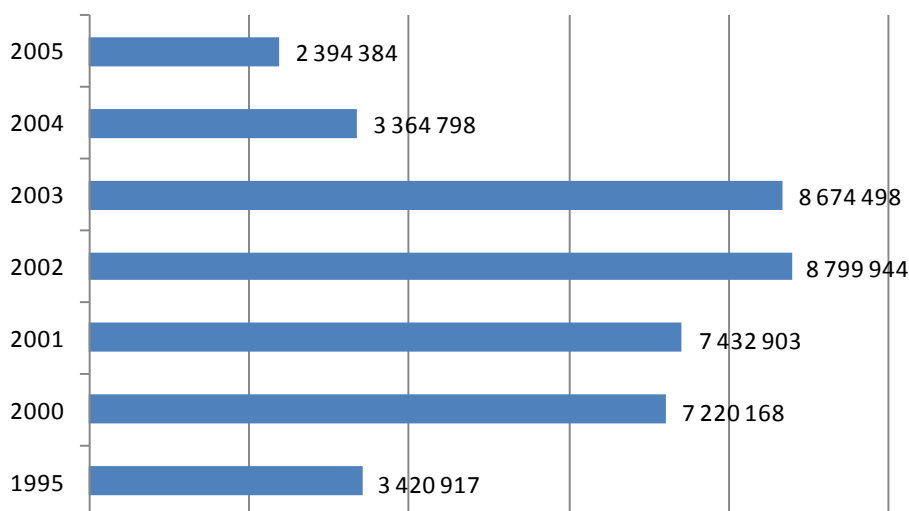

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Zdecydowanie największa grupa beneficjentów otrzymywała zasiłki okresowe, które są przyznawane ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczania społecznego, przy równoczesnym spełnieniu kryterium dochodowego wynikającego z ustawy o pomocy społecznej.

W latach 2000-2003 wartość udzielonej pomocy kształtowała się na wysokim poziomie (7,2 – 8,8 mln PLN). Od 2004 następuje spadek kwot asygnowanych na realizację zadań zleconych na skutek m.in. przeniesienie do systemu świadczeń rodzinnych części świadczeń.

wykres nr 6. Kwota pomocy w ramach zadań zleconych MOPR (PLN)

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

*ROK 2007

W roku 2007 pomocą w ramach zadań zleconych Ośrodka objęto 782 rodziny (1 043 osoby). Największa liczba rodzin skorzystała ze wsparcia w formie składki na ubezpieczenie zdrowotne (782 rodziny), natomiast największe środki wydano na zasiłki stałe (2 597 302 zł dla 757 rodzin).

Formy pomocy w ramach zadań zleconych MOPR w roku 2007 r.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin*	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń [zł]
Ogółem	782	x	2 911 636
Zasiłki stałe*	757	6 823	2 597 302
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	18	2 442	55 000
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	782	7 143	259 334

* osoby korzystające z pomocy Ośrodka powyżej 36 miesięcy.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

4.3. Najważniejsze powody wypłacania pomocy finansowej przez MOPR

W myśl ustawy o pomocy społecznej osoby otrzymujące pomoc finansową powinny spełniać równocześnie dwa warunki. Pierwszy z nich to ubóstwo, które określone jest kryterium dochodowym, ujętym w art. 9 ustawy, a drugi to tzw. czynnik sytuacyjny, który określony został w art. 7 ust. 2-15 ustawy. Na koniec 2006 r. liczba rodzin dotknięta ubóstwem wynosiła 5 104 i była wyższa niż w roku poprzednim o 80 rodzin, tj. o 1,5%. Zwiększeniu uległa również liczba osób dotknięta problemem, z 13 730 w roku 2005 do 15 066 w roku 2006. Może to w sposób bezpośredni wskazywać na pogorszenie się sytuacji finansowej rodzin w Toruniu.

Ubóstwo jako powód trudnej sytuacji życiowej

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba osób	19 586	13 108	14 194	14 883	15 741	15 351	13 730	15 066
Liczba rodzin	7 522	4 286	4 865	5 358	5 456	5 254	5 024	5 104

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Analizując dane dostarczone przez poszczególne Zespoły Pomocy Środowiskowej, które funkcjonują w Toruniu można stwierdzić, że Zespół Pomocy Środowiskowej nr III oraz Zespół Pomocy Środowiskowej nr IV w latach 2002-2006 odnotowały zmniejszenie liczby rodzin i osób dotkniętych problemem ubóstwa. Należy jednak podkreślić, iż kwestia ubóstwa jest złożona i często niejednoznaczna, a na użytek niniejszej analizy przyjęto kryterium dochodowe wynikające z ustawy o pomocy społecznej. W 2002 roku ubóstwem dotknięte były 3 682 osoby na terenie funkcjonowania ZPS nr III oraz 3 482 osoby na terenie działania ZPS nr IV. Na koniec analizowanego okresu, odpowiednio 2 369 osób oraz 3 317 osoby.

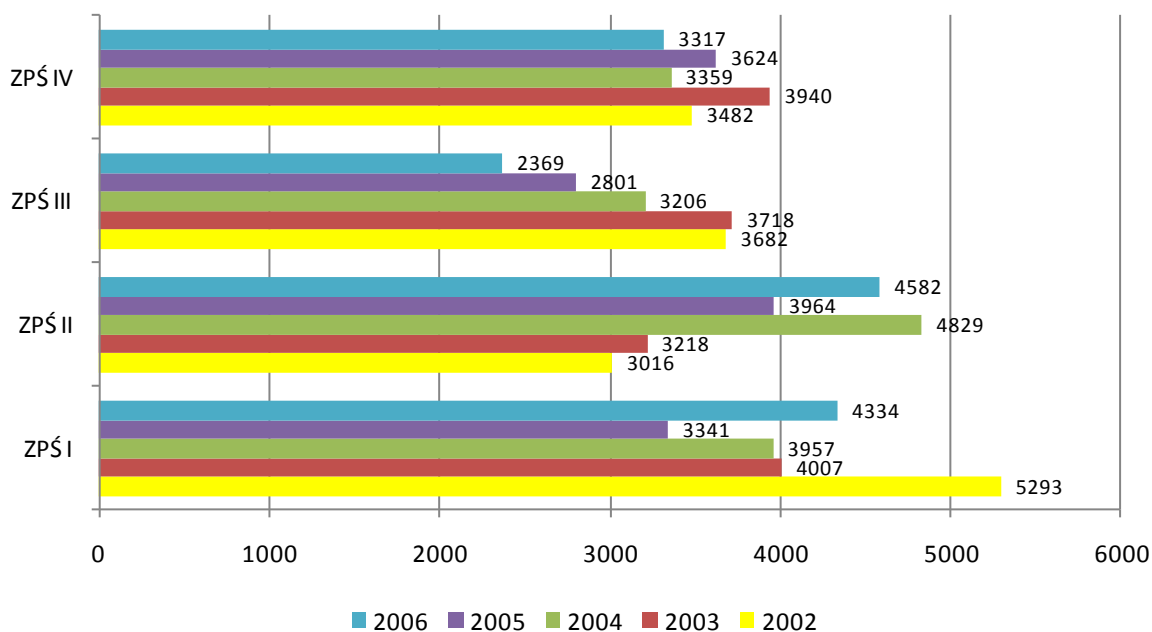
Zwiększyła się natomiast liczba osób i rodzin dotkniętych problemem ubóstwa na terenie działania ZPS nr I oraz ZPS nr II. W 2006 r. liczba osób, u których ubóstwo było powodem przyznania pomocy wynosiła:

- 4 334 osób na obszarze działania ZPS nr I. Liczba ta była wyższa o 993 osoby (tj. o 29,72%) niż w roku 2005,
- 4 582 osoby na obszarze działania ZPS nr II. Liczba ta była wyższa o 618 osoby (tj. o 15,59%) niż w roku 2005.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

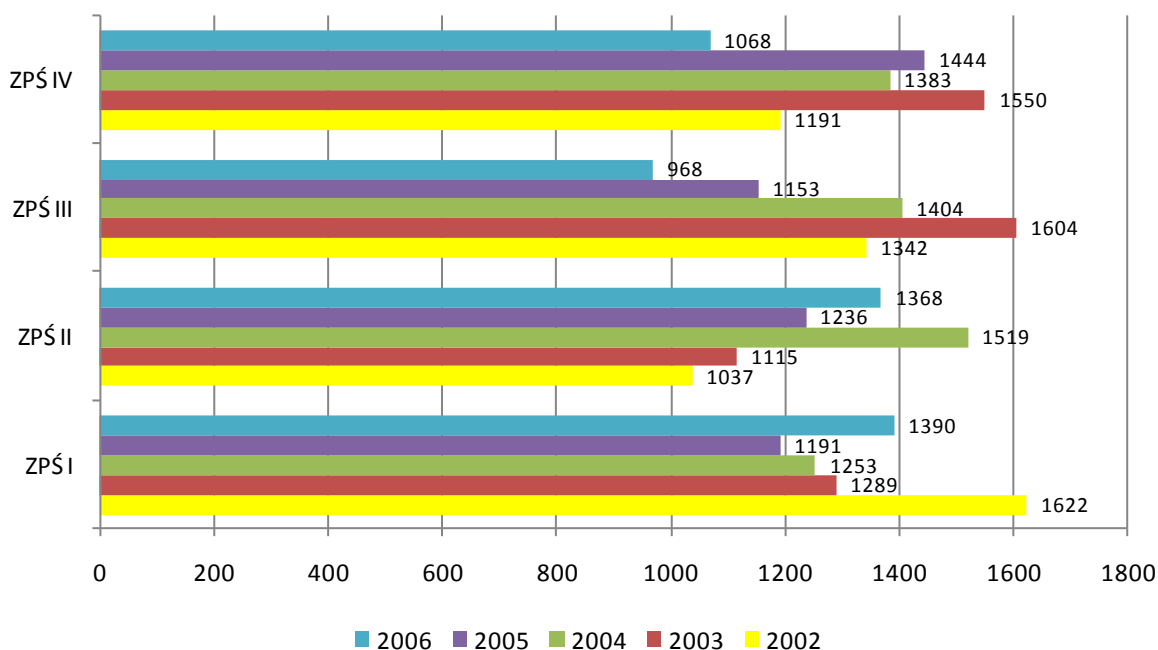
wykres nr 7. Ubóstwo jako powód przyznania pomocy z podziałem na ZPŚ (liczba osób)

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Analogiczna prawidłowość występuje w przypadku liczby rodzin, u których stwierdzono problem ubóstwa. Na przestrzeni ostatnich 5 lat, ZPŚ nr III i IV zanotowały spadek liczby rodzin dotkniętych ubóstwem, natomiast ZPŚ nr I i II wzrost.

wykres nr 8. Ubóstwo jako powód przyznania pomocy z podziałem na ZPŚ (liczba rodzin)

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Liczba udzielonej pomocy w odniesieniu do czynnika sytuacyjnego została przedstawiona dla następujących kategorii: bezdomność jako powód trudnej sytuacji życiowej, potrzeba ochrony macierzyństwa jako powód trudnej sytuacji życiowej oraz długotrwała choroba jako powód trudnej sytuacji życiowej.

Analizując dane¹ dotyczące pomocy społecznej w układzie dzielnic miasta (jednostek urbanistycznych), zauważalne są znaczne dysproporcje. Największa liczba osób korzystających z pomocy społecznej znajduje się w dzielnicach Bydgoskie Przedmieście (1 190 osób), Stare Miasto (1 085 osób) oraz w najbardziej zaludnionym Chełmińskim (862 osoby). Bardzo dobra sytuacja wystąpiła na Czerniewicach (52 osoby).

*ROK 2007

W roku 2007 różnego rodzaju pomocą (zadania własne, zlecone i zadania powiatu) objęto 4 632 rodziny (spadek w stosunku do 2006 r. o 672 rodziny) i łączną liczbę osób w wysokości 11 206 (spadek o 1 757 osób). Utrwała to tendencję spadkową w liczebności grupy objętej pomocą społeczną w Toruniu. Widać to także w zmniejszeniu się odsetek podopiecznych MOPR do ogólnej liczby ludności miasta w 2007 r. który wyniósł 5,42% (spadek o 0,83%).

4.4. Bezdomność

Liczba bezdomnych na terenie Torunia do 2005 r. stale wzrastała. Są to osoby zdiagnozowane przez pracowników socjalnych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Miejskiego Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn oraz przez służby miejskie. Dominującą grupą są mężczyźni w wieku produkcyjnym, nadużywający alkoholu, nie podejmujący leczenia odwykowego i stałej pracy zarobkowej.

Liczba osób bezdomnych obserwowana w Toruniu zmienia się w zależności od pory roku, sytuacji materialno-bytowej, ofert zatrudnienia na rynku pracy. Szczególnie trudna sytuacja występuje w okresie jesienno-zimowym. Potwierdzają to dane dotyczące nowych osób trafiających do Miejskiego Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn i Toruńskiego Domu dla Osób Bezdomnych i Najuboższych MONAR-MARKOT oraz liczba wniosków o pomoc wpływających do MOPR.

Bezdomność jako powód trudnej sytuacji życiowej – dane z lat 1995-2006

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba osób	16	69	68	366	315	384	452	292

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

W analizowanym okresie, pomimo poprawy w 2006 roku, problem bezdomności narasta. W roku 2005 odnotowano 452 bezdomnych – o 68 osób więcej (tj. o 17,7%) niż w roku poprzednim oraz aż o 436 osób więcej niż w 1995 roku. W roku 2006 liczba ta spadła do 292 osób.

¹ Dane za rok 2006, Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

4.5. Ochrona macierzyństwa

Potrzeba ochrony macierzyństwa jako powód trudnej sytuacji życiowej był odnotowany w 2006 r. dla 589 rodzin, co odpowiadało 1 946 osobom. W porównaniu do roku poprzedniego, wzrosła zarówno liczba osób (o 121) jak i liczba rodzin (o 12), które otrzymały pomoc z MOPR ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa. Sytuacja taka jest konsekwencją ubożenia rodzin przy jednoczesnym wzroście liczby urodzeń.

Potrzeba ochrony macierzyństwa jako powód trudnej sytuacji życiowej w latach 1995-2006

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba osób	4 112	2 758	2 447	2 999	2 887	1 979	1 825	1 946
Liczba rodzin	1164	890	774	803	868	610	577	589

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

4.6. Długotrwała lub ciężka choroba

Liczba rodzin występujących o wsparcie z tytułu długotrwałej choroby jako powodu trudnej sytuacji życiowej na przestrzeni ostatnich lat systematycznie spadała do roku 2005 - w wyniku zmian w ustawie o pomocy społecznej (zmieniono zasady i płatników w przypadku rent socjalnych i zasiłków stałych), a także z powodu utrzymującego się relatywnie niskiego kryterium dochodowego w stosunku do otrzymywanych rent i emerytur. W 2005 roku z pomocy społecznej otrzymywanej na skutek długotrwałej lub ciężkiej choroby korzystało łącznie 3 895 osób. W porównaniu z rokiem 2003 (przed zmianą ustawy) - liczba osób dotkniętych problemem zmniejszyła się o 1 689 osób (tj. o 30,3%). Jednak rok 2006 przyniósł wzrost w porównaniu do roku 2005 - liczby osób o 566 (14,53%), liczby rodzin o 50 (3,34%).

Długotrwała choroba jako powód trudnej sytuacji życiowej - dane na lata 1995-2006

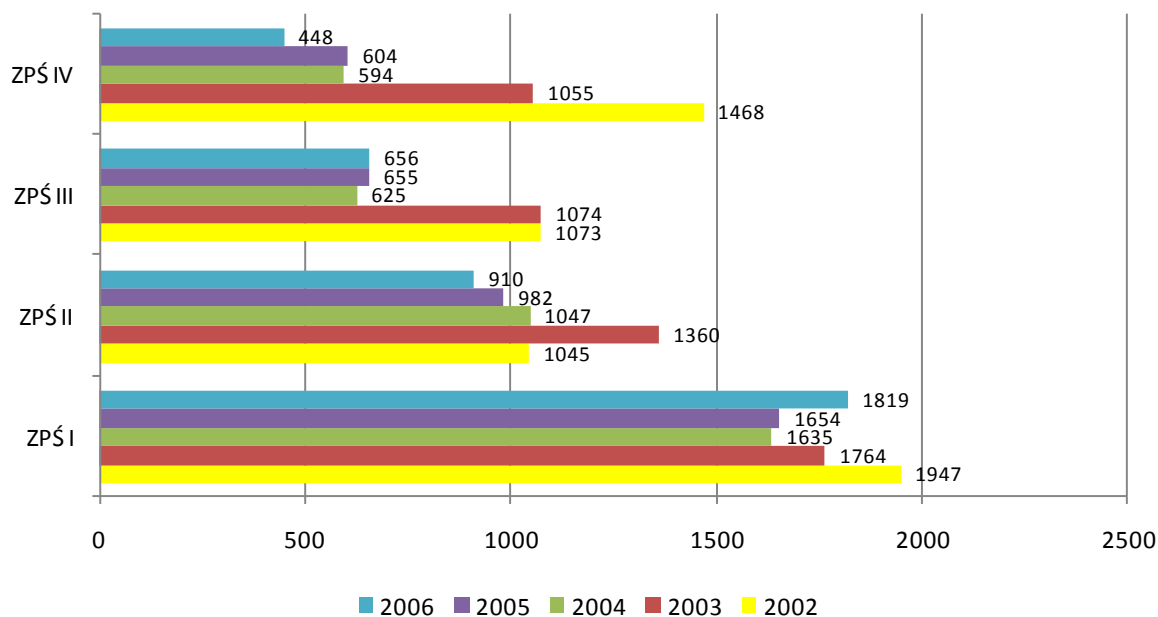
Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba osób	3 254	4 339	4 982	5 253	5 584	3 901	3 895	4 461
Liczba rodzin	1 941	1 629	1 822	2 113	2 014	1 563	1 586	1 639

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Zjawisko to osiągnęło największą skalę w roku 2006 w rejonie działania ZPS nr I (obszar Dekerta, Starówka, Świętopełka) - zarejestrowano aż 1 819 osób z 717 rodzin, które korzystały z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby któregoś z domowników. Świadczy to o bardzo wyraźnym wzroście problemu na tym obszarze (ZPS nr I) - w stosunku do 2005 r. wzrost o 165 osób. Najmniej dotkniętym obszarem przez problem był rejon działania ZPS nr IV (Rubinkowo I, Rubinkowo II, Skarpa, Lubicka, Kaszczorek, Grębocin) - zarejestrowano 448 osoby z 178 rodzin.

wykres nr 9. Długotrwała choroba jako powód przyznania pomocy z podziałem na ZPŚ (2002-2005) – liczba osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

4.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest kolejną przyczyną korzystania z systemu pomocy społecznej.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód trudnej sytuacji życiowej - dane z lat 1995-2006

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba osób	3 708	5 668	7 290	9 230	6 616	6 397	5 829	5 856
Liczba rodzin	1 020	1 809	1 892	2 384	1 983	1 847	1 755	1 757

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Największą ilość przypadków tej formy pomocy w analizowanym okresie czasu zanotowano w roku 2002 – 9 230 osób w 2 384 rodzinach. Od tego roku zaczął się systematyczny spadek w tej kategorii do roku 2005 - liczba osób spadła do poziomu 5 829 z 9 230, a więc o 3 401. Powodem spadku jest likwidacja zasiłku macierzyńskiego, gwarantowanego dla samotnych matek, wypłacanego przez MOPR i przejście beneficjentów do systemu świadczeń rodzinnych. W roku 2006 wystąpił niewielki wzrost tych wartości – liczby osób o 27 i liczby rodzin o 2.

Największa grupa beneficjentów tej formy pomocy zamieszkuje na terenie działania ZPS II, w szczególności obszary: Podgórz, Rudak, Wrzosy i Polna. Na tych obszarach należy wzmocnić oddziaływanie w zakresie realizowanych projektów socjalnych mogących przyczynić się do łagodzenia problemu.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

4.8. Osoby opuszczające zakłady karne

Problemy przystosowania się do życia, jakie napotykają na swojej drodze osoby, które opuściły zakłady karne, występują w mieście stosunkowo małej skali. Dotyczy to w każdego z rejonów działalności poszczególnych Zespołów Pomocy Środowiskowej. Liczba osób motywujących swoją prośbę o wsparcie z systemu pomocy społecznej właśnie taką przyczyną waha się w rejestrach Zespołów Pomocy Środowiskowej między 29 a 50. Całkowita liczba osób, które otrzymały wsparcie z tego tytułu wynosiła na koniec analizowanego okresu 146 osób – liczba ta wykazuje ciągły spadek, począwszy od roku 2003 o 64 osoby (30,47%).

Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego jako powód przyznania pomocy – dane z lat 1990-2006

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba osób	338	123	178	189	210	167	154	146
Liczba rodzin	167	109	124	107	138	140	116	108

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

4.9. Inne sytuacje życiowe

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie zabezpiecza lokalną społeczność także na wypadek wystąpienia innego niż wyżej wymienione ryzyka życiowego, jak sytuacje kryzysowe, brak umiejętności przystosowania się do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz zdarzeń losowych.

Spośród tych kategorii największą liczbę osób oraz rodzin objęto pomocą z powodu sytuacji kryzysowych – z takiej przyczyny do MOPR zgłosiło się w 2006 r. 67 osób z 29 rodzin. Najmniej osób występowało o pomoc na skutek trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu placówek opiekuńczo-wychowawczych - 13 osób z 8 rodzin.

Inne sytuacje życiowe 1990-2006 - liczba osób i rodzin

Wyszczególnienie	2004		2005		2006	
	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny
sytuacja kryzysowa	3329	1107	943	398	67	29
przemoc w rodzinie	976	287	881	264	225	72
brak umiejętności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiek.- wych.	24	18	112	82	13	8
zdarzenie losowe	37	17	154	67	52	22

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Wiele z rodzin ma także problemy mieszkaniowe i wynikające z nich wyroki eksmisyjne z zajmowanych mieszkań. W roku 2006² zdecydowanie najwięcej takich wyroków zapadło dla mieszkańców Bydgoskiego Przedmieścia (77). Na kolejnych miejscach znajduje się Chełmińskie (26) i Stare Miasto (25). Kilka dzielnic nie wykazało tego typu zjawiska w ogóle (Bielany, Grębocin przy Lesie, Rubinkowo, Bielawy, Kaszczorek, Czerniewice).

*ROK 2007

Analizując strukturę najważniejszych przyczyn udzielenia pomocy przez MOPR w stosunku do roku poprzedniego, zauważa się wyraźny spadek liczby osób pobierających pomoc z tytułu ubóstwa – spadek wyniósł 2 290 osób (621 rodziny). Również wyraźny jest spadek liczby otrzymujących wsparcie ze względu na długotrwałą chorobę – liczba ta zmniejszyła się o 1 015 osób (169 rodzin). Spadła także liczba udzielonej pomocy z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (o 832 osoby i 217 rodzin) oraz przemocy w rodzinie (o 57 osób i 15 rodzin).

W przypadku potrzeby ochrony macierzyństwa zachowany został niemal niezmienny poziom osób objętych pomocą.

Najważniejsze przyczyny wypłacania pomocy finansowej przez MOPR w 2007 r.

Wyszczególnienie	Osoby	Rodziny
Ubóstwo	12 776	4 483
Bezdomność	352	248
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1 944	576
Długotrwała choroba	3 446	1 470
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	5 024	1 540
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	257	95
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	81	70
Zdarzenie losowe	88	34
Sytuacja kryzysowa	119	38
Przemoc w rodzinie	168	57

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Nadal jednak wzrasta liczba bezdomnych w mieście – w stosunku do roku 2006 przybyło 60 bezdomnych. Wyraźny jest także wzrost przypadków udzielania pomocy z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego o 111 osób. Dotyczy to także braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze –

² Źródło: Urząd Miasta Torunia

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wzrost o 68 osób. Wzrosła także liczba osób objętych pomocą z tytułu sytuacji kryzysowej i zdarzeń losowych.

4.10. Placówki MOPR i inne instytucje sfery pomocy społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej (w tym dożywianie, organizowanie i koordynacja wypoczynku letniego dla dzieci, poradnictwo specjalistyczne, rehabilitacja społeczna) na terenie miasta Torunia realizują również następujące placówki podległe MOPR:

- Placówka Opiekuńczo Wychowawcza Wielofunkcyjna Centrum Wspierania Dzieci i Młodzieży „Młody Las” przy ulicy Sienkiewicza 12
- Dom Dziecka nr 2 przy ulicy Donimirskiego 4,
- Dom Dziecka nr 3 przy ulicy Bydgoskiej 74,
- Dom Pomocy Społecznej przy ulicy Szosa Chełmińska 220,
- Ośrodek Adaptacyjno Opiekuńczy przy ulicy Mostowej 30,
- Rodzinny Dom Dziecka przy ulicy Rzepakowej 1/3,
- Rodzinny Dom Dziecka przy ulicy Smoczej 11/13,
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej przy ulicy Gagarina 152,
- Filia nr 1 Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ulicy Łyskowskiego 25g,
- Filia nr 2 Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ulicy Konstytucji 3 Maja 16,
- Miejskie Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn przy ulicy Kościuszki.

Publiczną sferę usług z zakresu pomocy społecznej uzupełniają następujące placówki i organizacje:

- Miejski Ośrodek Edukacji i Profilaktyki Uzależnień przy ulicy Kasztanowej 16,
- Ośrodek PCK przy ulicy Szczecińskiej 13,
- Toruński Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych Monar Markot na ulicy Dybowskiej 1,
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Caritas”, przy ul. Szosa Bydgoska 1,
- Środowiskowy Dom Samopomocy im. Brata Alberta przy ulicy Rydygiera 23,
- Fundacja na Rzecz Rozwoju Dzieci Niepełnosprawnych „Daj Szansę” przy ulicy Prostej 8,
- Fundacja „Ducha” na Rzecz Rehabilitacji Naturalnej Osób Niepełnosprawnych przy ulicy Szosa Bydgoska 15,
- Fundacja Pomocy Samotnym Matkom przy ulicy Piekary 35/39 i Wielkie Garbary 2,
- Fundacja Pomocy Dzieciom Uzależnionym przy ulicy Strumykowej 4.

4.11. Pomoc społeczna – wnioski

- Liczba osób objętych pomocą społeczną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie stale maleje i na koniec 2006 była najniższa od początku analizowanego okresu.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- Odsetek podopiecznych MOPR do ogólnej liczby mieszkańców uległ wyraźnemu zmniejszeniu.
- W strukturze form pomocy w ramach zadań własnych MOPR przez cały okres dominują zasiłki celowe i w naturze oraz posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki.
- Nastąpił gwałtowny wzrost wartości świadczeń w ramach zadań własnych na skutek zmiany ustawy o pomocy społecznej. Część zasiłków udzielnych w ramach zadań zleconych zostało przeniesionych do zadań własnych.
- W strukturze form pomocy w ramach zadań zleconych MOPR przez cały okres nieznacznie przeważają zasiłki stałe nad okresowymi - specjalistyczne usługi opiekuńcze są wykonywane sporadycznie.
- Nastąpił spadek wartości pomocy w ramach zadań zleconych na skutek zmiany ustawy o pomocy społecznej.
- Czynnikiem, który w zasadniczym stopniu determinuje trudne sytuacje życiowe mieszkańców Torunia, a także stanowi zagrożenie wykluczeniem społecznym jest ubóstwo.
- Na przestrzeni ostatnich lat drastycznie wzrosła liczba bezdomnych – rok 2006 przyniósł poprawę, jednak liczba osób objętych pomocą z tego tytułu jest nadal wysoka.
- Największy udział osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie z tytułu ubóstwa w stosunku do ogółu osób korzystających z pomocy MOPR zarejestrowano na Starym Mieście, Jakubskim, Bydgoskim Przedmieściu i Podgórzu.
- Największa liczba osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkiwała Bydgoskie Przedmieście i Stare Miasto.
- Największa liczba wyroków eksmisyjnych zapadła wobec mieszkańców Bydgoskiego Przedmieścia, Chełmińskiego i Starego Miasta.

5. Przestępczość

Przestępczość jest jednym ze zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących daną społeczność.

Liczba przestępstw ogółem w roku 2004 wyniosła 15.433 i było to o ponad 80% więcej niż w 1990 roku, jednak w ostatnich kilku latach liczby przestępstw ustabilizowała się na poziomie 14-16 tysięcy zdarzeń. Wskaźnik wykrywalności przestępstw oscyluje w przedziale od 43 do 54 % i upraszczając można powiedzieć, że co drugie przestępstwo było wykrywalne.

Z przeprowadzonej analizy stanu zagrożenia przestępczością w latach 2002-2004 według danych Komendy Miejskiej Policji w Toruniu wynika, że najczęściej popełniane przestępstwa to kradzieże rzeczy (w 2004 roku prawie 3.200 przypadków) oraz kradzieże z włamaniem (w roku 2004 ponad 2650 przypadków).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Ponadto notuje się także rozboje lub wymuszenia, bójki i pobicia, a także znęcanie się nad rodziną. Szczególnie niepokojące są przypadki znęcania się nad członkami rodziny. Ich liczba nie wzrasta, ale wiadomym jest, że rodzin dotkniętych problemem jest więcej niż wynika to z oficjalnych statystyk. Według danych policji obejmujących lata 2002-2004, zjawiskiem, na które należy zwrócić szczególną uwagę, są przestępstwa na tle seksualnym, w tym 31 gwałtów oraz 53 przypadki molestowania seksualnego dzieci poniżej 15 roku życia. Każde z tych przestępstw jest dla osób pokrzywdzonych silnym przeżyciem traumatycznym, pozostawiającym trwałe ślady w psychice.

Przestępczość w Toruniu

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Przestępstwa stwierdzone w tym o charakterze:							
- kryminalnym	12 026	11 396	11 636	12 715	12 241	8 069	6 463
- gospodarczym	1 374	1 805	1 825	2 115	2 202	1 918	1 989
- drogowe	90	138	84	147	224	196	230
- pozostałe	503	1 166	1 544	758	766	467	4 071
Wskaźnik wykrywalności w %	49,1	51,0	51,3	50,0	51,7	48,9	52,8

Źródło: Raport o stanie Miasta Torunia

Najwyższy poziom przestępczości odnotowuje się w dzielnicy Stare Miasto oraz w takich rejonach, jak Bydgoskie Przedmieście, Osiedle Młodych i Koniuchy. Nieco bezpieczniej jest na Osiedlach: Uniwersyteckim, Klemensa, Józefa, oraz Lelewela. W lewobrzeżnej części miasta do największej liczby zdarzeń o charakterze przestępczym dochodzi w dzielnicy Podgórz. Niepokojącym zjawiskiem jest młody wiek sprawców przestępstw popełnianych w Toruniu, gdyż największą liczbę sprawców odnotowuje się w grupie wiekowej od 13 do 20 lat. Należy jednak zauważyć, że w roku 2004 nastąpiło zmniejszenie się liczby przestępstw dokonanych przez tę grupę sprawców.

Liczba przypadków kradzieży, rozbojów i pobić, wybrków chuligańskich z roku na rok wzrasta. Odnotowano także wzrost zjawiska sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Pozostałe czyny karalne mają pod względem liczby przypadków charakter falowy. Tendencję spadkową odnotowuje się jedynie w przypadku nieletnich kupujących lub spożywających alkohol.

Przestępczość w Toruniu ma charakter zróżnicowany i jest charakterystyczna dla ośrodków zurbanizowanych. Częstą przyczyną popełniania przestępstw, w szczególności kradzieży i rozbojów są ubóstwo i uzależnienia. Spora liczba młodych sprawców przestępstw może skutkować w przyszłości utrwaleniem negatywnych wzorców postępowania i wzrostem skali przestępczości w mieście. Wobec powyższego działalność prewencyjna powinna być nakierowana na osoby młode, wkraczające w dorosłe

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

życie. Należy również zacieśnić współpracę służb i instytucji miejskich w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochronie dzieci przed molestowaniem seksualnym i krzywdzeniem. Nie ulega wątpliwości, że na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w mieście będzie miało wpływ objęcie monitoringiem wizyjnym wybranych rejonów Torunia.

Analiza liczby przestępstw i naruszeń prawa w układzie dzielnic miasta dla roku 2006³ wyraźnie wskazuje na dwie dzielnice, dominujące nad pozostałymi. Jest to Stare Miasto (804 przypadków) oraz Bydgoskie Przedmieście (588 przypadków). Następne miejsce zajmują dzielnice z dużo niższymi wartościami (Rubinkowo 218 przypadków, Mokre 182 przypadki). Najkorzystniejsza sytuacja była w dzielnicach Kaszczorek (0 przypadków), Czerniewice (20 przypadków) oraz Bielawy, Grębocin nad Strugą i Grębocin przy Lesie (po 27 przypadków).

***ROK 2007**

W roku 2007 liczba stwierdzonych przestępstw wyniosła 12 413 przypadków, czyli o 2,7% mniej niż w roku poprzednim. Duże zmiany zaszły w strukturze popełnianych przestępstw. Nadal dominują przestępstwa kryminalne – 62% wszystkich przestępstw. W zakresie przestępstw gospodarczych (29% ogólnej liczby), dominują wyłudzenia i przywłaszczenia pieniędzy (wcześniej towarów). Znacznie wzrósł udział przestępstw popełnianych przez Internet, naruszeń własności przemysłowej i praw autorskich. Zmiany prawne spowodowały także znaczny przyrost przestępstw drogowych (6% ogólnej liczby). Spadła przestępczość w sektorze bankowym i ilość przestępstw pracowniczych.

5.1. Przestępczość – wnioski

- Wskaźnik wykrywalności przestępstw w niemal wszystkich ostatnich 5 latach jest na poziomie ponad 50%.
- Najczęściej popełniane przestępstwa to kradzieże rzeczy oraz kradzieże z włamaniem.
- Wśród przestępstw dominowały przestępstwa kryminalne.
- Największą liczbę sprawców odnotowuje się w grupie wiekowej od 13 do 20 lat.
- Zdecydowanie najwięcej przestępstw i wykroczeń zanotowano na Starym Mieście i Bydgoskim Przedmieściu.

³ Źródło: Komenda Miejska Policji w Toruniu

6. Edukacja i oświata

6.1. Dane zbiorcze

W Toruniu w roku szkolnym 2005/2006 (według danych z GUS) funkcjonowało 50 placówek przedszkolnych (w tym 18 przy oddziałach szkolnych), 32 szkoły podstawowe, 36 gimnazjów, 16 liceów ogólnokształcących, 11 zasadniczych szkół zawodowych, 36 średnich szkół zawodowych i 63 szkoły policealne oraz 4 szkoły wyższe.

6.2. Przedszkola

W roku szkolnym 2004/05 i 2005/06 wyraźnie wzrosła liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych z 5 do 18, natomiast zmniejszyła się liczba przedszkoli z 33 do 32. W związku z czym liczba placówek wychowania przedszkolnego wzrosła do 50.

Nieco inaczej ma się sytuacja z liczbą oddziałów, gdzie w roku 1995 było ich 207, natomiast od roku 2005 jest ich 193. Zmieniła się jednak struktura oddziałów, ponieważ w roku 1995 tylko 2 oddziały istniały przy szkole podstawowej, natomiast 205 w przedszkolach. W 2006 r. przy szkołach podstawowych było 36 oddziałów, a w przedszkolach 157.

Wychowanie przedszkolne w Toruniu (placówki i oddziały)

Rok szkolny	Placówki			Oddziały		
	ogółem, w tym:	przedszkola	Oddziały przedszkolne przy SP	ogółem, w tym:	przedszkola	oddziały przedszkolne przy SP
1995/1996	36	34	2	207	205	2
2000/2001	39	35	4	207	202	5
2001/2002	39	35	4	199	192	7
2002/2003	38	34	4	193	186	7
2003/2004	38	33	5	193	184	9
2004/2005	47	33	14	193	167	26
2005/2006	50	32	18	193	157	36

Źródło: GUS

Liczba miejsc w przedszkolach wahała się. W 2004 roku liczba miejsc w przedszkolach wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego o 132 miejsca do 4.260 miejsc, by w roku 2005 spaść do 4.069, a w roku 2006 do 3.916 miejsc.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Wychowanie przedszkolne w Toruniu (liczba dzieci)

Rok szkolny	Dzieci			Miejsca w przedszkolach
	ogółem, w tym:	W przedszkolach	W oddziałach przedszkolnych przy SP	
1995/1996	5 087	5 067	20	4 117
2000/2001	4 932	4 894	38	4 381
2001/2002	4 698	4 586	112	4 240
2002/2003	4 677	4 567	110	4 128
2003/2004	4 627	4 506	121	4 260
2004/2005	4 709	4 155	554	4 069
2005/2006	4 737	3 992	745	3 916

Źródło: GUS

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych ulegała w latach 1995-2006 wahaniom, jednak od roku 1996 do roku 2004 stale się zmniejszała. W ostatnich dwóch latach nastąpił przyrost dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym o 110 osób. W roku szkolnym 2005/06 do przedszkoli uczęszczało 3.992 dzieci a do oddziałów przedszkolnych 745 dzieci.

6.3. Szkoły podstawowe

W szkołach podstawowych do roku szkolnego 2003/04 odnotowywany był spadek liczby uczniów oraz oddziałów szkolnych przy stałej liczbie szkół. Po tym roku ograniczona została liczba szkół z 38 do 32 (w związku ze zmianami struktury kształcenia wprowadzającymi sześćioletni system szkoły podstawowej i trzyletnie gimnazjum oraz wskutek niżu demograficznego). Liczba uczniów nadal jest w trendzie malejącym i obecnie wynosi 12.240 dzieci (w roku szkolnym 1995/96 w systemie 8-klasowym do szkół podstawowych uczęszczało 26.635 uczniów).

Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (ze szkołami specjalnymi)

wyszczególnienie	1995/96	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
szkoły	39	38	38	38	38	32	32
pomieszczenia szkolne	909	684	629	620	633	599	607
oddziały w szkołach	1 062	683	656	641	595	559	529
Uczniowie	26 635	15 223	14 747	14 156	13 405	12 854	12 240
absolwenci (z poprzedniego roku szkolnego)	3 362	0	2 665	2 650	2 668	2 385	2 323
Liczba uczniów na szkołę	683	401	388	373	353	402	383
Liczba uczniów na oddział	25	22	22	22	23	23	23

Źródło: GUS

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Zauważalna jest także utrzymująca się stała liczba uczniów na jeden oddział szkolny, która kształtuje się w przedziale 22-25 uczniów na jeden oddział. Gwałtownie malejąca liczba uczniów w szkołach podstawowych, przy jednoczesnym mniejszym spadku liczby szkół podstawowych (w ciągu 10 lat o 7 placówek) spowodował, że zdecydowanie spadła liczba uczniów na jedną szkołę i obecnie wynosi 383 uczniów przy 683 uczniach na szkołę w roku 1995/96. Może to świadczyć o wzroście komfortu nauczania, jednocześnie może skutkować wyższymi średnimi wydatkami na utrzymanie bazy szkolnej w przeliczeniu na ucznia.

6.4. Szkoły gimnazjalne

W roku szkolnym 1999/2000 w miejsce dotychczasowych ośmioletnich szkół podstawowych powstały sześćioletnie szkoły podstawowe i trzyletnie gimnazja. W związku z powyższym dopiero od roku szkolnego 2001/02 do gimnazjów uczęszczały wszystkie 3 roczniki. Właśnie w tym roku szkolnym w toruńskich gimnazjach uczyło się najwięcej, bo aż 8.947 uczniów, i od tamtego roku można zaobserwować tendencję malejącą.

Spada również liczba oddziałów w gimnazjach, w okresie ostatnich 5 lat zmalała ona z 382 do 333, w związku z tym zachowana jest średnia liczba uczniów na jeden oddział i oscyluje ona w przedziale 23-24 uczniów na oddział.

Gimnazja dla młodzieży (ze specjalnymi i dla dorosłych)

wyszczególnienie	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
szkoły	32	33	35	35	35	36	36
pomieszczenia szkolne	209	233	325	327	338	403	395
oddziały w szkołach	131	259	382	370	361	348	333
uczniowie	3 240	6 109	8 947	8 718	8 594	8 355	8 074
absolwenci (z poprzedniego roku szkolnego)	0	0	0	2 949	2 833	2 690	2 752
Liczba uczniów na szkołę	101	185	256	249	246	232	224
liczba uczniów na oddział	25	24	23	24	24	24	24

Źródło: GUS

Malejąca liczba uczniów gimnazjów, a z drugiej strony stała liczba placówek gimnazjalnych (w roku szkolnym 2004/05 ta liczba wzrosła jeszcze o 1 placówkę do 36) powoduje, że maleje średnia liczba uczniów

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

przypadająca na jedno gimnazjum. Tak jak w przypadku szkół podstawowych może to świadczyć o wzroście komfortu nauczania, a z drugiej strony skutkować wyższymi średnimi kosztami utrzymania bazy szkolnej w przeliczeniu na ucznia.

6.5. Licea ogólnokształcące

W ostatnich 10 latach liczba liceów ogólnokształcących w Toruniu wzrosła z 13 do 16 placówek. Do roku 2000/01 wzrastała również liczba uczniów, jednak od tego okresu jest trudno dokonywać analizy ponieważ, w związku z reformą oświaty wprowadzono trzyletnie licea ogólnokształcące, w związku z powyższym przez okres 4 lat liczba uczniów i oddziałów była niestabilna. Pomimo tego zaobserwować można malejącą liczbę uczniów liceów ogólnokształcących, która w roku szkolnym 2005/06 wynosiła 7.088 uczniów i była o 4,9 % mniejsza od roku poprzedniego. Od roku 2001/02 liczba oddziałów waha się w przedziale 230-250. W ostatnim badanym roku nastąpił spadek o 15 oddziałów w związku ze zmniejszeniem się liczby placówek z 17 do 16.

Licea ogólnokształcące dla młodzieży

wyszczególnienie	1995/96	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
szkoły	13	15	15	16	17	17	16
pomieszczenia szkolne	203	304	282	359	342	302	282
oddziały w szkołach	195	289	232	242	249	250	235
Uczniowie	6 105	9 069	7 090	7 460	7 570	7 453	7 088
absolwenci (z poprzedniego roku szkolnego)	1 058	1 593	1 899	2 060	2 343	2 302	2 442
liczba uczniów na szkołę	470	605	473	466	445	438	443
liczba uczniów na oddział	31	31	31	31	30	30	30

Źródło: GUS

Podobnie jak w przypadku szkół podstawowych i gimnazjów zachowana jest stała liczba uczniów przypadająca na jeden oddział (wynosi ona 30-31 osób) przy jednoczesnym spadku średniej liczby uczniów na placówkę. Główną przyczyną zmniejszającej się liczby uczniów w liceach jest niż demograficzny.

6.6. Zasadnicze szkoły zawodowe

W okresie 1999 - 2003 liczba zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży wzrosła o 2 placówki (do 18). W roku 2003/04 zmniejszyła się jednak o 6 placówek do 12, a w roku 2005/06 jeszcze o jedną placówkę do 11. Bardzo drastycznie w omawianym okresie maleje liczba uczniów (z 4.715 w roku szkolnym 1999/2000 do 1.396 w roku szkolnym 2005/2006), jest to spadek o 338%. Jednocześnie spada także liczba oddziałów szkolnych i pomieszczeń szkolnych. Do roku szkolnego 2002/03 spadała również średnia uczniów na szkołę i średnia uczniów na oddział. W ostatnich 3 latach liczba osób na szkołę stopniowo wzrasta i obecnie wynosi 127 osób. Główną przyczyną zmniejszającej się liczby uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych jest wybieranie przez młodzież szkół ogólnokształcących, a także niż demograficzny.

Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży

wyszczególnienie	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
szkoły	16	16	16	18	12	12	11
pomieszczenia szkolne	176	174	118	82	50	b.d.	62
oddziały w szkołach	115	114	108	88	54	b.d.	56
uczniowie	4 715	4 553	2 950	2 064	1 398	1 457	1 396
absolwenci (z poprzedniego roku szk.)	1 286	1 362	1 342	1 296	1 208	349	518
liczba uczniów na szkołę	295	285	184	115	117	121	127
liczba uczniów na oddział	41	40	27	23	26	b.d.	25

Źródło: GUS

6.7. Średnie szkoły zawodowe

Od roku szkolnego 1999/2000 wzrosła liczba średnich szkół zawodowych o 7 placówek (do 36 w roku szkolnym 2005/06). Do roku 2002/03 spadała jednak liczba uczniów, od tego roku można zauważyć tendencję wzrostową. Pomimo tego liczba uczniów uczęszczających do tego typu szkół jest obecnie o 10% mniejsza od liczby uczniów z roku szkolnego 1999/2000. Zmniejsza się także średnia uczniów przypadających na jedną szkołę (obecnie - 162 osoby). Średnia liczba uczniów na jeden oddział podlega wahaniom. Główną przyczyną zmniejszającej się liczby uczniów w średnich szkołach zawodowych jest niż demograficzny.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Średnie szkoły zawodowe dla młodzieży (bez specjalnych)

wyszczególnienie	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
szkoły	29	29	29	31	31	41	36
pomieszczenia szkolne	224	224	182	186	193	b.d.	276
oddziały w szkołach	234	240	213	172	221	b.d.	221
uczniowie	6 471	6 371	5 196	5 037	5 274	6 251	5 829
absolwenci (z poprzedniego roku szk.)	1 455	1 289	1 294	1 389	1 070	2 069	1 674
liczba uczniów na szkołę	223	220	179	162	170	152	162
liczba uczniów na oddział	28	27	24	29	24	b.d.	26

Źródło: GUS

6.8. Policealne szkoły zawodowe

W okresie 1999 - 2005 liczba szkół policealnych wzrosła aż o 29 placówek. W roku szkolnym 2005/06 w Toruniu były 63 tego typu szkoły. Liczba uczniów w omawianym okresie wzrosła prawie o 65% i w roku szkolnym 2005/06 wynosiła 4.703 osoby. W analizowanym okresie przyrost liczby szkół policealnych był większy od przyrostu liczby uczniów, w związku z czym do roku szkolnego 2002/03 wzrastała średnia liczba uczniów na szkołę, by po tym roku obniżyć się aż do 75 uczniów na szkołę w roku 2005/06.

Szkoły policealne

wyszczególnienie	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
szkoły	34	38	38	37	41	58	63
pomieszczenia szkolne	119	130	139	157	173	b.d.	120
oddziały w szkołach	93	92	104	117	116	b.d.	220
uczniowie	2 862	2 992	3 335	3 947	4 303	4 639	4 703
absolwenci (z poprzedniego roku szk.)	1 340	1 463	1 189	1 370	1 674	1 837	1 785
liczba uczniów na szkołę	84	79	88	107	105	80	75
liczba uczniów na oddział	31	33	32	34	37	b.d.	21

Źródło: GUS

Spadek liczby uczniów na szkołę może świadczyć o wzroście komfortu nauczania, jednocześnie może skutkować wyższymi średnimi wydatkami na utrzymanie bazy szkolnej w przeliczeniu na ucznia. Z

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

kolei wzrost liczby uczniów może wynikać ze wzrostu zainteresowania przez młodych ludzi tego typu szkołami.

6.9. Szkoły wyższe

Szkoły wyższe są ogromnym atutem dla miasta i regionu, są ważną składową kulturowego i społecznego potencjału miasta. W roku akademickim 2005/2006 liczba studentów ogółem wynosiła 37.075 osób. W analizowanym okresie wzrosła zarówno liczba studiujących na studiach dziennych, jak i na studiach dla pracujących (zaocznych i eksternistycznych). Liczba studentów na studiach wieczorowych i zaocznych rosła w analizowanym okresie zdecydowanie szybciej od przyrostu liczby studentów na studiach dziennych. Studiujący na studiach dziennych stanowili w roku akademickim 2005/06 - 52,5% ogółu studentów (w Polsce udział studiujących na studiach dziennych wynosi 48,6%).

Studenci i absolwenci szkół wyższych

Rok akademicki	Szkoły (szt.)	Studenci (liczba)	w tym:		Absolwenci (liczba z poprz. roku)	w tym:	
			studia dzienne	studia dla pracujących		studia dzienne	studia dla pracujących
2000/2001	2	30 468	14 749	15 719	6 236	2 566	3 670
2001/2002	3	32 891	16 472	16 419	6 128	2 584	3 544
2002/2003	3	34 034	17 745	16 289	7 333	2 947	4 386
2003/2004	4	34 733	18 510	16 223	7 087	2 714	4 373
2004/2005	4	36 545	19 538	16 641	7 602	3 080	4 374
2005/2006	4	37 075	19 475	17 600	8 026	3 674	4 352

Źródło: Raport o stanie Miasta Torunia

Według danych z roku szkolnego 2005/06 studiujące w Toruniu kobiety (23.959 osób) stanowiły 64,6% ogółu studentów (w Polsce udział ten wynosi 56,5%). Ponadto w roku akademickim 2005/06 najwięcej studentów stanowiła podgrupa ekonomii i administracji - 34,2%, podgrupa humanistyczna - 16,1%, podgrupa społeczna - 12,2% oraz podgrupa prawna - 9,8%. Przyrost liczby studentów skutkowało wzrostem liczby absolwentów w latach akademickich. W latach 1990-2005 nastąpił prawie 8-krotny przyrost liczby absolwentów ogółem, która wyniosła w roku 2004/05 - 8.026 osób (w tym: 3.674 absolwenci studiów dziennych i 4.352 absolwentów studiów dla pracujących). Od roku 1998/99 liczba absolwentów studiów dla pracujących stanowi większość ogółu absolwentów.

6.10. Edukacja i oświata - wnioski

- Przedszkola – widoczne wyraźnie 2 trendy; wzrost liczby oddziałów oraz liczby dzieci w oddziałach przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych; z drugiej strony spadek liczby przedszkoli, oddziałów przedszkolnych oraz liczby dzieci w przedszkolach.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- Szkoły podstawowe – spadek liczby uczniów, oraz liczby oddziałów szkolnych; po roku szkolnym 2003/2004 ograniczono liczbę szkół z 38 do 32.
- Gimnazja – spadek liczby uczniów, oraz liczby oddziałów szkolnych, jednak średnia liczba uczniów na 1 oddział utrzymuje się na podobnym poziomie.
- Licea ogólnokształcące – stały wzrost liczby absolwentów, przy jednoczesnym spadku od roku szkolnego 2001/2002 liczby uczniów oraz średniej liczby uczniów na 1 szkołę, zachowana została jednak średnia liczba uczniów na 1 oddział.
- Zasadnicze szkoły zawodowe – gwałtownie spadająca liczba uczniów, oddziałów i szkół zawodowych (w roku szk. 2002/03 funkcjonowało 18 placówek, w roku szk. 2005/2006 już tylko 11).
- Średnie szkoły zawodowe – od roku szkolnego 2002/03 wzrost liczby uczniów i liczby oddziałów. Można zaobserwować, że w Toruniu wybór ofert tego typu szkół jest dosyć szeroki.
- Szkoły policealne – od roku szkolnego 1999/2000 stały wzrost liczby uczniów, oddziałów i szkół. W ciągu ostatnich 4 lat liczba oddziałów zwiększyła się 2-krotnie.
- Zróżnicowana, bogata oferta kształcenia na poziomie średnim i kształcenia dorosłych.
- Szkoły wyższe – stały wzrost liczby studentów, zarówno studiów stacjonarnych jak i zaocznych, wzrost liczby uczelni wyższych.
- Dobrze rozwinięte szkolnictwo wyższe – funkcjonują 4 szkoły wyższe, w tym Uniwersytet Mikołaja Kopernika postrzegany jako jedna z czołowych uczelni w kraju.

7. Turystyka

Liczba obiektów noclegowych na terenie miasta Torunia na koniec 2006 roku wynosiła 30, w tym hotele stanowiły 60% wszystkich obiektów. Od 1995 r. można zaobserwować systematyczne zwiększanie się udziału hoteli w ogólnej liczbie obiektów zbiorowego zakwaterowania. Początkowo, w 1995 r. hotele stanowiły 47,37% całkowitej liczby obiektów, a w roku 2006 ich udział osiągnął 60%.

Liczba obiektów noclegowych turystyki w 2006 r., w porównaniu z rokiem 2004, wzrosła o 1 obiekt (tj. o 3,5%), a w porównaniu z 1995 r. – o 11 obiektów (tj. o 57,9%). Liczba miejsc noclegowych ulegała wahaniom, przyjmując najwyższą wartość na koniec analizowanego okresu (tj. 2108 miejsc). Liczba miejsc noclegowych w 2006 r. była wyższa o 14 miejsc w stosunku do roku 2005.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Liczba obiektów noclegowych turystyki oraz liczba miejsc noclegowych – stan na 31.XII

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Obiekty	19	24	26	26	27	29	30	30
- w tym hotele	9	11	12	15	16	17	18	18
Miejsca noclegowe ogółem	2 046	1 746	1 948	1 729	1 832	1 775	2094	2108
- w tym całoroczne	1 081	1 094	1 197	1 322	1 427	1 606	1920	1930
Korzystający z noclegów	88 424	107 373	117 958	124 727	121 362	137 963	159 773	158 756
korzystający z noclegów turyści zagraniczni	31 404	33 070	35 502	35 226	38 288	44 568	49 806	49 026

Źródło: GUS

W analizowanym okresie znacznie zwiększyła się liczba miejsc noclegowych całorocznych. W 2006 r. ich liczba wynosiła 1930 i była o 10 miejsc wyższa w porównaniu do roku poprzedniego oraz o 849 miejsc wyższa niż na koniec 1995 r. Od 1995 do 2005 roku obserwuje się wzrost liczby korzystających z noclegów. W 2005 r. liczba osób korzystających z noclegów wynosiła 159773 i była o 21810 wyższa (tj. o 15,8%) niż w roku 2004. W porównaniu z rokiem 1995 liczba korzystających zwiększyła się o 71349 osób (tj. o 80,7%). Rok 2006 przyniósł zmianę tej tendencji i spadek o 920 osób. Do roku 2005 rosła liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów – na koniec 2005 r. liczba ta wynosiła 49 806 osób i była wyższa niż w 1995 r. o 18 402 (tj. o 58,6%). Jednak od tego roku zauważa się spadek tej liczby i w 2006 r. było o 1,56% mniej takich osób. Jednocześnie w analizowanym okresie wzrósł udział liczby całorocznych miejsc noclegowych w ogólnej liczbie miejsc noclegowych (z niewielkim spadkiem w roku ostatnim). Na koniec 2006 r. ich udział wyniósł 91,55%, podczas gdy w 1995 r. tylko 52,8%.

Udział miejsc noclegowych całorocznych w miejscach noclegowych ogółem [%] – stan na 31.XII

1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
52,83	62,66	61,45	76,46	77,89	90,48	91,69	91,55

Źródło: GUS

Odsetek osób korzystających z noclegów w hotelach w stosunku do całkowitej liczby osób korzystających z noclegów na koniec roku 2006 wyniósł 80,6% i był o ponad 10 punktów procentowych wyższy niż w roku 1995. W przypadku obcokrajowców odsetek korzystających z miejsc noclegowych w hotelach do wszystkich korzystających z noclegów był jeszcze wyższy na koniec analizowanego okresu i wyniósł 88,21%.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Liczba osób korzystająca z noclegów – stan na 31.XI

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Korzystający z noclegów ogółem [osoba]	88 424	107 373	117 958	124 727	121 362	137 963	159 773	158 854
- w tym korzystający z noclegów w hotelach [osoba]	62 645	80 360	91 777	97 477	97 392	111 377	128 372	128 013
- w tym korzystający z noclegów w hotelach [%]	70,85	74,84	77,80	78,15	80,25	80,73	80,35	80,60
Korzystający z noclegów turyści zagraniczni [osoba]	31 404	33 070	35 502	35 226	38 288	44 568	49 806	49 026
- w tym korzystający z noclegów turyści zagraniczni w hotelach [osoba]	27 068	28 511	31 411	31 591	33 582	38 902	42 804	43 250
- w tym korzystający z noclegów turyści zagraniczni w hotelach [%]	86,19	86,21	88,48	89,68	87,71	87,29	85,94	88,21

Źródło: GUS

*ROK 2007

Ogólna liczba obiektów noclegowych pozostała niezmienną. Liczba korzystających z noclegów wzrosła w stosunku do roku 2006 o 17,1 tys (tj. o 10,8%). Wzrosła także liczba miejsc noclegowych o 49 przy takiej samej liczbie obiektów. Zanotowano także wzrost liczby miejsc noclegowych całorocznych o 54 i ich udział w ogóle miejsc noclegowych wzrósł do 92%. W strukturze bazy noclegowej dominowały hotele z 60% udziałem. Niepokojącym zjawiskiem jest dalszy spadek liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów: ich liczba wyniosła 46 634 osoby, tj. o 3608 mniej niż w roku poprzednim.

7.1. Turystyka - wnioski

- Bogata baza klubowa (tenis, wioślarstwo, szermierka, sporty wodne, gimnastyka).
- Liczba obiektów i miejsc noclegowych w ostatnich latach uległa zwiększeniu.
- Znacząco zwiększyła się liczba korzystających z noclegów ogółem oraz liczba korzystających z noclegów turystów zagranicznych.
- Miejsca noclegowe całoroczne stanowią ponad 90% wszystkich miejsc noclegowych.
- W ciągu ostatnich 10 lat liczba korzystających z noclegów podwoiła się.
- Największa liczba noclegów na 1000 mieszkańców w województwie kujawsko-pomorskim przypada w Toruniu.
- Bogata oferta zabytków turystyki kulturowej Torunia.

8. Kultura

8.1. Biblioteki

Liczba bibliotek w Toruniu utrzymywał się na niezmiennym poziomie od 2000 r. do 2005 r. i wynosił 18, ostatni badany rok zmniejszył te liczbę o 1. Liczba punktów bibliotecznych w 2006 r. na terenie miasta w porównaniu z 1995 zmniejszyła się o 4. W 2006 r. w bibliotekach pracowały 107 osób (wzrost w stosunku do 2005 r. o 14 osób), a całkowity księgozbiór wynosił 784 294 wolumenów (spadek w stosunku do roku poprzedniego o 1,45%). Liczba czytelników na koniec 2006 r. wynosiła 37 420 i w porównaniu z 1995 r. była niższa o 3 658 osób, tj. o 8,9%. Liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz przez cały okres od 1995 do 2004 kształtowała się na podobnym poziomie, osiągając 874,7tys. na koniec 2004r. W roku 2006 zanotowano najmniejszą liczbę wypożyczeń w przeciągu całego analizowanego okresu – 717 574 wolumenów.

Biblioteki - stan na 31.XII

	J. m.	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Placówki biblioteczne									
biblioteki i filie	ob.	19	18	18	18	18	18	18	17
pracownicy bibliotek	osoba	104	92	95	96	94	100	93	107
księgozbiór	wol.	821 342	796 759	786 085	786 250	774 424	774 738	795 841	784 294
czytelnicy w ciągu roku	osoba	41 078	41 337	43 176	45 122	43 842	44 105	39 960	37 420
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	878 829	791 668	835 840	895 538	876 777	874 733	767 841	717 574
punkty biblioteczne w mieście	ob.	30	26	27	25	27	28	27	26
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	-	1	10	5	5	5	5	6
Biblioteki na ludność									
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	-	-	-	4 300	3 942	4 005	4 622	4 818
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	-	-	-	3 731,57	3 706,51	3 719,73	3 826,03	3 785,4
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	-	-	-	214	209	212	192	180

Zródło: GUS

W 2006 roku na jedną placówkę biblioteczną przypadały 4 818 osoby. Najkorzystniejszą wartość wskaźnik osiągnął w roku 2003 – kiedy na 1 placówkę przypadało 3 942 mieszkańców. Zwiększeniu uległ księgozbiór bibliotek przypadający na 1000 mieszkańców, z 3 732 wolumenów w 2002 r. do 3826 wolumenów na koniec 2005 r. Ostatni badany rok przyniósł nieznaczne pogorszenie tej wartości. Wciąż

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

zmniejsza się liczba czytelników przypadająca na 1000 ludności. W 2006 roku wskaźnik osiągnął wartość 180, czyli 15,8% niższą niż w roku 2002.

8.2. Kina

Na początku analizowanego przedziału czasowego (1995 r.) liczba kin w Toruniu wynosiła 3, w 2001 r. wzrosła do 4, by w roku 2006 r. zmniejszyć się ponownie do 3. Jednocześnie znacząco wzrosła liczba sal kinowych, z 5 w roku 2004 do 15 w roku 2006. Efektem tego był wzrost liczby miejsc na widowni – do 2782 miejsc.

Kina w Toruniu

Kina stałe	J. m.	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	ob.	3	3	4	4	4	2	3	3
Sale	sala	-	-	-	-	5	3	15	15
miejsca na widowni	miejsce	804	848	1 146	1 145	1 145	450	2 783	2 782
seanse ogółem	seans	3 410	4 895	5 329	4 984	6 173	5 017	18 595	27 215
widzowie ogółem	osoba	182 557	208 090	296 446	271 053	293 087	249 139	344 054	589 125

Źródło: GUS

W okresie od 1995 r. do 2004 r. notowano wahania liczby seansów filmowych, jednak ogólna tendencja była wzrostowa (wzrost w tym okresie o 1607, tj. o 43,1%). W 2005 roku na skutek oddania do użytku nowego kina z 12 salami liczba widzów była o 94967 wyższa niż w roku 2004 (38,1%) oraz o 161 497 wyższa (88,5%) niż w roku bazowym. W roku tym liczba seansów była ponad czterokrotnie wyższa niż w 1995 r. najnowszy analizowany rok przyniósł dalszy bardzo wyraźny wzrost tych wskaźników.

8.3. Muzea

Liczba muzeów w Toruniu utrzymuje się od lat na tym samym poziomie. W mieście działa Muzeum Okręgowe, które jest podległe samorządowi gminnemu, Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej – Prüfferowej (podległe samorządowi wojewódzkiemu) oraz Muzeum Przyrodnicze o Ziemi Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. W analizowanym okresie liczba osób zwiedzająca muzea ulegała znacznym wahaniom, przyjmując minimalną wartość na poziomie 146,7 tys. zwiedzających w 2002 r. i maksymalną wartość 198,4 tys. zwiedzających w roku 2000. W badanym okresie widoczny jest spadek liczby zwiedzających: w roku 2006 liczba zwiedzających była niższa o ponad 28% niż w 1995 roku. Jedno muzeum jest przystosowane do osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Muzeum Okręgowe (podległe samorządowi gminnemu), w skład którego wchodzi: Ratusz Staromiejski, Kamienica Mieszcząńska (Dom Kopernika), Kamienica Pod Gwiazdą, Dom Eskenów, spichrze,

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

teren ruin Zamku Krzyżackiego, oraz od 2003r. Muzeum Podróżników im. Tony Halika odwiedziło w 2006 roku – 125 076 zwiedzających – czyli o 12 298 osób mniej niż w roku poprzednim.

Muzea w Toruniu – stan na 31.XII

Muzea	J. m.	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
muzea łącznie z oddziałami	ob.	2	3	3	3	3	3	3	3
zwiedzający muzea i oddziały	osoba	192 396	198 423	164 316	146 743	161 019	158 229	154 703	137 882
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	-	1	1	1	1	1	1	1
Muzea w gestii samorządu gmin, powiatów i miast na prawach powiatu									
muzea łącznie z oddziałami	ob.	-	-	-	1	1	1	1	1
zwiedzający muzea i oddziały	osoba	-	-	-	122 624	140 095	141 911	137 374	125 076

Źródło: GUS

*ROK 2007

Liczba placówek bibliotecznych pozostała taka sama, nieznacznie wzrosło ich zatrudnienie. Zmniejszyła się liczba wolumenów o 1 620 i liczba wypożyczeń o 67 619 (tj. o 9%) w stosunku do roku poprzedniego. Na niezmienionym poziomie została liczba muzeów i kin. Jednak bardzo wyraźnie wzrosła liczba zwiedzających muzea, aż o 88 562 osób. Spadek zanotowano w liczbie seansów kinowych (o 572) jednak wzrosła liczba widzów (o 4 058 osób).

8.4. Kultura – wnioski

- Liczba bibliotek przez cały analizowany okres nieznacznie spada.
- Zmniejszyła się liczba księgozbioru w wolumenach.
- Od 2002 roku odnotowuje się spadek liczby czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz.
- Liczba kin na koniec 2006 roku była taka sama jak w 1995 roku, zwiększyła się natomiast znacząco liczba sal kinowych i miejsc na widowni.
- Wzrosła liczba wyświetlanych seansów oraz widzów ogółem.
- Liczba muzeów pozostaje na niezmienionym poziomie.
- Zmniejszyła się liczba zwiedzających muzea i ich oddziały.
- W Toruniu odbywa się wiele przedsięwzięć kulturalnych o charakterze międzynarodowym.

9. Rynek pracy

9.1. Stan zatrudnienia

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą zarobek lub dochód. W tabelach przedstawiono liczbę osób pracujących w latach 1995-2006 z uwzględnieniem m.in. płci, sektora oraz głównych sekcji ekonomicznych. Nie należy jednak w sposób bezpośredni porównywać danych zebranych przed i po roku 1999, z uwagi na zmianę sposobu agregacji danych o zatrudnionych (do 1998 roku włącznie dane były zbierane w jednostkach, w których zatrudnienie przekracza 5 osób, od 1999r. dane zbierane są w jednostkach, w których liczba zatrudnionych przekracza 9 osób).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. liczba pracujących w Toruniu wynosiła 63 754 i była wyższa niż w roku 2005 o 692 osoby (1,09%), natomiast niższa niż w 2000 r. o 3 419 osoby (5,08%) oraz niższa niż w 1995 r. o 6 471 osób (9,21%). Analizując dane w przedziale czasowym 1995-2003 należy odnotować systematyczny spadek liczby osób pracujących, przy równoczesnym spadku zaangażowania ludności w procesie pracy, który został zobrazowany jako udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten w roku 1995 wynosił 55,08%, by w roku 2003 zmniejszył się do wartości 43,69%.

W ostatnich trzech latach (2004, 2005 i 2006) odnotowuje się wzrost liczby osób pracujących, odpowiednio o 634, 1251 i 692 osoby, co przekłada się bezpośrednio na nieznaczny wzrost udziału ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Pracujący oraz ludność w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31.XII)

Rok	Ogółem	W tym				Ludność w wieku produkcyjnym	Udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]
		Mężczyźni		Kobiety			
		osoby	%	osoby	%		
1995	70 225	35 741	50,89	34 484	49,11	127 488	55,08
2000	67 173	34 345	51,13	32 828	48,87	132 587	50,66
2001	64 844	32 605	50,28	32 239	49,72	135 009	48,03
2002	62 269	31 085	49,92	31 184	50,08	140 227	44,41
2003	61 177	30 706	50,19	30 471	49,81	140 031	43,69
2004	61 811	31 551	51,04	30 260	48,96	140 392	44,03
2005	63 062	32 127	50,95	30 935	49,05	140 820	44,78
2006	63 754	32 666	51,24	31 088	48,76	139 917	45,63

Źródło: GUS oraz opracowanie własne

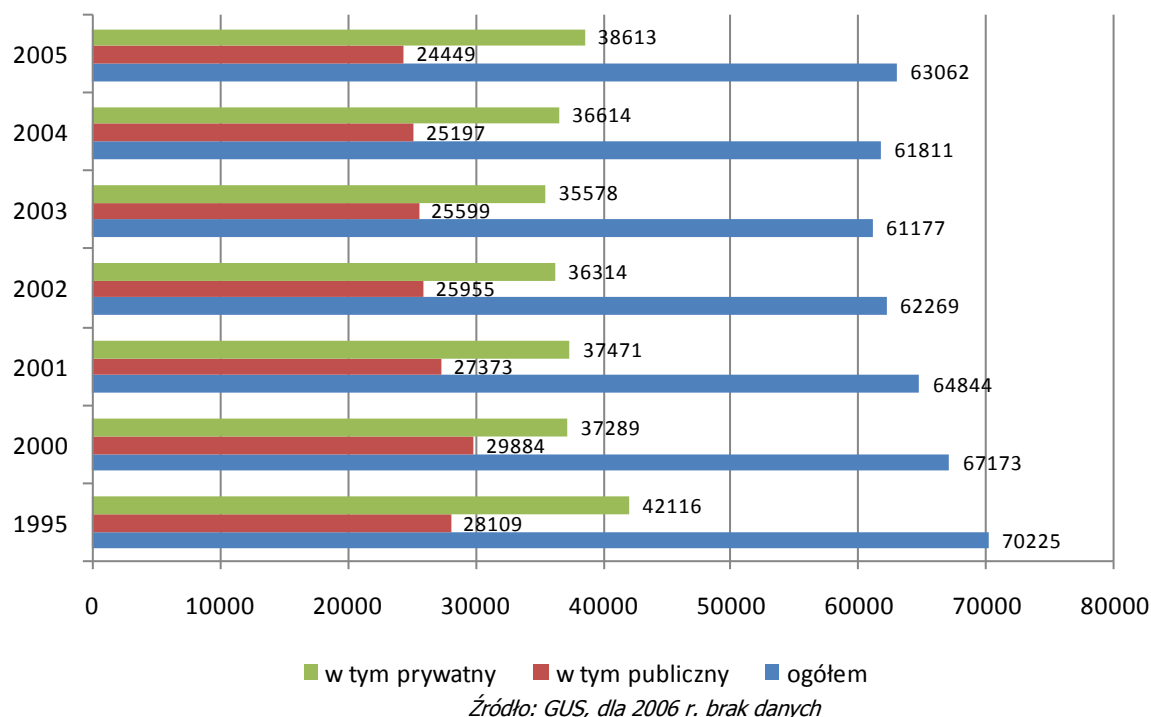
Udział mężczyzn w ogólnej liczbie pracujących w roku 2006 wynosił 51,24%, natomiast kobiet 48,76%. To największy odsetek mężczyzn w strukturze pracujących w badanym okresie, natomiast najniższy zanotowano w roku 2002 – 49,92%.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Na koniec 2005 r. liczba osób pracujących w sektorze prywatnym wynosiła 24 449 (tj. 38,8%), w sektorze publicznym 38 613 osób (61,2%). Od 2000 roku obserwuje się konsekwentny spadek liczby osób zatrudnionych w tym sektorze, przy jednoczesnym wahaniami liczby osób zatrudnionych w sektorze prywatnym. W porównaniu z rokiem 1995 liczba osób pracujących w sektorze publicznym zmniejszyła się o 3 660 osób (tj. o 13,0%), a osób pracujących w sektorze prywatnym o 3 503 (tj. o 8,3%).

wykras nr 10. Pracujący według sektorów (stan w dniu 31.XII)

W 2005 roku liczba pracujących w sekcji przemysł i budownictwo wynosiła 23 564 osoby i była o 256 osób niższa (1,1%) niż w roku poprzednim oraz o 9 445 osób niższa (tj. o 28,6%) niż w 1995 roku. Liczba osób pracujących razem dla sektora usługowego systematycznie wzrasta. W 1995 roku wynosiła 36 959 osób, w roku 2004 – 37 864 osoby, natomiast w roku 2005 – 39 498. W strukturze pracujących na koniec 2005 – 37,4% stanowią pracujący w przemyśle i budownictwie, 63,6% stanowią pracujący w sektorze usług.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Pracujący według głównych sekcji ekonomicznych (stan w dniu 31.XII)

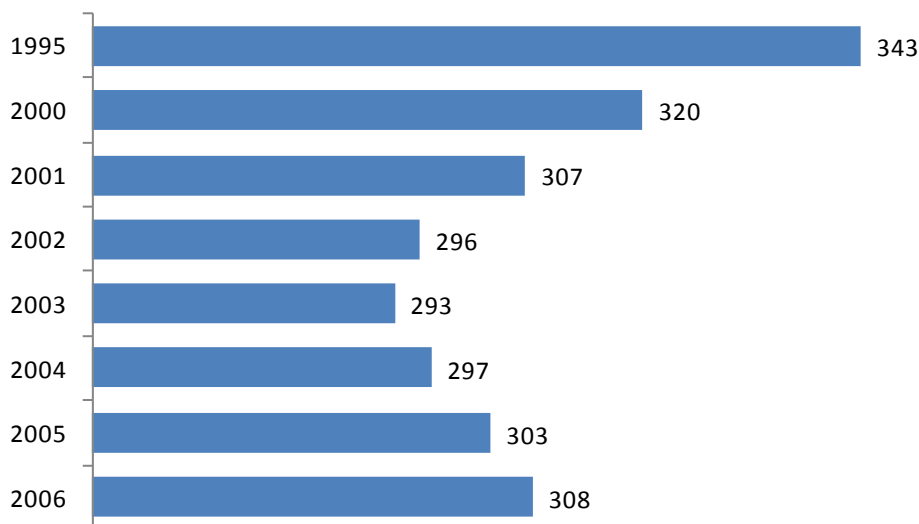
Rok	Ogółem	W tym sekcje		
		przemysł i budownictwo	usługi rynkowe	usługi nierynkowe
1995	70 225	33 009	20 735	16 224
2000	67 173	28 310	21 767	16 798
2001	64 844	26 167	21 698	16 595
2002	62 269	24 868	21 004	16 040
2003	61 177	24 037	21 703	15 171
2004	61 811	23 781	21 825	16 039
2005	63 062	23 564	39 498*	-

* - w roku 2005 brak danych dotyczących liczby pracujących w sekcji usługi rynkowe i nierynkowe, podano liczbę pracujących razem dla sektora usługowego; dla roku 2006 brak danych

Źródło: GUS

Liczba osób pracujących na 1000 ludności systematycznie malała do roku 2003. Na początku analizowanego okresu wynosiła 343, osiem lat później 293. Od 2004 roku obserwuje się stały wzrost wartości, z 297 do 308 na koniec 2006 roku.

wykres nr 11. Pracujący na 1000 ludności

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS

Porównując rok 2006 do 1995, można zauważyć, że największy spadek liczby osób pracujących w gospodarce narodowej nastąpił w sekcji D – przetwórstwo przemysłowe: o 8 234 osoby (tj. o 31,52%) i w sekcji N – ochrona zdrowia i pomoc społeczna: o 2 001 osób (tj. o 33,56 %). Największy wzrost liczby

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

osób odnotowano w sekcji G – handel i naprawy: o 3 175 osób (tj. o 46,87%) i sekcji K – obsługa nieruchomości: o 2 402 osoby (tj. o 75,41 %).

Porównując rok 2006 do 2005 stwierdza się, iż największy spadek liczby osób pracujących wystąpił w sekcji D – przetwórstwo przemysłowe: o 604 osoby (tj. o 3,26%), w sekcji M – edukacja: o 92 osoby (tj. o 1,12%) i w sekcji N – ochrona zdrowia i pomoc społeczna: o 81 osób (tj. o 2%). Największy wzrost liczby pracujących odnotowano w sekcji F – budownictwo: o 650 osób (tj. o 20,85%) i w sekcji K – obsługa nieruchomości: o 311 osoby (tj. o 5,89%).

Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD

Sekcje PKD		1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	256	298	357	266	166	167	164
D	Przetwórstwo przemysłowe	26 117	21 667	20 239	19 534	19 253	18 487	17 883
E	Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 774	1 619	1 624	1 733	1 644	1 746	1 742
F	Budownictwo	5 118	5 023	2 944	2 713	2 818	3 117	3 767
G	Handel i naprawy	6 774	8 039	7 396	8 026	8 566	9 842	9 949
H	Hotele i restauracje	941	752	798	704	758	767	957
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	5 361	4 801	4 445	4 289	4 081	3 954	3 999
J	Pośrednictwo finansowe	1 957	1 961	1 751	1 651	1 941	1 881	2 025
K	Obsługa nieruchomości	3 185	4 213	4 785	5 316	4 754	5 276	5 587
L	Administracja publiczna	2 755	3 556	3 289	3 234	3 691	3 895	3 988
M	Edukacja	7 508	7 896	7 801	7 818	8 318	8 152	8 060
N	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	5 961	5 346	4 950	4 119	4 030	4 041	3 960
O	Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	2 517	2 001	1 829	1 717	1 725	1 690	1 631
OGÓŁEM		70 225	67 173	62 269	61 177	61 811	63 062	63 754

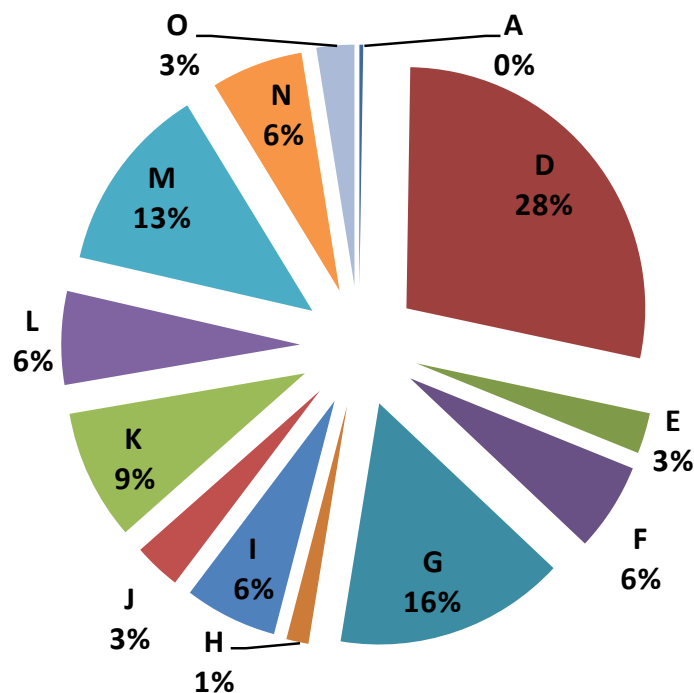
Źródło: Raport o stanie miasta 2007

W Toruniu najwięcej osób pracuje w sekcjach: D - przetwórstwo przemysłowe (28,05%), G - handel i naprawy (15,61%) i w sekcji M – edukacja (12,64%). Udział pracujących w poszczególnych sekcjach PKD jest zbliżony do sytuacji ogólnopolskiej – gdzie również przedstawione sekcje zatrudniają największą liczbę osób.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Udział pracujących w poszczególnych sekcjach PKD – stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

*ROK 2007

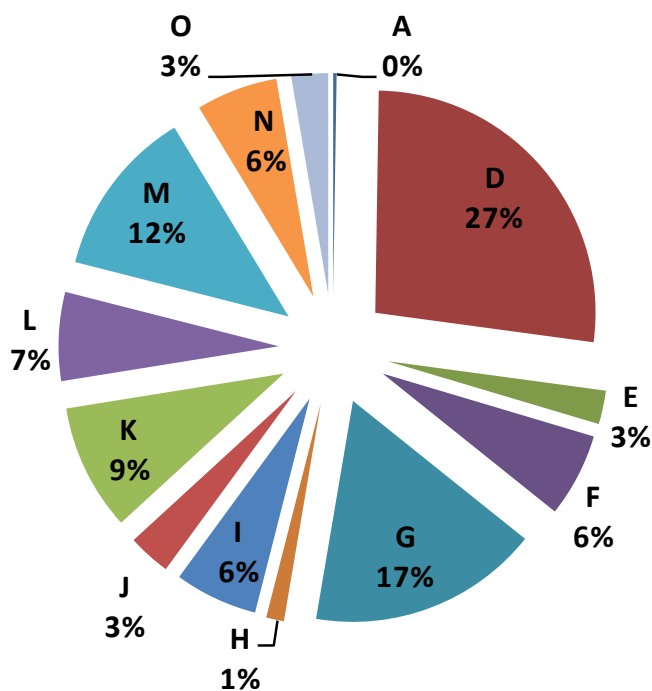
W roku 2007 liczba osób pracujących w Toruniu wyraźnie wzrosła w porównaniu do 2006 r. do wartości 65 653 osoby (wzrost o 1 899). Nieznacznej poprawie uległ udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym i wyniósł 47,13% (wzrost o 1,5%). Potwierdza to pozytywne tendencje, które ukazały się w latach wcześniejszych. Zrównoważeniu uległa struktura pracujących wg płci – 50,68% z nich to mężczyźni, 49,32% to kobiety.

Liczba osób pracujących na 1000 ludności utrzymała pozytywną tendencję i wzrosła do 318 (w roku poprzednim 308).

Niewielkie zmiany zaszły w strukturze zatrudnienia wg sekcji PKD. Wciąż dominującymi sekcjami w Toruniu pozostają sekcje D - przetwórstwo przemysłowe, G - handel i naprawy i M – edukacja. Największe niekorzystne zmiany dotknęły sekcje: D - przetwórstwo przemysłowe (spadek o 233 osoby), E - zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę (spadek o 128 osób) i H - hotele i restauracje (spadek o 99 osób). Rozwinęły się natomiast następujące sekcje: G - handel i naprawy – (olbrzymi wzrost w ciągu zaledwie jednego roku o 1 183 osoby), K - obsługa nieruchomości (wzrost o 494 osoby), L - administracja publiczna (wzrost o 272 osoby) i F – budownictwo (wzrost o 261 osób). Nie zmieniło się zatrudnienie w sekcji A - rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (164 osoby).

wykres nr 12. Udział pracujących w poszczególnych sekcjach PKD – stan na 2007 r.

Źródło: Raport o stanie miasta 2008

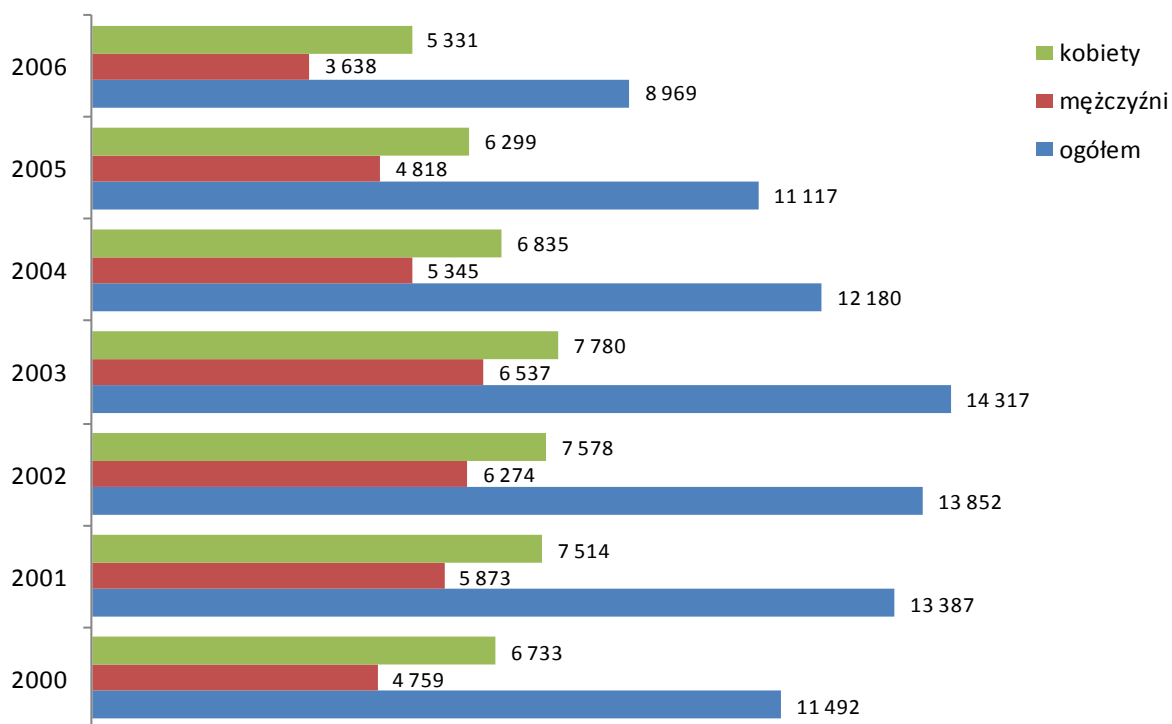
9.2. Bezrobocie

Liczba bezrobotnych w mieście, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy dla Miasta Torunia wyniosła na koniec 2006 roku – 8 969 osób i była najniższa w całym analizowanym okresie (2000-2006). Poziom liczby bezrobotnych na koniec roku 2006 był niższy od stanu z końca 2005 r. o 2148 osoby (tj. o 19,32%) oraz niższy od najwyższego, zanotowanego w 2003 r. o 5 348 osób (tj. o 37,35%).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykres nr 13. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych - stan na 31.XII.

Źródło: GUS, Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia

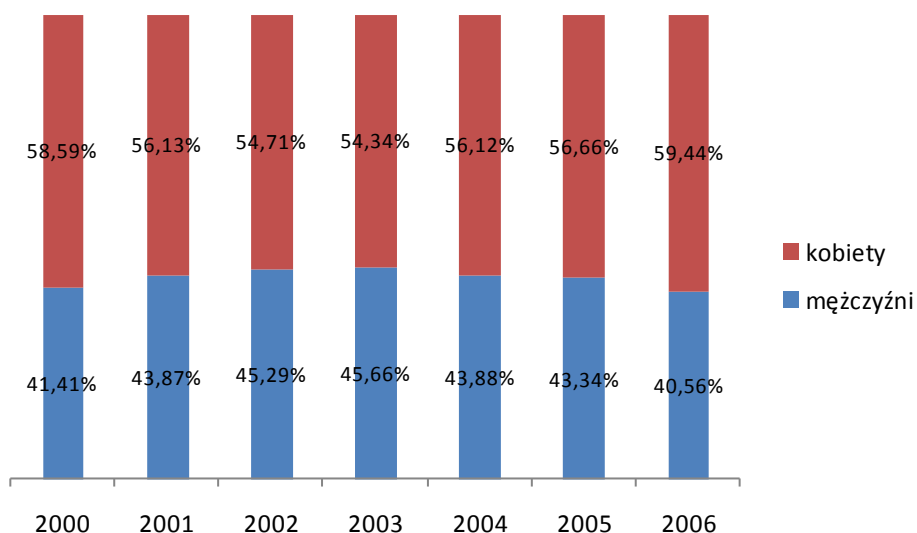
Z danych statystycznych wynika, iż do 2003 roku włącznie liczba bezrobotnych systematycznie wzrastała, średnio o 450 osób rocznie. Prawdopodobnie wejście Polski do Unii Europejskiej, otwarcie niektórych rynków pracy (szczególnie Irlandia i Wielka Brytania) dla krajów Europy Środkowo-Wschodniej oraz swobodny przepływ pracowników przyczyniły się do gwałtownego obniżenia liczby bezrobotnych w kolejnych dwóch latach.

Udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych wynosił w 2006 roku 59,44% i jest to najwyższy odsetek bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w badanym okresie. Najniższy odsetek zanotowano w 2003 roku – 54,34%. Szczegółowy rozkład udziału procentowego mężczyzn i kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych na koniec każdego roku przedstawiono na wykresie poniżej.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

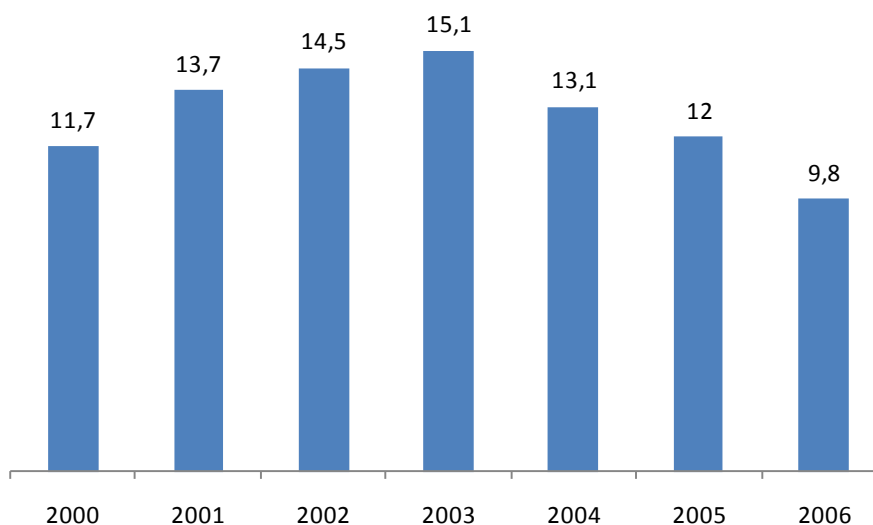
wykres nr 14. Struktura bezrobotnych wg płci

Źródło: GUS, Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia

Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2006 roku wynosiła 9,8% i była o 2,2 punktu procentowego niższa niż w roku poprzednim i aż o 5,3 punktu procentowego niższa niż w 2003. Jednocześnie, w roku 2006 stopa bezrobocia po raz pierwszy spadła poniżej poziomu z roku 2000, czyli 11,7%.

wykres nr 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego [%] – stan na 31.XII.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Liczba bezrobotnych, którzy zostali zwolnieni grupowo z przyczyn zakładu pracy na koniec 2006 roku wynosiła 511 osób i była o 185 osób niższa (26,58%) niż w roku 2005 oraz o 1 058 osoby niższa (67,43%) niż na początku analizowanego przedziału czasowego – w roku 1995. Do roku 2004 wzrastał odsetek osób bez prawa do zasiłku - w 1995r. grupa ta stanowiła 36,86% całkowitej liczby bezrobotnych, natomiast na koniec 2004 ponad 89,78%. Od roku 2005 następuje nieznaczna poprawa i na dzień 31.XII.2006 roku 87,89% bezrobotnych (7 883 osoby) nie posiadały prawa do zasiłku.

Z uwagi na fakt iż od 1 czerwca 2004r. w myśl nowej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004r. nie ma pojęcia absolwent - od 2004 roku osoby te znajdują się w grupie osób do 25-go roku życia.

Bezrobotni bez prawa do zasiłku, ze zwolnień grupowych, absolwenci – stan na 31.XII

Lata	Ogółem	bez prawa do zasiłku		ze zwolnień grupowych	absolwenci
		osoby	%		
1995	13 965	5 147	36,86	1 569	1 248
2000	11 492	9 780	85,10	718	887
2001	13 387	11 161	83,37	1 277	1 046
2002	13 852	12 256	88,48	1 263	1 001
2003	14 317	12 681	88,57	1 245	1 090
2004	12 180	10 935	89,78	825	-
2005	11117	9 827	88,40	696	705
2006	8 969	7 883	87,89	511	512

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia

*ROK 2007

Utrzymała się bardzo korzystna tendencja spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W roku 2007 liczba ta wyniosła 5 802 osób, zdecydowanie najmniej w całym analizowanym okresie. Jest to wartość niższa o 3 167 osób niż w roku poprzednim (tj. o 35,25%) i o 8 515 osób niż w najgorszym z badanych okresów, roku 2003 (tj. o 59,47%).

W liczbie zarejestrowanych bezrobotnych, 2 237 osób to mężczyźni (tj. 38,56%) a 3 565 to kobiety (tj. 61,44%) – niestety, nadal utrzymuje się niekorzystna tendencja wzrostu udziału procentowego kobiet w tej grupie, która trwa w mieście już od roku 2004.

Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2007 roku spadła do poziomu 6,3% i była o 3,5 punktu procentowego niższa niż w roku poprzednim. Wyraźnie widać, że tendencja nabiera na sile i wzrasta jej dynamika.

Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, 4 971 osób nie posiadało prawa do zasiłku (85,68%, co stanowi nieznaczny spadek w stosunku do roku poprzedniego – 87,89%). Znacznie spadła natomiast

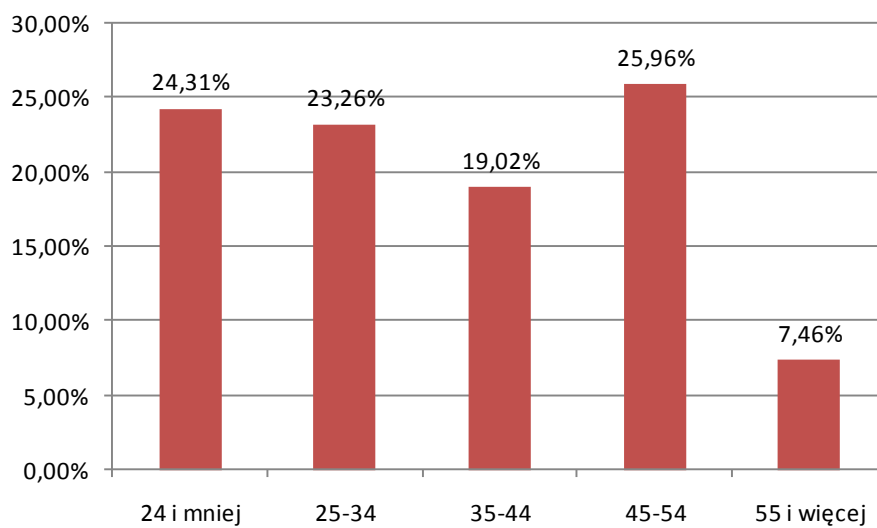
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

liczba osób zwalnianych w grupowych zwolnieniach z winy zakładu pracy: z 511 do 324 osób (tj. aż o 36,59%).

9.3. Bezrobotni według wieku

Cechą mającą istotny wpływ na zróżnicowanie zagrożenia bezrobociem jest wiek ludności aktywnej zawodowo. Na najwyższe ryzyko znalezienia się w kategorii bezrobotnych narażone są osoby młode. Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły w końcu 2006 roku osoby w wieku 45-54 lata (25,96% ogólnej liczby bezrobotnych). Najmniej liczną grupą osób bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 55 lat i więcej (7,46%). Struktura ta pozostaje niemal niezmieniona się od 1993 roku.

wykres nr 16. Bezrobotni według wieku - stan na 2006 r.

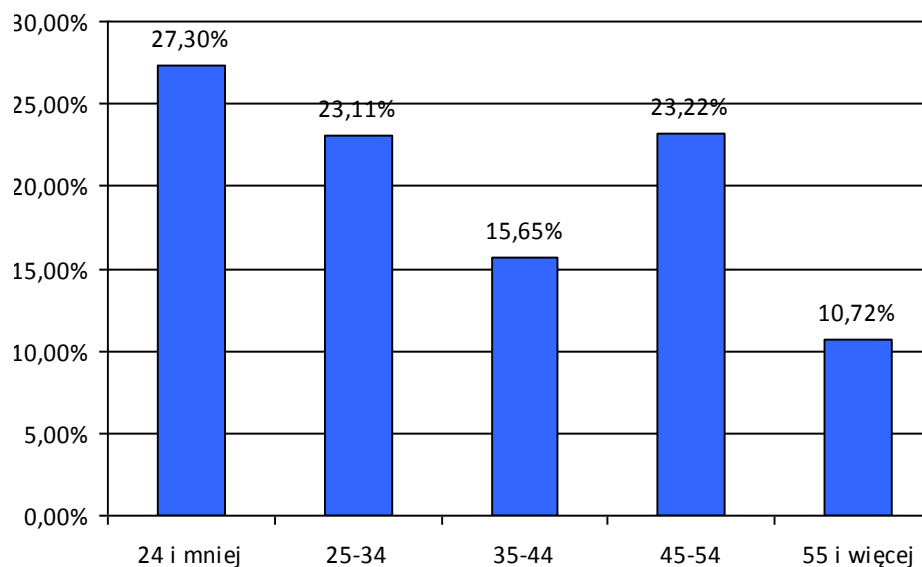
Źródło: GUS

***ROK 2007**

W roku 2007 nadal najliczniejszymi grupami pozostały dwie grupy wiekowe: bezrobotni poniżej 24 roku życia (27,3% ogółu bezrobotnych) oraz bezrobotni w wieku 45-54 lata (23,22%). Te dwie grupy wiekowe wraz z grupą wiekową 25-34 (23,11%) stanowiły łącznie 73,62% wszystkich bezrobotnych w mieście. Najmniej liczną grupą pozostały osoby w wieku 55 i więcej lat (10,72%) choć wzrost jej udziału jest wyraźny (o 3,26%). Wzrost udziału procentowego w ogóle bezrobotnych wystąpił także w grupie 24 i mniej lat (o 2,99%). Największy spadek w stosunku do roku poprzedzającego wystąpił w grupie 35-44 lat (o 2,99%).

wykres nr 17. Bezrobotni według wieku - stan na 2007 r.

Źródło: GUS

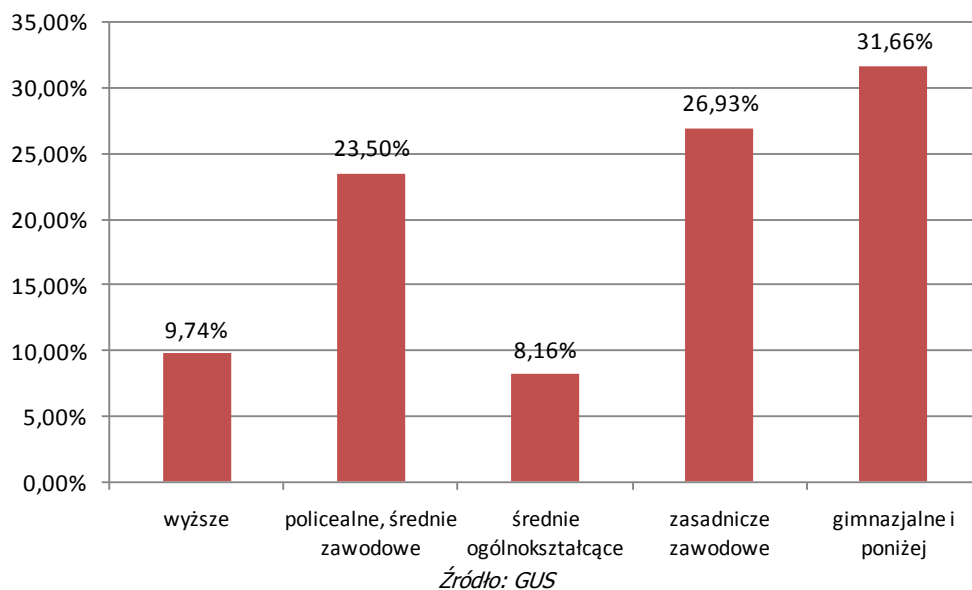
9.4. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Ważną cechą określającą status bezrobotnego na rynku pracy i możliwości uzyskania pracy jest poziom posiadanego wykształcenia. Na koniec 2006 roku największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (31,66%) oraz zasadniczym zawodowym (26,93%). Najniższy odsetek wśród bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem wyższym (9,74%) i po liceum ogólnokształcącym (8,16%). Struktura ta również nie ulega zasadniczym zmianom od 1993 roku.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

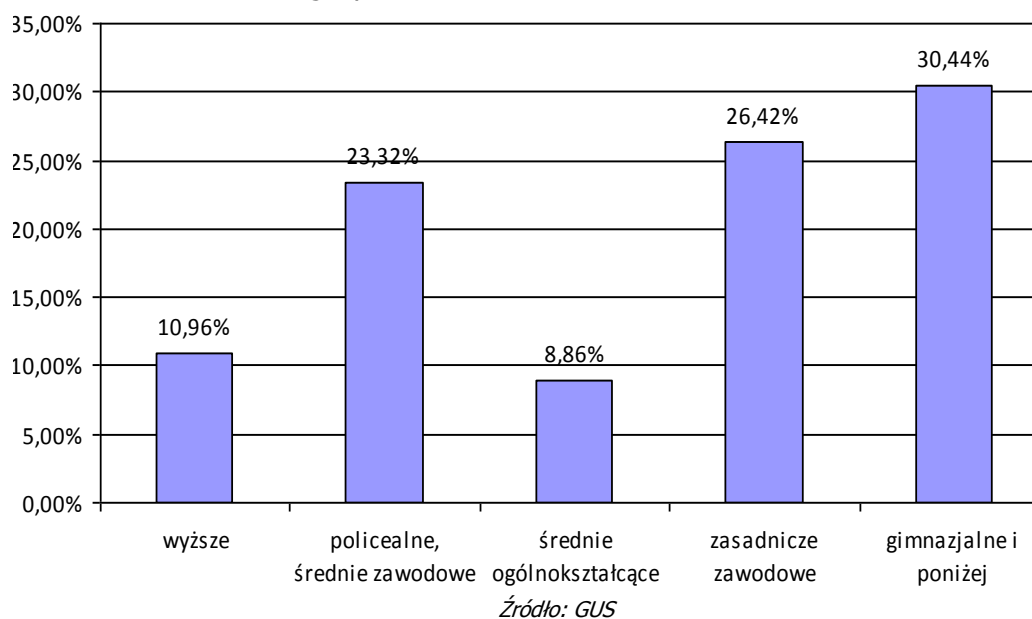
wykres nr 18. Bezrobotni według wykształcenia - stan na 2006 r.

*ROK 2007

Struktura w roku 2007 uległa jedynie nieznacznym zmianom – udział procentowy grupy z wykształceniem gimnazjalnym niższym zmniejszył się o 1,22%, natomiast dokładnie o tę wartość wzrósł udział osób z wykształceniem. Nadal wśród bezrobotnych najmniej liczną grupą są osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz wyższym.

wykres nr 19. Bezrobotni według wykształcenia - stan na 2007 r.

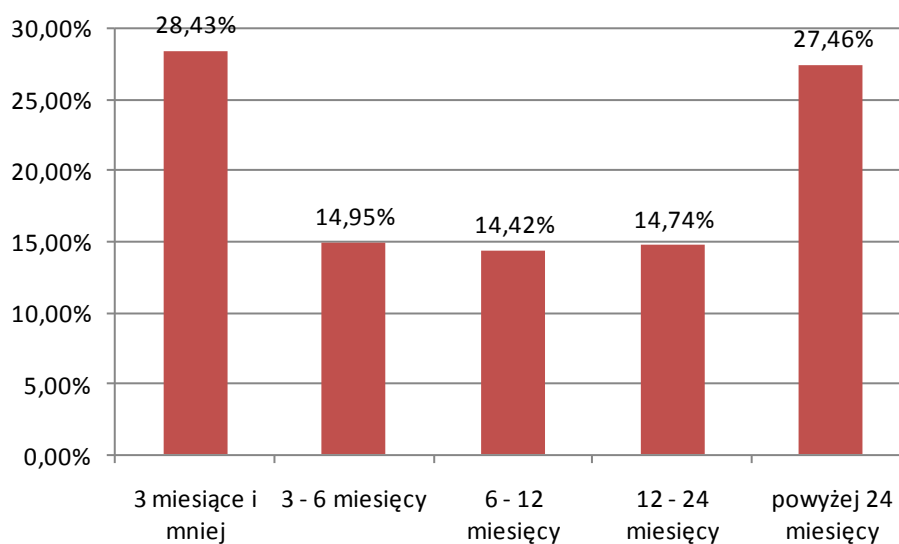

9.5. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

W 2006 roku liczba bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy zmalała w porównaniu z rokiem jednak pozostaje jedną z dominujących wśród ogółu bezrobotnych. Udziały innych kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych ulegają wahaniom.

wykras nr 20. Bezrobotni według czasu oczekiwania na pracę - stan na 2006 r.

Rozpatrując rozkład długotrwałego bezrobocia w poszczególnych dzielnicach Torunia, w roku 2006⁴ najwięcej z nich zamieszkiwało Bydgoskie Przedmieście (989 osób), Chełmińskie (781 osób) i Na Skarpie (678 osób). Niewielki udział w liczbie bezrobotnych Torunia mieli mieszkańcy Czerniewic (41 osób) i Kaszczorka (24 osoby).

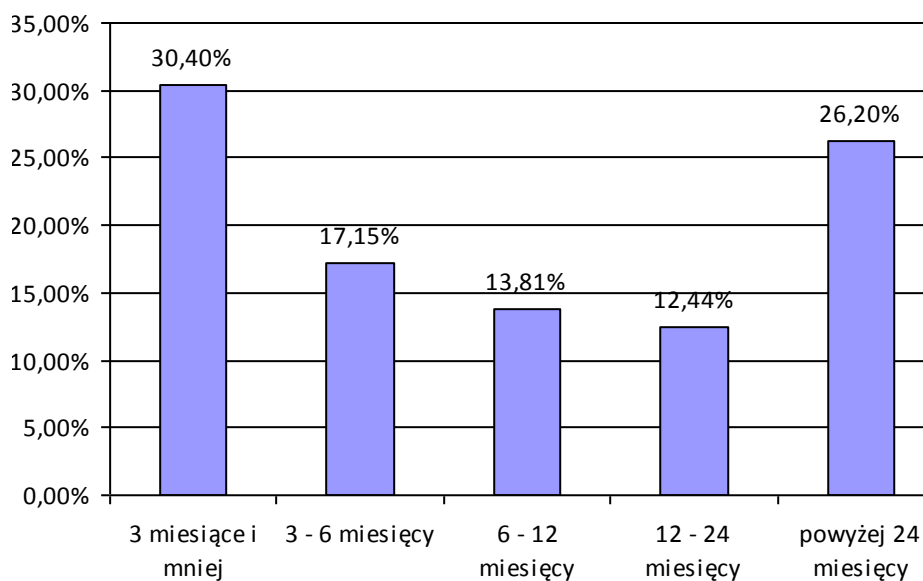
*ROK 2007

Nie zaszły znaczące zmiany w strukturze. W stosunku do roku 2006 zauważalny jest wzrost udziału grupy znajdującej się bez pracy 3-6 miesięcy (o 2,2%) oraz 3 miesiące i mniej (o 1,97%). W pozostałych grupach zanotowano zmniejszenie się udziału, największy w grupie pozostających bez pracy przez okres 12-24 miesięcy (o 2,3%).

⁴ Źródło: Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia

wykres nr 21. Bezrobotni według czasu oczekiwania na pracę - stan na 2007 r.

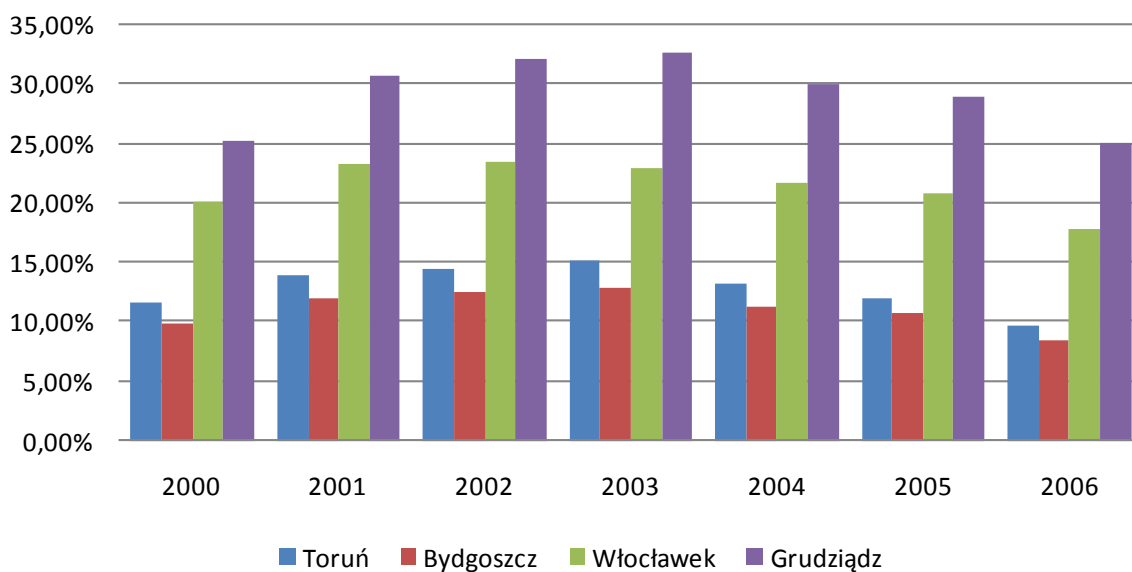
Źródło: GUS

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Toruniu w ciągu ostatnich sześciu lat była zawsze wyższa stopy odnotowanej w Bydgoszczy, natomiast niższa od poziomu bezrobocia we Włocławku i Grudziądzu. W roku 2000 stopa bezrobocia wynosiła odpowiednio: Toruń: 11,7%, Bydgoszcz: 10,2%, Włocławek: 20,3%, Grudziądz: 25,6%. W ciągu kolejnych 3 lat stopa bezrobocia wzrastała we wszystkich miastach, osiągając wartość maksymalną w roku 2003. Rok 2004 i 2005 przyniósł spadek liczby bezrobotnych, a tym samym stopy bezrobocia. Na koniec grudnia 2006 r. stopa bezrobocia wynosiła odpowiednio: Toruń 9,8%, Bydgoszcz 8,4%, Włocławek 17,8%, Grudziądz 25,1% i była niższa niż na początku analizowanego okresu.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykres nr 22. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Toruniu [%] na tle innych miast – stan na 31.XII.

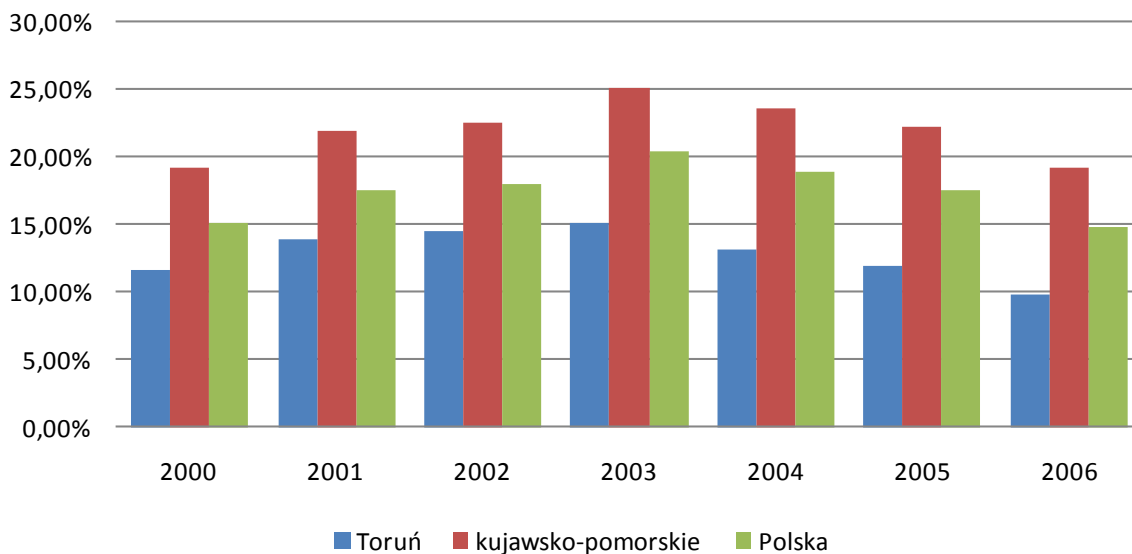
Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu

Stopa bezrobocia w Toruniu przez cały analizowany okres była niższa niż średnia stopa bezrobocia dla województwa kujawsko-pomorskiego i dla Polski. W roku 2006 wynosiła w Toruniu: 9,8%, natomiast 19,2% dla kujawsko-pomorskiego i 14,8% dla Polski.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykres nr 23. Stopa bezrobocia rejestrowanego na tle województwa i Polski – stan na 31.XII.

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu

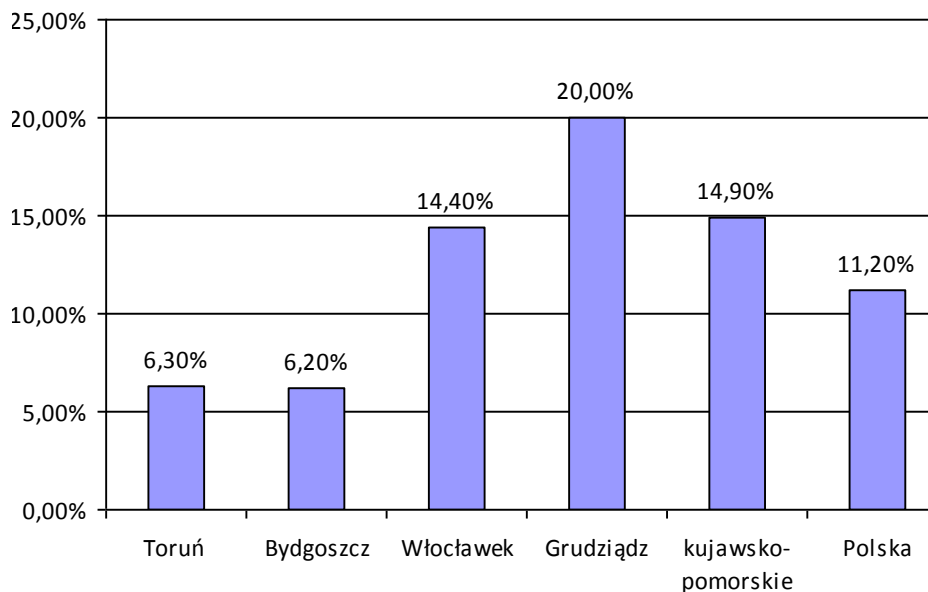
*ROK 2007

Zestawienie danych o stopie bezrobocia rejestrowanego za rok 2007 wskazuje na dalszą poprawę sytuacji w mieście – z 9,80% w roku poprzednim stopa bezrobocia spadła na koniec roku 2007 do poziomu 6,30% (spadek o 3,5%). Jest to wartość znacznie niższa od średniej dla całego kraju i dla województwa. Na tle największych miast województwa jest to nadal druga pozycja tuż za Bydgoszczą (6,20%). Zauważa się co raz większa różnica w wartości stopy bezrobocia Torunia i Bydgoszczy w porównaniu do pozostałych analizowanych miast - miasta te co raz wyraźniej odróżniają się niską stopą bezrobocia i jej spadkiem, podczas gdy w Grudziądzu jak i we Włocławku nadal jest ona bardzo wysoka.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykras nr 24. Stopa bezrobocia rejestrowanego na tle innych miast, województwa i Polski – stan na 31.XII.2007r.

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu

9.6. Rynek pracy – wnioski

- Obserwuje się w ostatnich trzech badanych latach wzrost liczby osób pracujących.
- W strukturze osób pracujących dominują mężczyźni, za wyjątkiem roku 2002.
- W ciągu ostatnich trzech badanych lat zwiększa się udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym.
- Zdecydowana większość osób pracuje w sektorze prywatnym.
- Zmniejsza się liczba osób pracujących w przemyśle i budownictwie, wzrasta natomiast liczba osób pracujących w sektorze usługowym.
- Liczba pracujących przypadająca na 1000 mieszkańców ulega wzrostowi.
- Liczba bezrobotnych na terenie Torunia na koniec 2006 roku jest najniższa w całym analizowanym okresie.
- W strukturze bezrobotnych dominują kobiety.
- Dominującą grupą osób bezrobotnych są osoby bez prawa do zasiłku. Corocznie zmniejsza się liczba osób ze zwolnień grupowych.
- Najbardziej liczną grupą bezrobotnych są osoby z przedziału wiekowego 45-54 lata oraz z przedziału wiekowego 24 i mniej lat.
- W strukturze osób bezrobotnych wg wykształcenia dominują osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym. Najmniej osób pozostających bez pracy jest z średnim ogólnokształcącym.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- Najwięcej bezrobotnych według czasu oczekiwania na pracę jest w grupie osób bez pracy 3 miesiące i mniej (bezrobocie naturalne) oraz powyżej 24 miesięcy (bezrobocie długotrwałe).
- Stopa bezrobocia w Toruniu była przez cały analizowany czas niższa niż stopa bezrobocia dla województwa kujawsko-pomorskiego i Polski.
- Największy udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych zanotowano na Jakubskim Starym Mieście, Rubinkowe i Skarpie.
- Najmniejszy udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych zanotowano na osiedlu: Kaszczorek, Rudak, Czerniewice i Bielawy Grębocin.
- Największą liczbę długotrwałe bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym zanotowano na Starym Mieście i w Grębocinie Przy Lesie.
- Analizując dane dotyczące osób bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby osób zamieszkałych na danym osiedlu można stwierdzić, iż najwięcej osób bez pracy pozostaje na osiedlu Jakubskim, Rudak, Starym Mieście i Bydgoskim.

10. Przedsiębiorczość

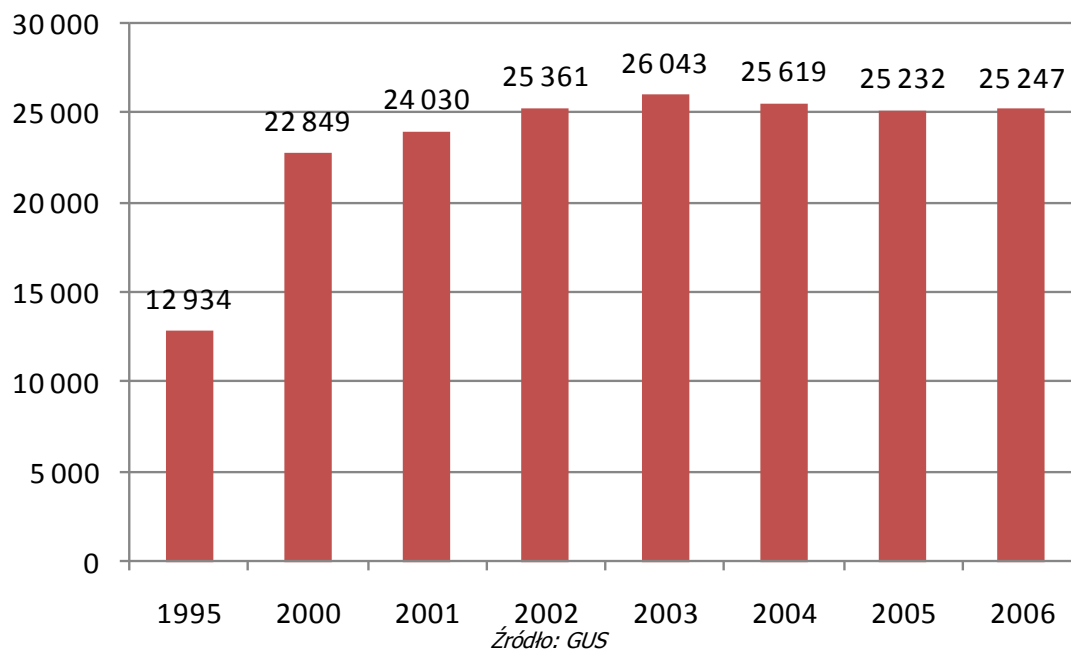
10.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarki narodowej

Liczba podmiotów gospodarki narodowej obejmuje podmioty zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON), tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, z wyłączeniem osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Od 1995 do 2003 roku obserwuje się stały wzrost ilości podmiotów gospodarki narodowej. W roku 2003 liczba podmiotów wzrosła o 13 110, tj. o 101,4% w stosunku do 1995 r., osiągając najwyższą wartość (26 043) w całym analizowanym okresie (1995-2006). Rok 2004 przyniósł spadek w porównaniu z rokiem poprzednim o 424 podmioty (1,6%). Zmniejszenie o kolejne 387 podmiotów (1,5%) zanotowano również roku 2005. W roku 2006 miał miejsce niewielki wzrost, o 15 podmiotów (0,05%).

wykres nr 25. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Toruniu – stan na 31.XII

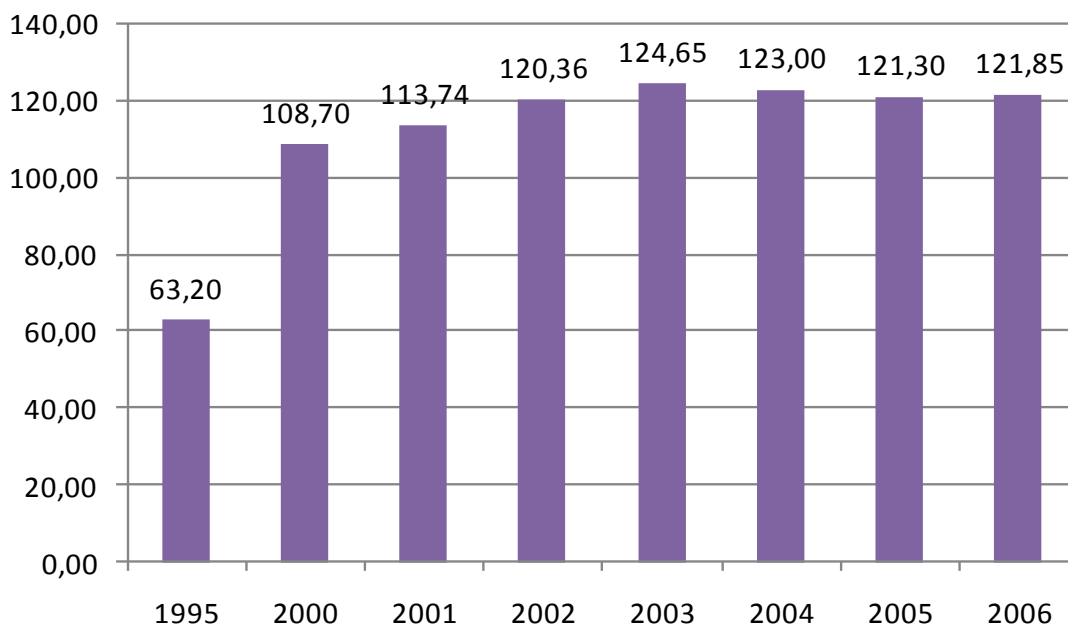

Liczba podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 1000 mieszkańców na koniec ostatnich 5 lat utrzymuje się na poziomie powyżej 120. Według stanu na dzień 31.XII.2006 r. liczba podmiotów na 1000 mieszkańców wynosiła 121,85 i była nieznacznie wyższa niż w roku poprzednim oraz o 58,65 podmiotu wyższa (92,80%) niż na początku badanego przedziału czasowego (1995r). Najwyższą liczbę podmiotów na 1000 ludności zanotowano w 2003 roku – 124,65.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykras nr 26. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 ludności – stan na 31.XII

Źródło: GUS

Udział podmiotów publicznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej na przestrzeni badanego okresu utrzymuje się na średnim poziomie ok. 2,5% i nieznacznie, choć systematycznie rośnie. Najniższy udział zanotowano w roku 2000 – 1,53%, najwyższy w roku 2006 – 2,57%. Sektor prywatny w tych latach odnotował odpowiednio udział 98,47% oraz 97,43%.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej – stan na 31.XII

Lata	Ogółem	publiczny		prywatny	
		podmioty	%	podmioty	%
1995	12 933	266	2,06	12 667	97,94
2000	22 849	349	1,53	22 500	98,47
2001	24 030	396	1,65	23 634	98,35
2002	25 361	598	2,36	24 763	97,64
2003	26 043	659	2,53	25 384	97,47
2004	25 619	654	2,55	24 965	97,45
2005	25 232	646	2,56	24 586	97,44
2006	25 247	648	2,57	24 599	97,43

Źródło: GUS

Najbardziej liczną grupą w sektorze publicznym (według stanu na 31.XII.2006 r.) wg form własnościowych stanowią państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego (39,04% ogólnej liczby

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

podmiotów w tym sektorze) oraz spółki handlowe (4,62%). Na przestrzeni lat 1995-2006 obserwuje się znaczne obniżenie liczby funkcjonujących przedsiębiorstw państwowych. Na koniec 2006 r. liczba przedsiębiorstw państwowych wynosiła 4 i była o 30 jednostek niższa (tj. o 88,2%) niż w 1995 roku. Liczba państwowych spółek handlowych i państwowych spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego pozostaje na zbliżonym poziomie przez cały analizowany okres.

W strukturze własnościowej sektora prywatnego (2006 r.) dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (78,75%), spółki handlowe (7,65%) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (2,33%). W ostatnich latach, od roku 2004 obserwuje się zmniejszenie liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz zwiększenie liczby spółek handlowych oraz spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych. Liczba spółdzielni utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sektorów własnościowych – stan na 31.XII

	Rok							
	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	Ogółem							
	12 933	22 849	24 030	25 361	26 043	25 619	25 232	25 247
Sektor publiczny								
ogółem	266	349	396	598	659	654	646	648
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	191	192	192	205	266	260	252	253
przedsiębiorstwa państwowe	34	15	6	6	6	5	4	4
spółki handlowe	29	34	34	36	35	32	32	30
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	2	2	2	2	2	2
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	-	13	11	9	6	6	6	6
Sektor prywatny								
ogółem	12 667	22 500	23 634	24 763	25 384	24 965	24 586	24 599
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	10 078	18 146	19 097	20 016	20 519	19 999	19 522	19 373
spółki handlowe	821	1269	1 424	1 587	1 665	1 728	1 786	1 884
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	143	256	264	268	283	299	317	342
spółdzielnie	107	114	112	111	112	113	111	110
fundacje	44	54	61	65	81	92	103	107

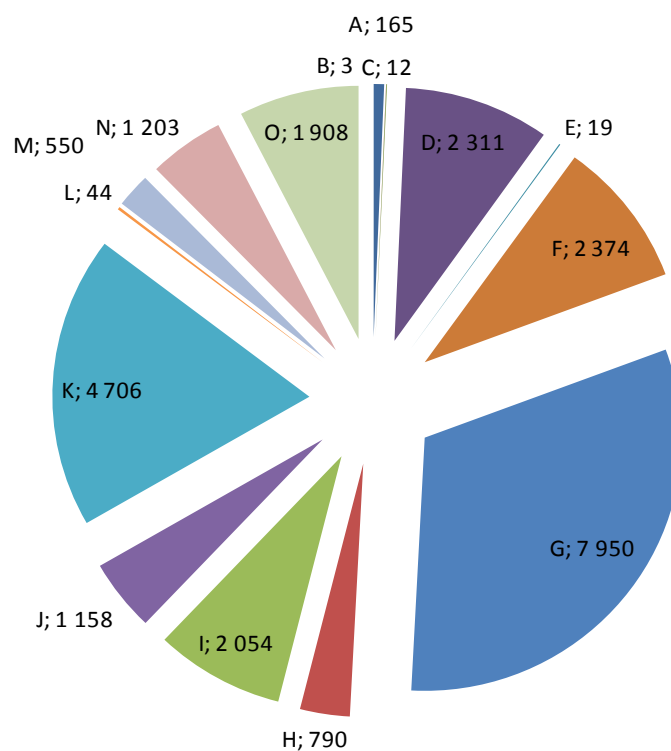
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

stowarzyszenia i organizacje społeczne	152	396	450	471	493	518	542	574
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: GUS

Obecnie w wielogłęziowej gospodarce Torunia główną rolę odgrywają małe przedsiębiorstwa. Na terenie Torunia według stanu na dzień 31.12.2006 r. zarejestrowanych było 25 247 podmiotów gospodarczych, w tym w sektorze prywatnym 24 599 podmiotów.

wykres nr 27. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wg sekcji PKD w 2006 r.:

Źródło: GUS

Największy udział (2006 r.) w strukturze podmiotów gospodarki narodowej należy do sekcji:

- G – „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodów, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego” – 31,49%,
- K – „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej” – 18,64%
- F – „ Budownictwo” – 9,40%
- D – „Przetwórstwo przemysłowe” – 9,15%

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Najmniej podmiotów zarejestrowanych było w sekcjach: A – „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, B – „Rybacktwo”, C – „Górnictwo”, E – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę” oraz L – „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne” - łączny udział w ogólnej liczbie podmiotów nie przekroczył 1%.

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę podmiotów gospodarki narodowej w poszczególnych sekcjach PKD w latach 1995-2006.

Podmioty Gospodarki Narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD – stan na 31.XII

Sekcja PKD	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
A	59	103	132	131	149	147	155	165
B	1	0	1	2	2	2	2	3
C	0	0	4	6	8	10	10	12
D	1 581	2 233	2 358	2 451	2 498	2 452	2 368	2 311
E	12	15	16	15	17	17	18	19
F	1 201	2 361	2 397	2 440	2 440	2 398	2 333	2 374
G	5 432	7 952	8 102	8 448	8 576	8 312	8 097	7 950
H	352	624	695	734	793	799	789	790
I	1 130	1 971	2 064	2 112	2 165	2 101	2 073	2 054
J	154	974	1 067	1 154	1 222	1 210	1 160	1 158
K	1 713	3 546	3 943	4 485	4 660	4 622	4 611	4 706
L	40	50	60	43	42	42	43	44
M	138	425	416	446	537	528	534	550
N	420	1 030	1 108	1 150	1 127	1 156	1 184	1 203
O	700	1 565	1 667	1 744	1 807	1 823	1 855	1 908
P	0	0	0	0	0	0	0	0
Q	0	0	0	0	0	0	0	0

Zródło: GUS

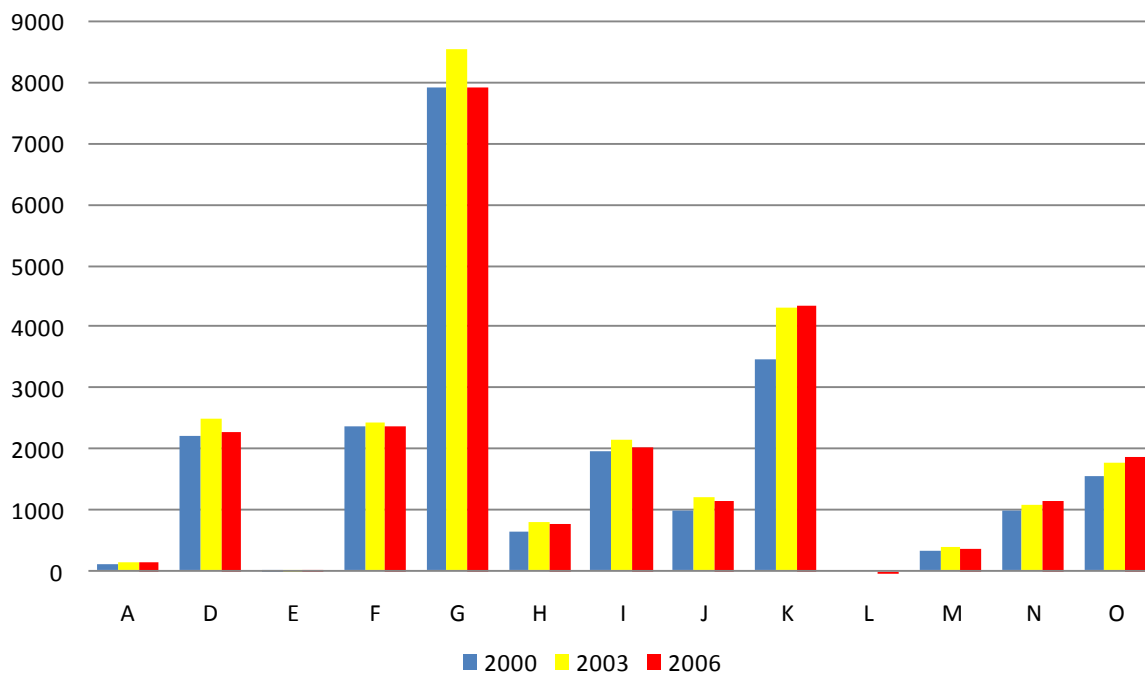
W porównaniu z rokiem 1995 liczba podmiotów w sekcji K zwiększyła się o 2 993 (o 174,72%), w sekcji G wzrost o 2 518 (o 43,65%), w sekcji O wzrost o 1 208 (o 172,57%) natomiast w sekcji F wzrost o 1 173 podmioty, tj. o 97,66%. Najmniejszą dynamikę wzrostu (porównując rok 2006 do 1995) zanotowały sekcje B – „Rybacktwo” (2%), E – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę” (7%) i L – „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne” (4%).

W strukturze zakładów osób fizycznych w roku 2006, dominowały firmy działające w sekcji G, K, D i F. Jednocześnie należy zauważyć, że udział wybranych sekcji w ogólnej liczbie zakładów osób fizycznych na przestrzeni ostatnich 5 lat nie ulegał większym wahaniom.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykres nr 28. Podmioty gospodarki narodowej sektora prywatnego według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności.

Źródło: GUS

*ROK 2007

Utrzymana została pozytywna tendencja wzrostowa liczby podmiotów gospodarki narodowej: w stosunku do roku poprzedniego przybyło 81 podmiotów (tj. 3,11%) i łączna ich ilość wyniosła 25 328. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców daje to wartość 122,58, co również jest wartością korzystniejszą niż w roku poprzednim (tj. 121,85). Rozpatrując strukturę podmiotów gospodarki narodowej wg sektorów, w roku 2007 sektor prywatny stanowił 97,46% całości (nieznaczny wzrost w stosunku do 2006 r.), natomiast sektor publiczny 2,54%.

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sektorów własnościowych – stan na 31.XII.2007 r.

Ogółem	
25 328	
Sektor publiczny	
Ogółem	644
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	253
przedsiębiorstwa państwowe	3
spółki handlowe	30

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

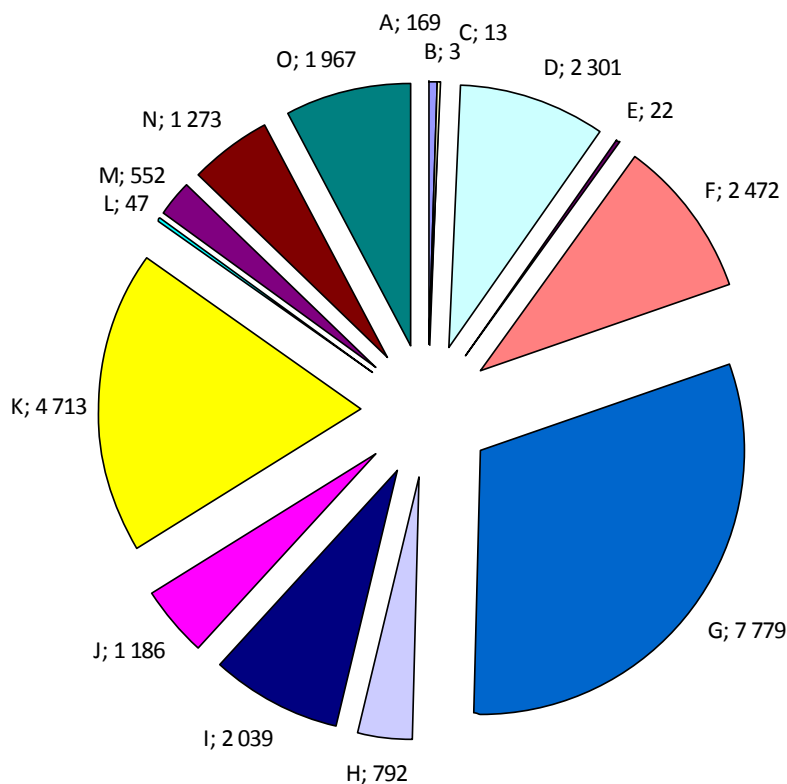
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	6
Sektor prywatny	
Ogółem	24 684
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	19 224
spółki handlowe	2 016
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	375
spółdzielnie	107
fundacje	116
stowarzyszenia i organizacje społeczne	609

Źródło: GUS

W sektorze publicznym nie zachodziły prawie żadne zmiany w ciągu badanego roku – przestało funkcjonować zaledwie jedno przedsiębiorstwo państwowe. W sektorze prywatnym zachodziło znacznie więcej zmian: spadła liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 149, tj. 0,76%) i spółdzielni (o 3, tj. 2,72%). W liczbie pozostałych podmiotów sektora prywatnego zanotowano wzrost: spółek handlowych (o 132, tj. 7%), spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (największy wzrost - o 33, tj. 9,65%), fundacji (o 9, tj. 8,41%) oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 35, tj. 6,1%). Jest to zgodnie z procesami zachodzącymi w latach poprzednich.

wykres nr 29. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wg sekcji PKD w 2007 r.

Źródło: GUS

Nadal największy udział w strukturze podmiotów gospodarki narodowej należał w 2007 r. do tych samych sekcji co w latach poprzednich, tj.:

- G – „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodów, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego” – 30,71%,
- K – „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej” – 18,61%
- F – „Budownictwo” – 9,76%
- D – „Przetwórstwo przemysłowe” – 9,08%

Największy wzrost w stosunku do roku 2006 zanotowały sekcje: F (o 98 podmiotów), N (o 70), O (o 59). Największe spadki liczby podmiotów wykazały następujące sekcje: G (o 171 podmiotów), I (o 15) i D (o 10).

10.2. Największe przedsiębiorstwa na terenie Torunia

Gospodarka miasta Torunia powiązana jest z jednej strony z dziedzictwem kulturowym (turystyka, usługi rynkowe i fabryka pierników) i zapleczem naukowym (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), natomiast z drugiej strony z przemysłem, gdzie dominującą rolę odgrywają branże takie jak: chemiczna, odzieżowo-włókiennicza, elektromaszynowa i spożywcza.

W chwili obecnej duże zakłady przemysłowe zlokalizowane są głównie w północno-wschodnich i południowo-zachodnich częściach miasta. Do największych przedsiębiorstw na terenie miasta Torunia należą:

- Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych S.A.
- Zakład Energetyczny S.A.
- ELANA S.A.
- Cereal Partners Poland Toruń – Pacific Sp. z o.o.
- Fabryka Wodomierzy i Zegarów METRON
- Kopernik S.A.
- Apator S.A.
- Stabipol
- Torpo S.A.
- Nova Trading
- GAMET
- Geofizyka Toruń
- Toruńska Spółdzielnia Mleczarska

Aktualne zestawienie wg Rzeczpospolita, Lista 2000, największe firmy w Polsce w roku 2007.:

- Torfarm S.A. GK, Toruń
- Torfarm S.A. Toruń
- Krajowa Spółka Cukrowa S.A., Toruń
- ThyssenKrupp Energostal S.A.
- Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych S.A.
- Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych S.A. GK
- Nova Trading S.A., Toruń
- Cereal Partners Poland Toruń - Pacific sp. z o.o.
- Interhandler Sp. z o.o.
- ATS S.A., Toruń
- PPHU Rywal - RHC GK Sp. z o.o.
- PPHU Rywal - RHC Sp. z o.o.
- Geofizyka Toruń Sp. z o.o.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- Apator S.A. GK
- Apator S.A.
- Żywiec Trade sp. z o.o. Toruń
- Przedsiębiorstwo Janus S.A., Toruń
- Bella sp. z o.o., Toruń
- Firma Tank s.j., Toruń
- Staler Market Sp. z o.o., Toruń
- Marbud Sp. z o.o., Toruń
- Toruńska Energetyka Cergia S.A. GK, Toruń
- Toruńska Energetyka Cergia S.A., Toruń
- Elana Energetyka Sp. z o.o., Toruń
- TZUO Towimor S.A., Toruń

10.3. Formy wspierania przedsiębiorczości na terenie Torunia

Miasto Toruń w celu zapewnienia odpowiednich warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, a tym samym dla wzrostu zatrudnienia przyjęło w dniu 15 stycznia 2004 r. uchwałę nr 319/04 dotyczącą realizacji „Programu Wspierania Przedsiębiorczości i Promocji Zatrudnienia dla Miasta Torunia na lata 2004-2006”. Głównie kierunki działań określone przez dokument to:

- Udoskonalenie działań i poprawy jakości usług świadczonych przez personel administracyjny zajmujący się obsługą przedsiębiorców i przyszłych inwestorów.
- Przygotowanie nowoczesnej infrastruktury oraz odpowiednich procedur w zakresie obsługi osób prowadzących działalność gospodarczą.
- Wspieranie działań ułatwiających finansowanie inwestycji.
- Przygotowanie gminnych jednostek organizacyjnych do pozyskiwania odpowiednich środków finansowych z Unii Europejskiej.
- Udoskonalenie działań oraz jakości pracy służb administracyjnych w zakresie aktywizacji zawodowej, pracy socjalnej, edukacji, a w szczególności kształcenia ustawicznego.
- Promocja rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy, w szczególności wsparcie dla nowych form zatrudnienia, nowych technologii, szkolenia zatrudnionych, a przede wszystkim łączenia badań naukowych z działalnością gospodarczą.
- Wprowadzenie nowoczesnych metod badania rynku, w szczególności w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Realizacja powyższych działań pozwoliła m.in. na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Torunia oraz osiągnięcie warunków sprzyjających pobudzaniu przedsiębiorczości i wzmocnieniu współpracy sfery badawczo-rozwojowej i przedsiębiorstw.

Od roku 2004 wdrożono następujące inicjatywy wspierające rozwój przedsiębiorczości i promocję zatrudnienia:

- Wydział Promocji i Informacji przy współpracy z Wydziałem Ewidencji i Rejestracji opracował opis procedury uruchamiania działalności gospodarczej. Informacja dostępna na stronach internetowych www.torun.pl, w dziale „Inwestować w Toruniu”, zakładka „Przewodnik działalności gospodarczej”. Na stronach można znaleźć informacje dotyczące sposobu zakładania przedsiębiorstwa, wykazu działalności które wymagają posiadania zezwoleń i koncesji oraz udostępniono podstawowe akty prawne.
- W siedzibie Wydziału Ewidencji i Rejestracji uruchomiono „Toruńskie Okienko Przedsiębiorczości”- stanowisko komputerowe, przy którym można znaleźć niezbędne informacje dotyczące działalności gospodarczej.
- Z dniem 5 kwietnia 2004 roku powołano w strukturach Urzędu Miasta Torunia - Biuro Obsługi Inwestora, komórkę organizacyjną podległą Pełnomocnikowi Prezydenta Miasta ds. Inwestycji Strategicznych. Obecnie na podstawie Zarządzenia Prezydenta Miasta Torunia 179/2007 jednostka podlega bezpośrednio prezydentowi. Zadaniem jednostki jest ułatwienie inwestorowi czynności administracyjnych związanych z inwestowaniem. Do tej pory z wszelkimi sprawami inwestorzy musieli zwracać się do wielu wydziałów, tj. Wydziału Architektury i Budownictwa, Wydziału Środowiska i Zieleni, Wydziału Gospodarki Nieruchomościami, Wydziału Gospodarki Komunalnej, Wydziału Geodezji i Kartografii, Miejskiego Zarządu Dróg i Miejskiej Pracowni Urbanistycznej.
- W dniu 15 września 2005r. przyjęto uchwałę nr 849/2005 w sprawie zwolnienia osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą z opłaty za zgłoszenie o dokonanie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Od 01.01.2006r. zwalnia się osoby zamierzające podjąć działalność gospodarczą z opłaty w wysokości 100 zł za zgłoszenie o dokonanie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej.
- Miejska Pracownia Urbanistyczna przygotowała „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia”, przyjęty uchwałą Rady Miasta Torunia w dniu 18 maja 2006 r. wskazujące tereny inwestycyjne (mapy „Zespoły i obiekty handlowe i handlowo-usługowe analiza stanu istniejącego i uwarunkowania nowych lokalizacji” czy „Potencjał w zakresie funkcji produkcyjno – składowo - usługowych i mieszkaniowej”).
- Przygotowano i udostępniono zestawienie nieruchomości gminnych oraz Skarbu Państwa, przeznaczonych do wykorzystania na cele gospodarcze. Opracowany „Bank informacji” zawiera

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

również dane o możliwości wykorzystania sąsiednich gruntów prywatnych właścicieli na cele inwestycyjne.

- Wdrożono uchwałę nr 250/2003 RMT z dnia 20 listopada 2003 roku (nowelizacja uchwałą 640/2004) w sprawie zwolnień przedmiotowych od podatku od nieruchomości. W 2005 roku z uchwały skorzystało 7 podmiotów gospodarczych, które realizując inwestycje planują utworzyć 84 nowe miejsca pracy. Do tej pory zwiększono zatrudnienie o 10 etatów w wyniku czego zastosowano zwolnienie od podatku na kwotę 372.383,81 zł. W ramach wprowadzonych ulg w podatkach od nieruchomości, podmioty gospodarcze mogą na preferencyjnych warunkach inwestować na terenach gminnych, oraz korzystać z udogodnień w ramach Parku Przemysłowo-Technologicznego.
- Zgodnie z uchwałą nr 563/2004 z dnia 22 lipca 2004r., Prezydent Miasta Torunia został zobowiązany do podjęcia działań w celu utworzenia w Toruniu „Parku Przemysłowo-Technologicznego”. Na potrzeby Toruńskiego Parku Technologicznego, samorząd przekazał grunty w formie użyczenia, które docelowo miasto zamierza wnieść aportem potrzeby realizacji projektu (dofinansowanego ze środków EFRR) realizowanego wspólnie z Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego.
- Oferowanie rozszerzonej oferty kredytowej dla przedsiębiorców i osób rozpoczynających działalność gospodarczą w ramach Toruńskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. Fundusz powołany uchwałą nr 1091/2002 Rady Miasta Torunia z dnia 6 czerwca 2002 r. wspiera rozwój lokalny poprzez udzielanie poręczeń kredytowych małym i średnim podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą oraz organizacjom pozarządowym ze szczególnym uwzględnieniem firm, które w wyniku udzielonego kredytu utworzą nowe miejsca pracy.

Fundusz może udzielać poręczeń firmom działającym zgodnie z prawem i prowadzącym działalność gospodarczą na terenie miasta Torunia. Poręczenia Funduszu udzielane są w wysokości do 100.000 zł. W przypadku kredytów udzielanych na tworzenie nowych miejsc pracy jest to 30.000 zł na jedno stanowisko. Poręczenia mogą być udzielane w przedmiocie kredytów przeznaczonych na sfinansowanie:

- zakupu, leasingu środków trwałych lub wyposażenia,
- zakupu materiałów, surowców do produkcji lub usług,
- wydatków inwestycyjnych obejmujących koszty budowy i remontów,
- bieżącej działalności, w tym również wynagrodzenia pracowników zatrudnionych w związku z utworzeniem nowego miejsca pracy.

Z oferty TFPK mogą skorzystać wnioskodawcy spełniający łącznie następujące warunki: rejestracja działalności w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz organie ewidencyjnym, miejscem prowadzonej

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

działalności jest miasto Toruń, zatrudnianie w dniu zawarcia umowy poręczenia na podstawie umowy o pracę do 50 pracowników, niezaleganie z płatnościami wobec ZUS, KRUS, gminy i Urzędu Skarbowego.

Została podjęta uchwała RMT nr 626/09 w sprawie „Planu Wspierania Rozwoju Przedsiębiorczości Miasta Torunia”,. Plan uwzględnia wykładnię polityki gospodarczej Miasta oraz jest zgodny z opracowanym projektem aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Torunia na lata 2009-2020 w zakresie rozwoju lokalnych instytucji otoczenia biznesu, rozwoju zasobów ludzkich, promocji gospodarczej Torunia i wsparcia innowacyjnych działań na rzecz gospodarki opartej na wiedzy.

Głównym celem dokumentu jest określenie potrzeb i perspektywicznych kierunków działań, umożliwiających stwarzanie dogodnych warunków inwestycyjnych na terenie Miasta. Zadaniem realizacji działań operacyjnych jest zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, przyciągnięcie nowych inwestorów oraz zapewnienie odpowiednich warunków inwestycyjnych.

Realizacja działań Planu będą miały skutki społeczno - ekonomiczne dla Torunia. Większa ilość nowych przedsiębiorstw wpłynie na:

- zahamowanie wzrostu bezrobocia na terenie Miasta lub doprowadzi do jego zmniejszenia,
- zmniejszenie obszarów ubóstwa,
- wzrost konsumpcji konsumenckiej,
- zwiększenie wpływów do budżetu Miasta, z tytułu podatków od nowych przedsiębiorców, które będą mogły zostać przeznaczone na nowe inwestycje.

Głównie kierunki działań określone przez dokument to:

- Zapewnienie korzystnych warunków lokalizacyjnych i infrastruktury na terenie Miasta Torunia.
- Poprawa otoczenia administracyjnego dla przedsiębiorstw.
- Rozszerzenie zakresu instrumentów finansowych wspierających prowadzenie działalności gospodarczej.
- Wsparcie konkurencyjności przedsiębiorstw.

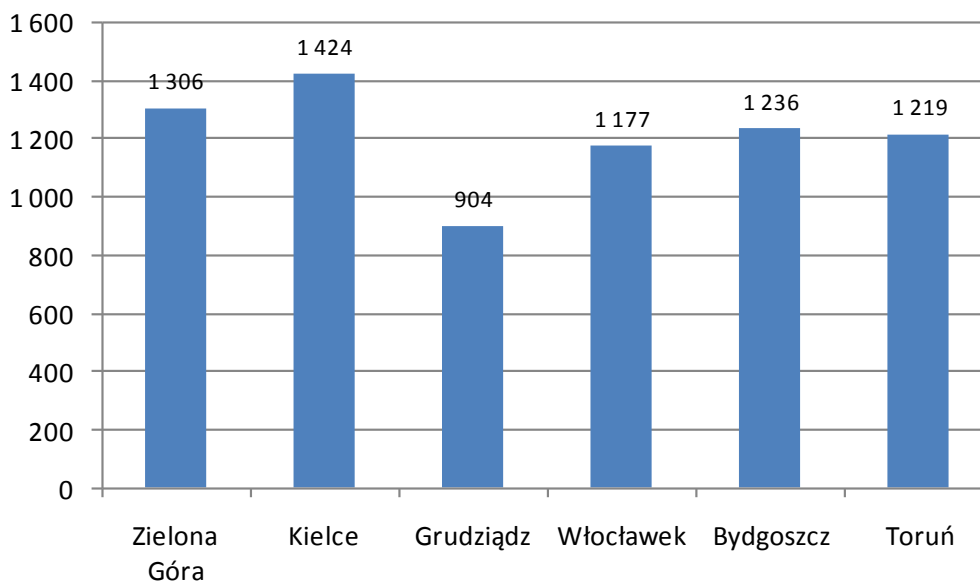
10.4. Przedsiębiorczość – Toruń na tle innych miast

Liczba podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 10 000 ludności wynosi w Toruniu 1 219 i jest o 17 podmiotów niższa niż w Bydgoszczy – gdzie na każde dziesięć tysięcy mieszkańców przypada statystycznie 1 236 podmiotów. Pozostałe dwa miasta na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego według stanu na koniec 2006 roku charakteryzują się liczbą podmiotów na poziomie 1 177 (Włocławek) i 904 (Grudziądz). Tylko w Kielcach liczba podmiotów jest zdecydowanie wyższa niż w Toruniu i wynosi 1 424 (tj. o 14,39% więcej).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

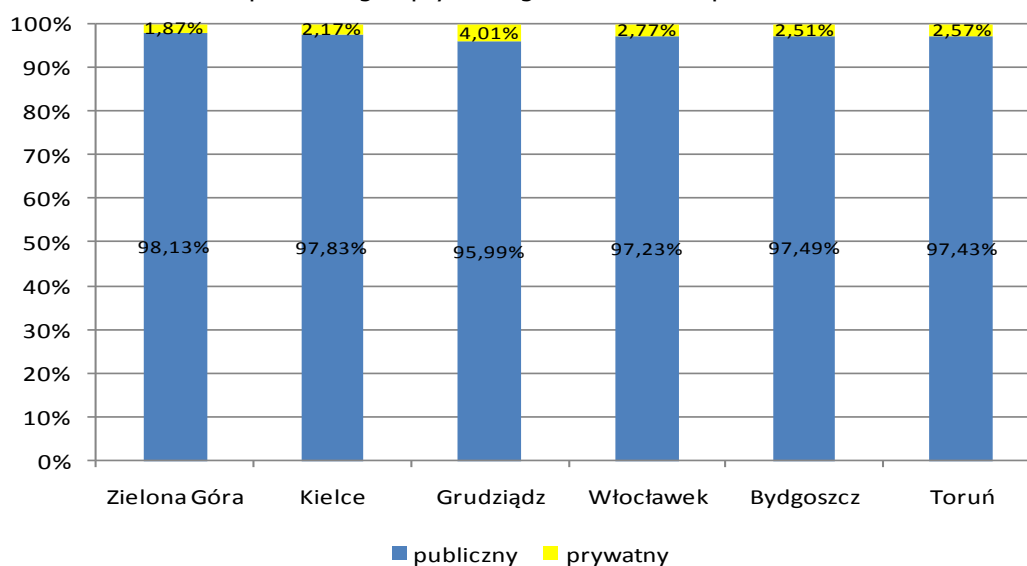
wykres nr 30. Liczba podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 10 000 ludności – stan na dzień 2006 r.

Źródło: GUS

Udział sektora publicznego w strukturze podmiotów gospodarki narodowej jest najwyższy Grudziądzu (4,01%) oraz we Włocławku (2,77%). Najniższy udział odnotowano w Zielonej Górze (1,87%) oraz Kielcach (2,17%). Toruń znajduje się w grupie miast o liczbie o średnim udziale podmiotów publicznych w gospodarce na poziomie 2,57%.

wykres nr 31. Udział sektora publicznego i prywatnego w strukturze podmiotów - stan na 2006 r.

Źródło: GUS

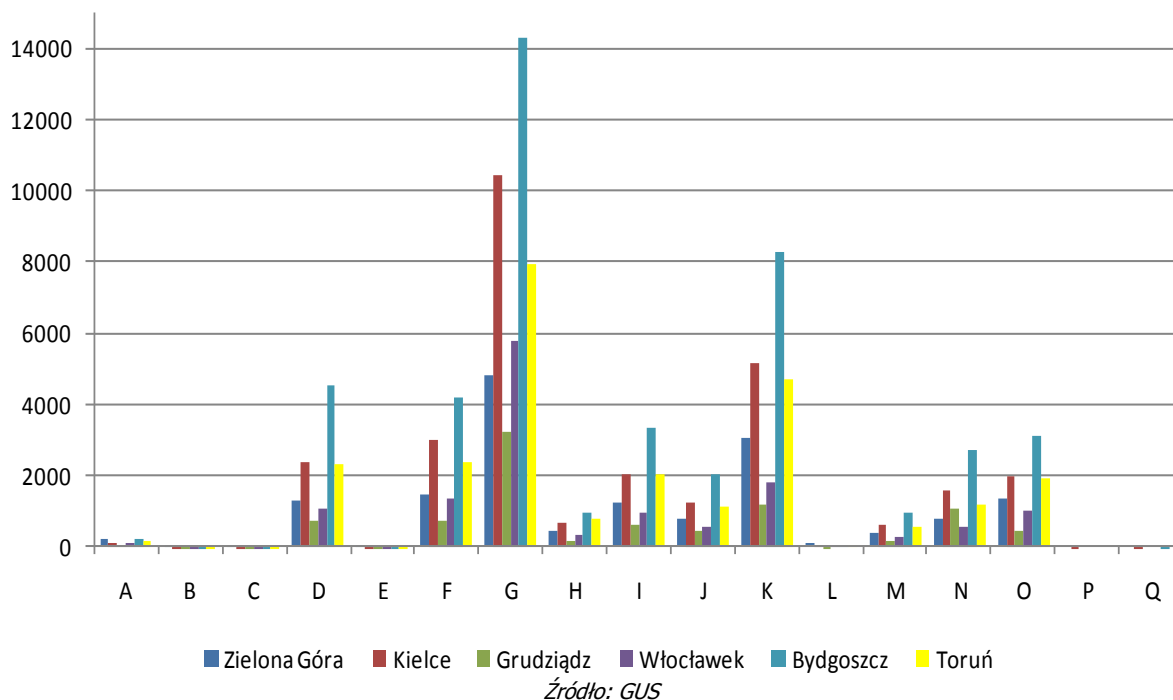
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

We wszystkich porównywanych miastach dominują podmioty gospodarki narodowej w sekcji G – handel i naprawy, sekcji K – obsługa nieruchomości, sekcji F - budownictwo, sekcji D – przetwórstwo przemysłowe, sekcji I – transport, łączność oraz sekcji O – działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykras nr 32. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD - stan na 2006 r.

10.5. Przedsiębiorczość – wnioski

- Liczba podmiotów na koniec analizowanego okresu była ponad dwukrotnie wyższa niż w 1995 roku. Od trzech lat obserwuje się nieznaczny spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej, które funkcjonują na terenie Torunia.
- Udział podmiotów publicznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej na przestrzeni badanego okresu utrzymuje się na średnim poziomie ok. 2%.
- W strukturze własnościowej w sektorze publicznym zdecydowaną większość stanowią państwowe i samorządowej jednostki prawa budżetowego.
- W strukturze własnościowej w sektorze prywatnym dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
- Obserwuje się systematyczny wzrost liczby spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego .
- Odnotowuje się wyraźny wzrost stowarzyszeń i organizacji społecznych – rozwój sektora społeczeństwa obywatelskiego, wykorzystanie tzw. 3 sektora.
- Największy udział w strukturze podmiotów należy do sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, K – obsługa nieruchomości, F –budownictwo, D – przetwórstwo przemysłowe.
- Liczba podmiotów gospodarki przypadająca na 10 000 mieszkańców wynosi w Toruniu 1 219, w Bydgoszczy 1 236, natomiast w Grudziądzu tylko 904.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- Gospodarka Torunia powiązana jest z dziedzictwem kulturowym (turystyka, usługi rynkowe, fabryka pierników), zapleczem naukowym (UMK) oraz z przemysłem (branża chemiczna, odzieżowo-włókiennicza, elektromaszynowa i spożywcza).
- Od kilku lat samorząd udoskonala podejmowane działania i poprawia jakość świadczonych usług przez personel administracyjny na rzecz przedsiębiorców i przyszłych inwestorów (m.in. wprowadzono opisy procedur uruchamiania działalności gospodarczej, utworzono Biuro Obsługi Inwestora).
- Samorząd podjął działania zmierzające do uruchomienia Toruńskiego Inkubatora Technologicznego, Parku Przemysłowo-Technologicznego.

11. Zagospodarowanie przestrzenne

11.1. Tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych

W granicach miasta Torunia występują obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych niżej wymienionych:

- na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92 z 2004 roku, poz.880 z późn. zm.)
 - rezerwaty przyrody – „rzeka Drwęca” i „Kępa Bazarowa”, („rzeka Drwęca” – Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r. – M.P. Nr 71, poz. 302, Rezerwat leśny „Kępa Bazarowa” – Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 19 lutego 1987 r. M.P. Nr 7, poz.55),
 - obszary chronionego krajobrazu – „Obszar wydmowy na południe od Torunia”, „Obszar strefy krawędziowej Kotliny Toruńskiej”, „Obszar doliny Drwęcy”, (Rozporządzenia Wojewody Toruńskiego Nr 21/92 z dnia 10 grudnia 1992 roku, Dz. Urz. Województwa Toruńskiego Nr 27/92 poz. 178 z późn. zm.),
 - pomniki przyrody – 46 obiektów,
 - użytek ekologiczny (Rozporządzenie Nr 22/96 Wojewody Toruńskiego z dnia 28 czerwca 1996 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne tworów przyrody położonych na terenie województwa toruńskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Toruńskiego nr 15, poz. 88),
 - obszary Natura 2000 jako obszary specjalnej ochrony ptaków – dolina Dolnej Wisły, specjalne obszary ochrony siedlisk – Forty w Toruniu oraz Dolina Drwęcy,
- na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 162/2003 poz. 1568),

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- Zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 września 1994 r. (Monitor Polski nr 50 z 1994 r., poz.422) uznano „Toruń - Stare i Nowe Miasto” za pomnik historii. Trzy lata później, 4 grudnia 1997 roku w Neapolu, Miasto średniowieczne w Toruniu zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO,
- obiekty wpisane do księgi rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego: dzielnica zamkowa, obiekty, pejzaże, elewacje, założenia, cmentarze, parki, działki,
- na podstawie ustawy prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 239 z 2005 roku, poz. 2019 z późn. zm.):
 - strefy ochrony pośredniej ujęć wody podziemnej: „Wrzosa II”, „Toruń – Czerniewice”, „Nowe Bielawy”, „Mała Nieszawka”, Rozporządzenie nr 8/2004 Dyrektora RZGW w Gdańsku z dn. 30.06.2004 r. z późn. zm. (Nr 6/2006 z 15.09.2006r.) w sprawie strefy ochronnej awaryjnego ujęcia wody podziemnej „Nowe Bielawy” w Toruniu, województwo kujawsko – pomorskie. Rozporządzenie nr 9/2004 Dyrektora RZGW w Gdańsku z dn. 30.06.2004r. w sprawie strefy ochronnej awaryjnego ujęcia wody podziemnej „Toruń - Czerniewice” w Toruniu, województwo kujawsko – pomorskie. Rozporządzenie nr 10/2004 Dyrektora RZGW w Gdańsku z dn. 30.06.2004 r. w sprawie strefy ochronnej awaryjnego ujęcia wody podziemnej „Wrzosa II” w Toruniu, województwo kujawsko – pomorskie. Rozporządzenie nr 5/2006 Dyrektora RZGW w Gdańsku z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „Mała Nieszawka” w Toruniu i Gminie Wielka Nieszawka, województwo kujawsko – pomorskie.
 - śródlądowe wody powierzchniowe istotne dla kształtowania zasobów wodnych oraz ochrony przeciwpowodziowej, stanowiące wartość publiczną – rzeka Wisła oraz śródlądowe wody powierzchniowe, stanowiące własność publiczną, istotne dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, - rzeka Drwęca, Struga Toruńska i Struga Lubicka, (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiących własność publiczną, Dz. U. z 2003r Nr 16, poz. 149).
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U.2004.121.1266 - j.t.).

11.2. Tereny zamknięte

Tereny zamknięte w rozumieniu ustawy - Prawo geodezyjne i kartograficzne z dnia 17 maja 1989 r., (Dz.U.2005.240.2027 – j.t.) to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych.

Na terenie Torunia ustalono tereny zamknięte o łącznej powierzchni 624,0953 ha, w tym:

- 505,0749 ha terenów ustalonych przez Ministra Obrony Narodowej (decyzja Nr 0-11/MON z dnia 28 grudnia 2000 r.),

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- 118,8629 ha terenów ustalonych przez Ministra Infrastruktury (decyzja nr 62 z dnia 26 września 2005 r.),
- 0,1575 ha terenów innych.

Ogłoszenie w Dzienniku Urzędowym Ministra Infrastruktury Nr 11, Decyzji Nr 62 Ministra Infrastruktury w sprawie terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych – uchyliło Decyzję Nr 42 z dnia 28 grudnia 2000 r. Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej. W wyniku weryfikacji jej załącznika zmianie uległy granice terenów zamkniętych. Podana wyżej powierzchnia obejmuje wszystkie działki wykazane w decyzji. Część działek wymaga ponownej weryfikacji, brak ich bowiem w ewidencji. Część wykazu dotyczy działek, które w międzyczasie uległy wtórnym podziałom. Powierzchnia działek, których nie znaleziono w ewidencji obejmuje 6,9125 ha (9 działek).

Organem właściwym do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzji o pozwoleniu na budowę dla terenów zamkniętych jest wojewoda. Pozostałe tereny są w kompetencji prezydenta miasta.

Wobec nieścisłości pomiędzy decyzjami w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, a ujawnieniem tych terenów w ewidencji gruntów mogą powstać konflikty co do kompetencji w wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzji o pozwoleniu na budowę i co do ewentualnych odszkodowań w przypadku wydania decyzji przez prezydenta miasta dla terenów zamkniętych.

W związku z powyższym należy niezwłocznie wyjaśnić zawartość decyzji w sprawie ustalenia terenów zamkniętych i tych, które te decyzje zmieniają podając tereny, które utraciły charakter terenów zamkniętych.

11.3. Analiza istniejącego zagospodarowania przestrzennego

„Wg podziału przyjętego w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia” (Uchwała RMT 1032/2006) można wyodrębnić 3 podstawowe struktury funkcjonalne: ”

- I – obszary aktywne przyrodniczo: tereny lasów, łąk w dolinach rzecznych oraz rzekę Wisłę, niektóre ogrody działkowe i tereny zadrzewień położone w obszarach bezpośrednio przyległych do zwartych kompleksów leśnych i łąk nadrzecznych.
- II – tereny otwarte: tereny użytkowe lub nieużytkowane dawnego i obecnego poligonu oraz część dolin rzecznych, lasów, tereny użytkowane jako ogrody działkowe a także część terenów, na których zaczyna się lub jest przewidywany proces inwestycyjny.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- III – tereny zurbanizowane: tereny zakończonych, rozpoczętych oraz w różnym stopniu zaawansowanych procesów zabudowy i zagospodarowania terenu.

Struktury w/w zostały wyodrębnione na podstawie następujących uwarunkowań:

- klasyfikacji gruntów i ewidencji istniejących form zagospodarowania i zainwestowania,
- przeznaczenia terenów w nieobowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia (szczególnie w odniesieniu do terenów przemysłowych),
- przeznaczenia i zakresu oraz skali w jakiej opracowane zostały obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- własności terenów,
- wniosków złożonych na etapie ogłoszenia o przystąpieniu do sporządzania zmiany „Studium...”,
- stopnia uporządkowania funkcjonalnego, w tym zwłaszcza stopnia uporządkowania lokalnego systemu komunikacyjnego, możliwości i potrzeb zmian funkcjonalnych przy uwzględnieniu obecnego stanu prawnego w tym zakresie (tzn. możliwości wydawania decyzji administracyjnych na zasadzie tzw. „dobrego sąsiedztwa”),
- przewidywanego rozwoju struktury miejskiej oraz głównych układów komunikacyjnych.

W zależności od uwarunkowań wyznaczono w obrębie poszczególnych stref, obszary funkcjonalno-przestrzenne.

Obszary funkcjonalno-przestrzenne w strefie I:

- **L** – zwartych kompleksów leśnych; obejmująca istniejące kompleksy leśne Skarbu Państwa, Gminy i prywatne w części uznane za lasy ochronne, gdzie nie wskazane są zdecydowane zmiany dotychczasowego użytkowania.
- **D** – dolin rzecznych; obejmująca doliny rzeki Wisły i Drwęcy, stanowiące obszary objęte różnymi formami ochrony użytkowane rolniczo lub porośnięte roślinnością naturalną, gdzie należy zachować i utrzymywać ekologiczną funkcję obszaru.
- **O** – kontrolowanego zainwestowania; obejmuje tereny użytkowane jako: parki leśne, ogrody działkowe, tereny rolne z istniejącą zabudową lub tereny, na których obowiązujące plany miejscowe dopuszczają zabudowę; cechą charakterystyczną jest położenie tych obszarów w bezpośrednim styku z w/w kompleksami leśnymi i dolinami rzecznyymi.

Obszary funkcjonalno-przestrzenne w strefie II:

- **E** – umiarkowanego rozwoju; obejmuje tereny, na których obowiązujące plany miejscowe dopuszczają urbanizację w określonym w nich zakresie lub istniejące zagospodarowanie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

i użytkowanie, a także ich rola w systemie przyrodniczym miasta predysponuje je do zachowania istniejących form użytkowania. Z punktu widzenia miasta nie powinny one podlegać intensywnej zabudowie.

- **K** – potencjalnych konfliktów funkcjonalnych i przestrzennych; obejmuje obszary wnioskowane (przez właściciela) o zmianę dotychczasowej funkcji oraz obszary rozpoczętych procesów urbanizacji o znikomym stopniu uporządkowania układu lub obszary potencjalnie kolizyjne w stosunku do terenów sąsiednich. Część z tych terenów posiada miejscowe plany zagospodarowania o dużym stopniu ogólności nie gwarantującym prawidłowego rozwoju, na części możliwe jest dalsze zainwestowanie w trybie decyzji o warunkach zabudowy na zasadzie sąsiedztwa. Powodem potencjalnej kolizji mogą też być przewidywane rozwiązania głównego układu komunikacyjnego lub potrzeba ochrony obszarów ważnych przyrodniczo - predysponowanych do utrzymania jako elementów uzupełniających miejski system przyrodniczy. Są to obszary eksponowane („bramy miasta”) wymagające kontroli zabudowy i zagospodarowania ze względów przyrodniczo krajobrazowych oraz ochronnych.
- **R** – potencjalnego rozwoju miasta; obejmuje obszary użytkowane rolniczo lub nieużytkowe wymagające kompleksowych rozstrzygnięć funkcjonalno-przestrzennych, w większości stanowiące własność gminy.
- **N** – obejmuje tereny zamknięte poligonu wojskowego; niedostępne obecnie lecz mogące stanowić potencjalną rezerwę obszarów rozwoju miasta.

Obszary funkcjonalno-przestrzenne w strefie III:

- **Z** – ukształtowane funkcjonalnie i przestrzennie; obejmuje obszary o zakończonym w zasadniczych elementach procesie urbanizacji. Zaliczono do niej obszary o generalnie jednorodnym dla poszczególnych terenów charakterze zainwestowania i użytkowania, o ukształtowanym układzie przestrzennym, nie wymagającym znaczących działań przekształcających.
- **U** – rozpoczętych i zaawansowanych procesów urbanizacji; obejmuje obszary zróżnicowane pod względem charakteru użytkowania i zabudowy, wymagające uporządkowania istniejącego układu funkcjonalno-przestrzennego w ramach obecnej struktury przestrzennej i własnościowej oraz obszary, na których rozpoczął się proces zabudowy w oparciu o obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (w zakresie ustaleń pozwalającym na zachowanie ładu przestrzennego).
- **P** – przebudowy i przekształceń; obejmuje obszary zainwestowane wymagające ze względu na istniejącą strukturę funkcjonalną, użytkową i własnościową oraz przewidywane zmiany jakości funkcjonalnej i przestrzennej, eliminacji potencjalnych konfliktów. Obszary te wymagają kontroli

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

i interwencji miasta ze względu na stopień zaburzenia lub niewykształcenia układu i potencjalną sprzeczność interesów: prywatnego i publicznego.

- **S** – strategicznego interesu miasta; obejmuje obszary o różnych formach zagospodarowania i zabudowy podlegające w chwili obecnej procesom zmian funkcjonalnych i restrukturyzacji własnościowej oraz tereny o rozpoczętym lecz nie zakończonym procesie urbanizacji. Ze względu na ich położenie, dotychczasowe przeznaczenie i obecny stan zainwestowania i użytkowania oraz przewidywane rozwiązanie głównego układu komunikacyjnego a także znaczenie dla ponadlokalnych funkcji miasta, wymagają zintegrowanych przedsięwzięć miasta lub strategicznych inwestorów.
- **M** – modernizacji i uzupełnień; obejmuje tereny zróżnicowane pod względem charakteru użytkowania i zabudowy, wymagające uporządkowania istniejącego układu funkcjonalno-przestrzennego z niezbędnymi zmianami w tym głównie zabezpieczenia właściwej obsługi komunikacyjnej, eliminacji użytkowania kolizyjnego w stosunku do dominujących funkcji lub przewidywanych kierunków rozwoju.
- **C** – centrum - szczególnej tożsamości; obejmuje obszary najcenniejsze dla fizjonomii miasta, w części objęte ochroną prawną, w części wymagające zabezpieczeń trwania charakterystycznych dla Torunia struktur urbanistycznych w warunkach przekształceń własnościowych i związanych z nimi "nacisków inwestorów".

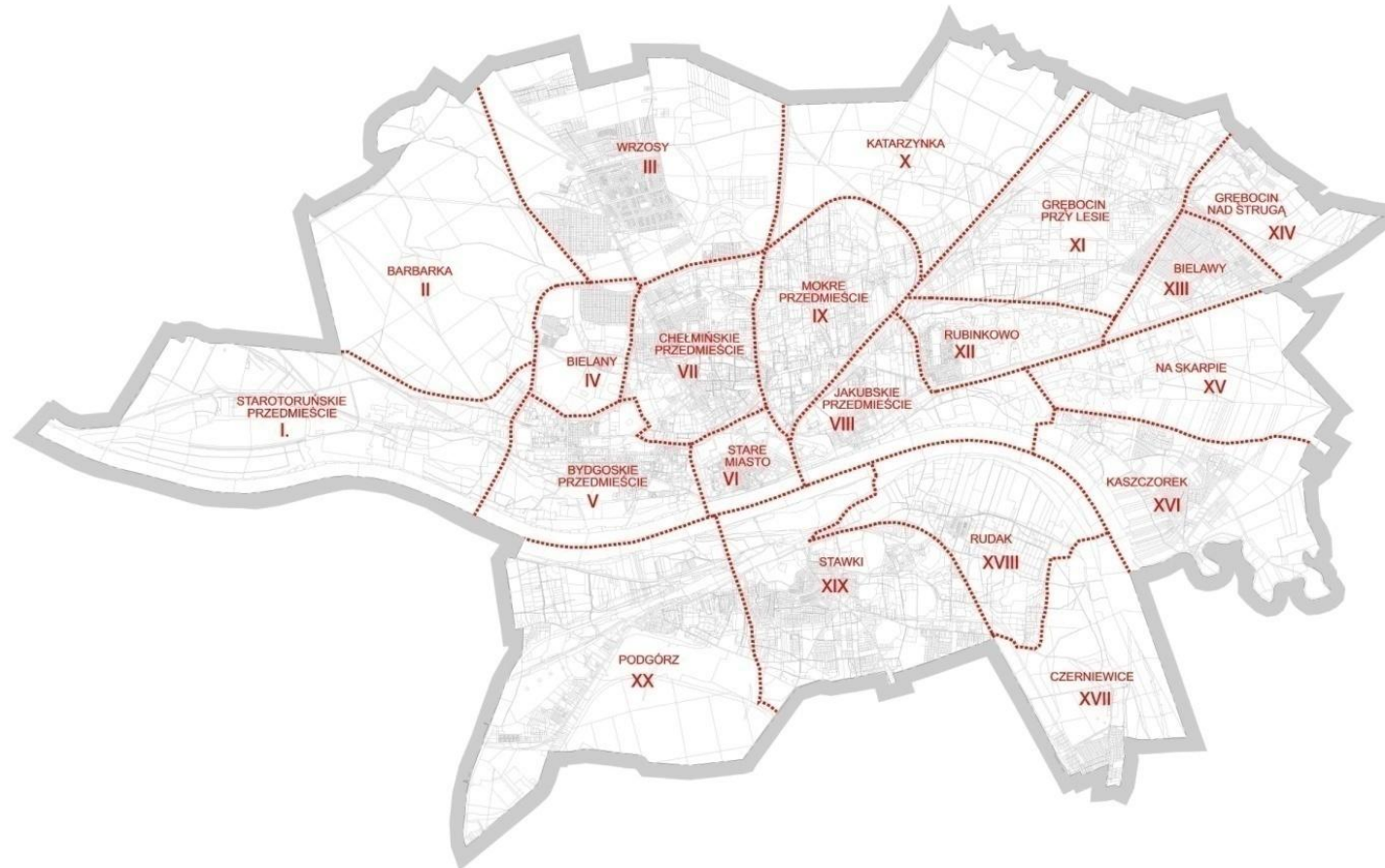
11.4. Charakterystyka poszczególnych jednostek urbanistycznych

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia” z roku 2006 przyjęto podział miasta na 20 jednostek ustaleń studium.

W poprzednich opracowaniach planistycznych wyróżniano 6 jednostek urbanistycznych, które dzieliły się na dalsze jednostki strukturalne. Nowy podział dokonuje bardziej dokładnych wydzielen, na podstawie barier funkcjonalnych w postaci istniejących lub planowanych przebiegów tras komunikacji kołowej i szynowej (kolei) oraz rzeki Wisły. W związku z tym, że Toruń jako miasto o liczbie ludności nie przekraczającej 300 tys. nie posiada formalnie wyznaczonych administracyjnych granic poszczególnych dzielnic (funkcjonują one na zasadzie historycznej i zwyczajowo utrwalonej w świadomości mieszkańców), jednostki wskazane w Studium będą przeniesione i wykorzystane do niniejszego programu jako podstawowe dla podziału miasta, dla których sporządzono analizy.

12. Rozmieszczenie poszczególnych jednostek urbanistycznych Torunia

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia

Jednostka I Starotoruńskie Przedmieście

Znajduje się w zachodniej części miasta, zawarta jest pomiędzy granicą administracyjną, Wisłą, odcinkiem projektowanej „trasy średnicowej” i ul. Szosa Okrężna. Nazwa pochodzi od sąsiadującej z Toruniem miejscowości Stary Toruń, która jest miejscem pierwotnej lokalizacji miasta (wówczas osady krzyżackiej). Jednostka słabo zagospodarowana przestrzennie, jej główną osią jest trasa wylotowa w kierunku Bydgoszczy (ul. Szosa Bydgoska). Zabudowa koncentruje się w okolicy Portu Drzewnego oraz po północnej stronie Szosy, są to głównie obiekty przemysłowe i poprzemysłowe. Znajduje się tu nowoczesna oczyszczalnia ścieków.

13. Jednostka urbanistyczna – Starotoruńskie Przedmieście

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

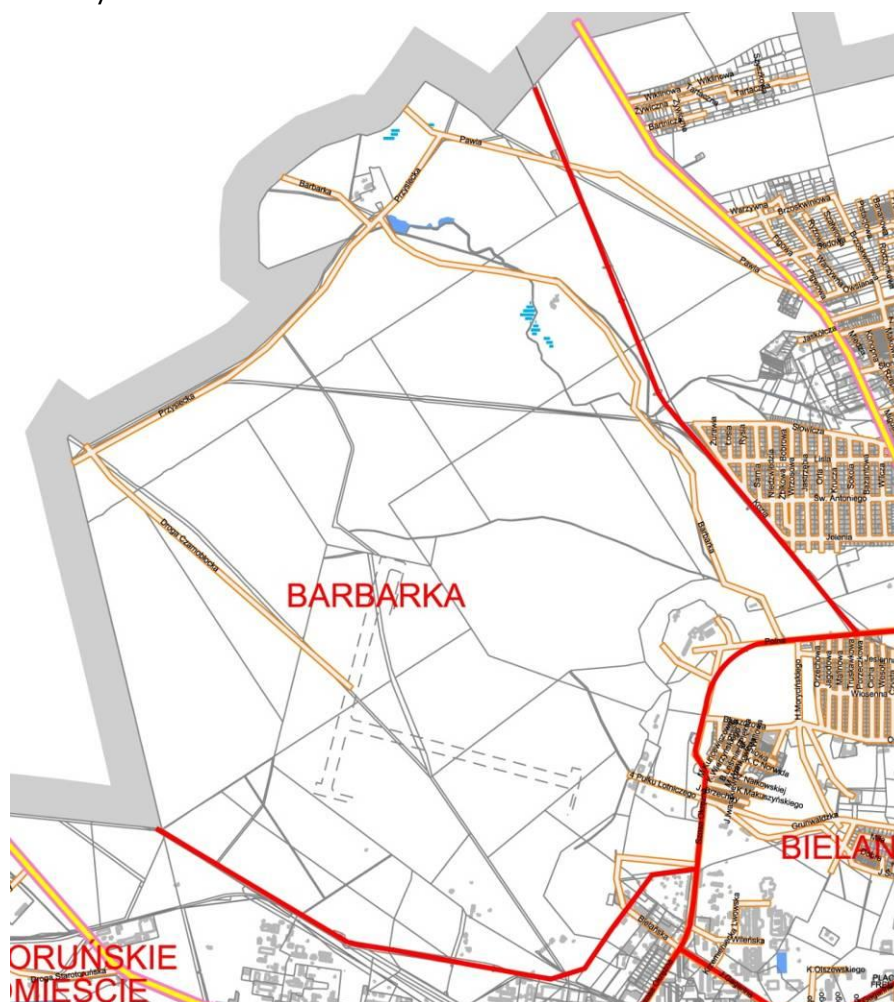
Podstawową funkcją była w XX w. funkcja przemysłowa, z wielkimi zakładami przemysłowymi, nadającymi przemysłowy charakter całemu miastu (Polchem, Merinotex, Towimor). Wraz z upadkiem przemysłu jej charakter ulega przemianom, poprzez zmiany profilu działalności nadal funkcjonujących zakładów, lokalizacją Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej oraz rozwijaniem funkcji rekreacyjnych w porcie. Największym problemem tej jednostki są problemy infrastrukturalne: słabe zagospodarowanie, obszar zdegradowany po Polchemie (z przeznaczeniem do rekultywacji) oraz niewykorzystany potencjał rekreacyjny i sportowy Portu Drzewnego. Jednostka jest słabo zaludniona i nie występują tu problemy społeczne.

Jednostka II Barbarka

Znajduje się w północno-zachodniej części miasta. Zawarta jest pomiędzy granicą administracyjną miasta, linią kolejową Toruń Północny-Olek, oraz ul. Polną i ul. Szosa Okrężna. Sąsiaduje z Wrzosami, Bielaniem i Starotoruńskim Przedmieściem.

14. Jednostka urbanistyczna – Barbarka

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Jest to dawna wieś (założona w XIII w.), która została włączona w granice administracyjne Torunia w 1951 r. Nazwa pochodzi od kapliczki ku czci św. Barbary.

Na jej terenie znajdowało się w przeszłości Leśnictwa i Nadleśnictwo Barbarka. Słabo zabudowany, którego powierzchnia jest w większości pokryta lasami i łąkami. Pełni dla mieszkańców funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe. Dawna leśniczówka została zagospodarowana na szkołę leśną, prowadzącą edukację przyrodniczą. Wokół budynków znajdują się tereny rekreacyjne w wieloma atrakcjami (parkiem linowym, placem zabaw, stawem, boiskami, miejscem campingowym i in.). Jest to miejsce, gdzie często organizowane są imprezy plenerowe (festyny ekologiczne, zjazdy rowerowe, biegi na orientację) oraz imprezy dziecięce i okolicznościowe. Północno-Centralną część tej jednostki zajmuje lotnisko sportowe Aeroklubu Pomorskiego, mogące pełnić również rolę niewielkiego terminalu przeładunkowego. W części wschodniej jest położony Fort VII.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Jednostka III Wrzosa

Znajduje się w północnej-zachodniej części miasta, pomiędzy granicą administracyjną, linią kolejową Toruń Północny – Olek i ul. Grudziądzka. Graniczy z Barbarką, Bielanami, Chełmińskim i Mokrem Przedmieściem oraz Katarzynką. Główną osią komunikacyjną jest ul. Szosa Chełmińska.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Jednostka urbanistyczna – Wrzosey

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Wrzosey to duże osiedle domków jednorodzinnych, zamieszkane przez około 20 000 ludzi – jedno z największych tego typu w Polsce. Przeprowadzone w 1998 r. badania wykazały je jako największe w Polsce. Administracyjnie wydziela się dwie kolejne jednostki – Wrzosey I i Wrzosey II. Obszar bardzo intensywnie zabudowywał się w latach 70 XX w., kiedy to stworzono pracownikom rolnym bardzo atrakcyjne warunki nabycia prawa wieloletniej dzierżawy. Znajdują się tutaj obiekty powojenne - dwa forty: Fort V Karola Chodkiewicza i Fort VI Jaremy Wiśniowieckiego oraz duży teren po jednostce wojskowej Armii Radzieckiej (JAR). Historycznie dzielnica pełniła funkcje rolnicze - w pierwszym etapie nadawania nazw ulicom, nazwy były wzorowane na faktycznie uprawianej wcześniej roślinie w danym miejscu.

Obecnie dominuje funkcja mieszkaniowa, ulokowana w centralno-wschodniej części jednostki z zabudową jednorodziną (wolnostojące domki jednorodzinne, często w towarzystwie przydomowych ogródków). W części zachodniej obszar dobrze skomunikowany, z wykształconą siecią dróg, w części wschodniej wykazuje duże braki w zagospodarowaniu (do niedawna teren zamknięty - JAR). Dużym

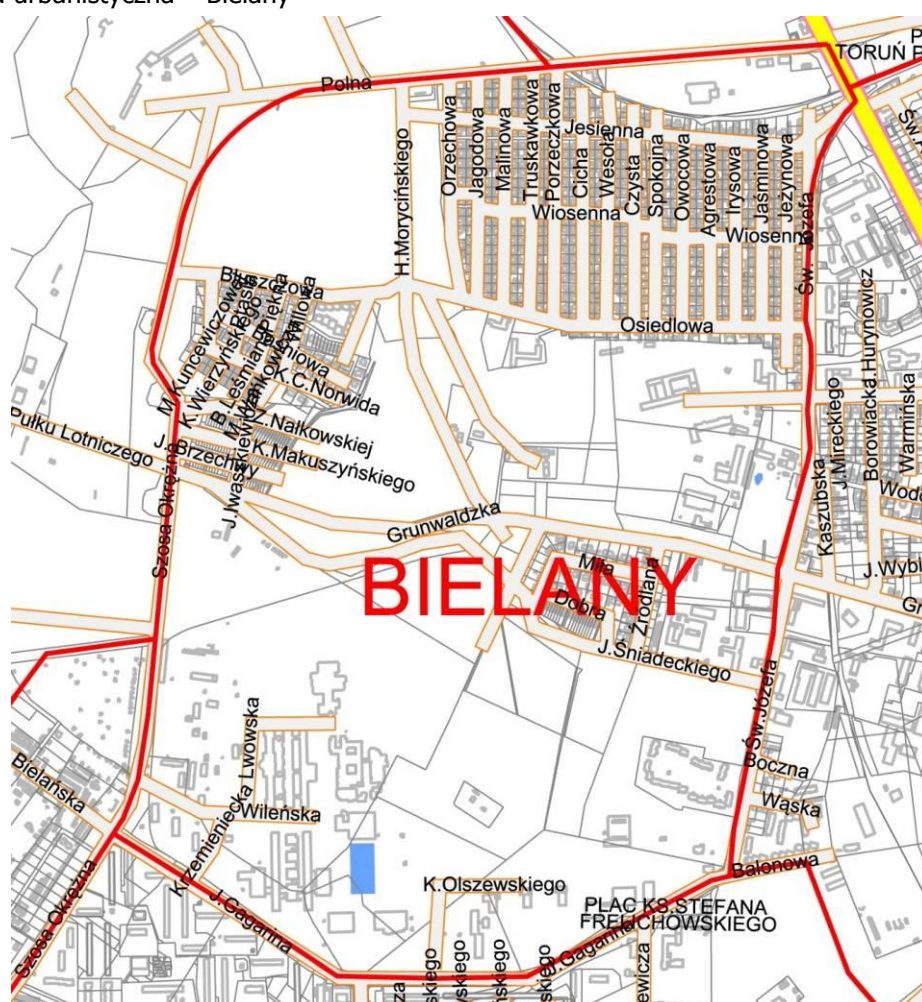
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wyzwaniem jest konieczność uporządkowania terenów JARu i wprowadzenie tam funkcji mieszkaniowej (w trakcie realizacji).

Jednostka IV Bielany

Znajduje się w centralnej części miasta pomiędzy ul. Szosa Okrężna, ul. Polna, ul. Św. Józefa i ul. Gagarina. Od wschodu graniczy z Chełmińskim Przedmieściem, od południa z Bydgoskim Przedmieściem, na północ od Bielan znajdują się Wrzosa a na zachód - Barbarka i Starotoruńskie Przedmieście.

15. Jednostka urbanistyczna – Bielany

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Pierwotnie osada, założona w XVII w.. Nazwa jednostki pochodzi prawdopodobnie od charakteru okolicznych gleb bądź istniejących tu niegdyś bielników, w których bielono wosk i płótno. Historycznie dzielnica dzieli się na dwie części: część północna (do ul. Polnej włącznie) - Stare Bielany i część

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

południową (do ul. Broniewskiego) - Nowe Bielany. Już w czasach średniowiecznych Bielany były miejscem, z którego wodę pitną czerpał Toruń, a w latach 1893-1894 powstała tu nowoczesna stacja wodociągów. W latach 60. XX w. został oddany do użytku Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera.

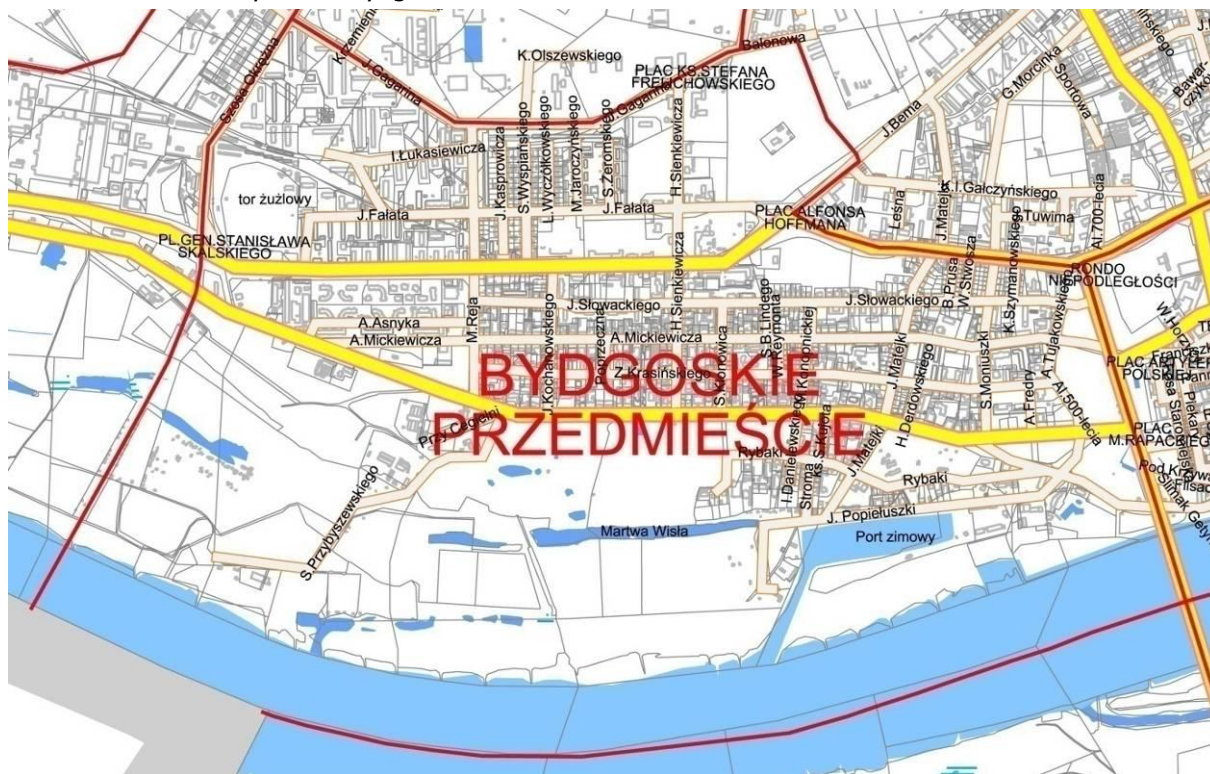
Jednostka ta spełnia wielorakie role o znaczeniu ponadlokalnym: przede wszystkim edukacyjną (Uniwersytet Mikołaja Kopernika) oraz z zakresu ochrony zdrowia (szpital wojewódzki). Wśród funkcji o charakterze lokalnym, dominuje funkcja mieszkaniowa i edukacyjna (kilka szkół i przedszkoli). Zabudowa tej jednostki jest zróżnicowana, występują duże osiedla mieszkaniowe (jedno- i wielorodzinne: Osiedle Św. Józefa, Osiedle Św. Klemensa, Osiedle Uniwersyteckie - campus, Osiedle Przy Lesie i Brzezina), zwarty kompleks szpitalny oraz uniwersytecki, oddzielone od siebie terenami zielonymi. Najważniejszym elementem przestrzennym jest jednak miasteczko uniwersyteckie Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (rektorat z aulą, Biblioteka Główna, kilka Wydziałów) oraz zabudowa szpitala. Wokół jest sporo terenów rekreacyjnych, lasów i parków, które nie są jednak w pełni wykorzystywane do tego celu

Jednostka V Bydgoskie Przedmieście

Obejmuje fragment centralnej części miasta, ograniczonej ul. Szosa Okrężna, ul. Gagarina, ul. Kraszewskiego, Al. Jana Pawła II wraz z mostem i osią nurtu rzeki Wisły. Jej główną osią komunikacyjną jest ul. Mickiewicza i ul. Bydgoska. Graniczy od zachodu z Starotoruńskim Przedmieściem, od północy z Bielaniem i Chełmińskim Przedmieściem, od wschodu ze Starówką, a od południa z Wisłą.

16. Jednostka urbanistyczna – Bydgoskie Przedmieście

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Dawniej było to przedmieście Torunia, położone wzdłuż szlaku transportowego w kierunku na Bydgoszcz, skąd wywodzi się jego nazwa. Było pierwszym osiedlem kompleksowo zabudowanym na taką skalę poza granicami Starego Miasta. Obok Starówki najefektowniejsza i najbardziej bogata w zabytki jednostka, pełni bardzo ważną rolę dla funkcjonowania miasta.

Od początków istnienia jego podstawową funkcją była funkcja mieszkaniowa uzupełniana funkcją rekreacyjną. W latach późniejszych (pod zaborami) wprowadzano funkcje wojskowe, lecz charakter mieszkaniowy został utrzymany, podobnie jak prestiż dzielnicy elit. Dzięki swemu położeniu Bydgoskie stwarzało dogodne warunki dla budownictwa mieszkaniowego. Zabudowa, skupiona głównie wzdłuż ulicy Bydgoskiej, wyróżniała się bogatymi domami, często o charakterze willowym – osiedlała się tu najzamożniejsza część mieszkańców Torunia: fabrykanci, kupcy, oficerowie, wyżsi urzędnicy i inteligencja. Przedmieście to charakteryzowało się dobrym rozplanowaniem oraz uzbrojeniem terenu. Zamieszkiwali tu również mieszkańcy o niższym statusie społecznym, skupieni w zabudowie stojącej wzdłuż ulicy Rybaki, mającej charakter osady rybackiej i robotniczej. W jej pobliżu uruchomiono bowiem w 1888r. stocznię i port zimowy.

W okresie powojennym Bydgoskie Przedmieście adoptowano do roli zachodniego zespołu przemysłowego, w sprzeczności z pełnioną funkcją mieszkaniową i rekreacyjną. Pomimo tego funkcja

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

mieszkaniowa nadal pozostała główną (wybudowano Osiedle Reja, zespół bloków przy ul. Krasieńskiego). Wówczas była to najlepiej wyposażona w obiekty kulturalne, oświatowe, sportowe i lecznicze dzielnica miasta. Zlokalizowano tu szereg zakładów uniwersyteckich i szpital specjalistyczny przy ul. Mickiewicza. Jednak rozpoczęte przemiany w strukturze społecznej były przyczyną późniejszego upadku Bydgoskiego - kamienice były zabierane prawowitym właścicielom (kapitalistom) a w ich miejsce wprowadzano klasę robotniczą, napędzającą gwałtownie rozwijający się przemysł Torunia. Doprowadziło to do zdekapitalizowania zasobu mieszkaniowego (luka remontowa). Obecnie trwa żmudny proces wykupu, reprivatyzowania i modernizowania kamienic, co powoli przywraca świetność dzielnicy.

Bydgoskie posiada bardzo zróżnicowaną zabudowę i wiele oblicz – na południu znajdują się bowiem nadwiślańskie tereny rekreacyjne wraz z parkiem, następnie w kwartałach pomiędzy ul. Bydgoską (na południu) a ul. Broniewskiego i Kraszewskiego (na północy) znajduje się historyczna, najcenniejsza ale i zdegradowana zabudowa mieszkaniowa a na północy nowa zabudowa wielorodzinna. W znacznej części występują reprezentacyjne, zabytkowe secesyjne kamienice oraz rezydencje jednorodzinne (często szachulcowe) - wzdłuż ul. Słowackiego stoją jedne z najpiękniejszych i najcenniejszych willi Torunia. Zabudowa zabytkowa jest częściowo uzupełniana nowymi „plombami” (kamienice, budynki wielorodzinne).

Obszar jest dobrze skomunikowany, z gęstą siecią drogową i liniami tramwajowymi i autobusowymi. Ważnym przestrzennie elementem, obok zwartych zespołów mieszkaniowych, jest park (najstarszy publiczny Park Miejski na ziemiach polskich) oraz Ogród Zoobotaniczny. Ze względu na cenny przyrodniczo charakter Parku Miejskiego koniecznym jest jak najszybsze przywrócenie jego dawnej świetności. Bydgoskie posiada wiele zabytkowych (wpisanych w rejestr) obiektów, głównie kamienic. Jednym z ciekawszych jest hala wystawowa, obecnie zajmowana przez Targi Toruńskie Sp. z o. o.. Na terenie osiedla znajduje się także miejskie schronisko dla zwierząt, Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, stadnina koni, Caritas Toruń Diecezji Toruńskiej, zajezdnia tramwajowa, Zakład Energetyczny, stadion żużlowy i in. Jednostka jest dobrze wyposażona w placówki handlowe co współgra w jej charakterem. Zdecydowanie największym problemem tej jednostki z punktu widzenia przestrzennego (zagospodarowania) jest silnie zdegradowana infrastruktura techniczna w tym mieszkaniowa. Problemem jest także nieodpowiedni dla mieszkaniowej funkcji dzielnicy charakter ul. Mickiewicza, jako wylotowej drogi tranzytowej w kierunku na Bydgoszcz (relacji wschód-zachód). Dodatkowo jednostka ta wykazuje wiele problemów społecznych (wysoka przestępczość) co składa się na niekorzystny obraz tej jednostki.

Jednostka VI Stare Miasto

Zajmuje centralną część miasta, pomiędzy osią nurtu rz. Wisły, Al. Jana Pawła II, ulicami Czerwona Droga, Odrodzenia, Przy Kaszowniku i od Pl. Pokoju Toruńskiego odcinkiem linii kolejowej w rejonie dworca Toruń Miasto. Stanowi historyczne centrum zabudowy miasta, wokół którego przebiegał dotychczasowy rozwój przestrzenny miasta. W jej skład wchodzi mniejsze jednostki, wyróżniające się przestrzennie: Stare

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Miasto, Nowe Miasto, Bulwar Filadelfijski i tereny okalające cały zespół, tzw. Planty. Jej główną osią skupiającą aktywność mieszkańców i turystów, dostępną jedynie dla pieszych, jest ul. Szeroka - jedna z najbardziej reprezentatywnych ulic w Polsce.

17. Jednostka urbanistyczna – Stare Miasto

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Turystyczne i kulturalne centrum miasta i regionu. Najefektowniejsza i najbardziej bogata w zabytki dzielnica Torunia, której zabudowa została umieszczona na Liście Lista Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO. Uzasadnionym jest więc stwierdzenie, że jest to najważniejsza część miasta.

Pełni dla miasta szeroką gamę funkcji, tj. kulturowe, turystyczne, rekreacyjne, administracyjne, handlowe, mieszkaniowe, usługowe i in. Wszystko to ulokowane w ciasnej i gęstej zabudowie z czasów historycznych, wypełniającej szczelnie całe kwartały. Obszar jest bardzo dobrze skomunikowany, posiada

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

gęstą sieć drogową, linie tramwajowe i autobusowe. Lista występujących tu zabytków jest bardzo długa, z ruinami Zamku Krzyżackiego i gotyckimi kościołami na czele.

Jednostka ta jest celem całorocznej podróży olbrzymiej liczby turystów z kraju i zagranicy, miejscem organizowania wielu festiwali, festynów, imprez plenerowych i koncertów (kina, muzea, galeria, teatry). Posiada wiele punktów gastronomicznych i lokali rozrywkowych (restauracje, bary, kawiarnie, puby) do dyspozycji mieszkańców i turystów. Jest siedzibą urzędów, banków i organizacji. Starówka jest także nasycona wieloma punktami handlowymi, oferującymi towary i usługi o zróżnicowanym charakterze, choć w ostatnich latach funkcja ta uległa znacznemu osłabieniu z powodu oddziaływania dużych galerii handlowych i supermarketów. Starówka jest także miejscem zamieszkania wielu ludzi i z tym związane są największe problemy tej jednostki. Wynikają one ze złego stanu technicznego infrastruktury – zarówno mieszkaniowej, jak i obiektów użyteczności publicznej. Także najcenniejsza substancja zabytkowa często jest w złym stanie i wymaga nakładów inwestycyjnych. Dodatkowo olbrzymim problemem jednostki są kwestie społeczne (podobnie jak na Bydgoskim Przedmieściu): jej mieszkańcy wykazują wiele problemów społecznych czy wręcz patologii. Efekty łączone problemów infrastrukturalnych i społecznych zagrażają dalszemu rozwojowi najważniejszych funkcji tej jednostki (tj. kulturalnej, turystycznej i handlowo-usługowej).

Jednostka VII Chełmińskie Przedmieście

Zajmuje fragment centralnej części miasta pomiędzy terenami kolejowymi, ul. Grudziądzką, ulicami Przy Kaszowniku, Czerwona Droga, Kraszewskiego, odcinkiem ul. Bema, ul. Balonową i ul. Św. Józefa. Jej głównymi osiami komunikacyjnymi jest ul. Szosa Chełmińska i ul. Grudziądzka

18. Jednostka urbanistyczna – Chełmińskie Przedmieście

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

W czasach historycznych rozwijała się jako przedmieścia Torunia, położone wzdłuż ważnego szlaku handlowego do Chełmna (skąd pochodzi nazwa tej jednostki). Powstałe osiedle stanowiło niegdyś podmiejskie tereny miasta Torunia, obecnie wchłonięte w zwartą zabudowę miejską.

Chełmińskie Przedmieście rozwija się od już od XIII wieku. Było to największe przedmieście dawnego Torunia, zajęte przez rzemieślników ze swoimi targami i kramami, jednak najważniejszą funkcją była funkcja rolnicza z dominującymi w przestrzeni wieloma ogrodami. W XIX w. Chełmińskie zabudowywane było przeważnie parterowymi domkami jednorodzinnymi, początkowo koncentrując się głównie wzdłuż Szosy Chełmińskiej. Przedmieście to miało luźną, chaotyczną zabudowę, rozciągniętą na dużej przestrzeni. Wynikało to z faktu, że zamieszkiwane było ono przede wszystkim przez biedną ludność robotniczą. Chaotyczność tej zabudowy przyczyniła się też do powstania pogmatwanej sieci ulicznej. Chełmińskie Przedmieście spełniało funkcję mieszkaniową, choć w znacznej części występowały ogrody.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Na obszarze o nazwie Kozackie Góry wykształciła się wówczas enklawa biedy, założona przez bezdomnych. W czasach późniejszych w skutek wojen a w szczególności rozbudowy Twierdzy Toruń przez zaborcę pruskiego, zabudowa utraciła swój zabytkowy charakter (zachował się m.in. średniowieczny układ ulic).

W okresie powojennym Przedmieście Chełmińskie zostało zaplanowane na dzielnicę mieszkaniową i szybko dwukrotnie zwiększono ilość terenów mieszkaniowych tworząc, m.in. osiedla „Zjednoczenia” i „Tysiąclecia”. Powiększono też powierzchnię obszarów zalesionych, aby rozwinąć funkcję wypoczynkową i rekreacyjną dzielnicy.

Obecnie jest to jednostka o dużej powierzchni i o zróżnicowanym charakterze. W większej części zabudowana budynkami mieszkaniowymi (wielo- i jednorodzinny). Struktura wiekowa zabudowy jest również bardzo zróżnicowana, od nowych obiektów (uzupełniających wolną przestrzeń miejską), poprzez budynki z okresu PRL, zabudowę z okresu międzywojennego jak i XIX-wieczne budownictwo szachulcowe (głównie wzdłuż ul. Podgórznej).

Obecnie Chełmińskie nadal pełni przede wszystkim funkcję mieszkaniową – ze względu na swoje położenie (bliskość Starówki), jest atrakcyjne jako miejsce zamieszkania. Znajduje się tu kilkanaście szkół i gimnazjów (przede wszystkim Gimnazjum i Liceum Akademickie dla szczególnie uzdolnionej młodzieży i dzieci czy Wyższa Szkoła Bankowa), przedszkoli, bardzo duża liczba wszelkiego rodzaju placówek handlowych (Uniwersam, Galeria Arpol, Bumar), kilka hoteli i placówek medycznych. Na Chełmińskim Przedmieściu znajduje się Komenda Miejska Policji, Radio Maryja, multiplex Cinema City i in. Obszar ten jest bardzo dobrze skomunikowany, poprzez sieć dróg oraz układy przestrzenne osiedli mieszkaniowych.

Obecnie Chełmińskie Przedmieście intensywnie przekształca się w dzielnicę typowo mieszkaniową o nowoczesnej zabudowie. Problemem staje się brak terenów rekreacyjnych.

Jednostka VIII Jakubskie Przedmieście

Ograniczona jest osią nurtu rz. Wisły, odcinkiem linii kolejowej w rejonie dworca Toruń Miasto, odcinkami linii kolejowej 353 Poznań Wsch.-Skandawa, ul. Wschodnią, ul. Szosa Lubicka, ul. Przy Skarpie i ul. Wianki. Główną osią komunikacyjną jest ul. Lubicka i (od Placu Daszyńskiego) ul. Szosa Lubicka. Od zachodu sąsiaduje ze Starówką i przestrzennie stanowi łącznik pomiędzy nią a Rubinkowem.

19. Jednostka urbanistyczna – Jakubskie Przedmieście

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Przedmieście założone w XIV w., przyłączone do miasta (administracyjnie) w XIX w.. Jego nazwa pochodzi od parafii z pod wezwaniem św. Jakuba. W czasach historycznych obszar ten miał charakter przemysłowy i składowy, obecnie w dużej części ma charakter mieszkaniowy w zabudowie jednorodzinnej. W XIX w. Przedmieście Jakubskie w większości zamieszkane było przez robotników. Czynnikiem wywołującym skupianie się ludności stała się wybudowana w 1840 r. nowa szosa (ul. Lubicka) biegnąca w kierunku Olsztyna. Ludność osiedlała się głównie wzdłuż tej szosy. Powstało osiedle nazwane Nowym Jakubskim Przedmieściem, dołączone do Starego, położonego nad brzegiem Wisły. Budowa mostu kolejowego w 1871 r. i rzeźni w 1885 r. przyczyniała się do dalszego zwiększenia napływu ludności i dalszej rozbudowy Jakubskiego.

W okresie powojennym, Jakubskie Przedmieście pozostawało dzielnicą o charakterze przemysłowym i składowym, i tak też, zgodnie z wytycznymi Miejskiej Pracowni Urbanistycznej, było rozwijane. Zwiększono pięciokrotnie ilość terenów przemysłowych, budując m.in. Pomorskie Zakłady Wytwórcze Aparatury Niskiego Napięcia, Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych, a przede wszystkim Zakład Włókien Sztucznych „Elana”. Przebudowana została też sieć komunikacyjna. Funkcja mieszkaniowa tej dzielnicy była słabo rozwinięta. Stopniowej likwidacji ulegały liczne wówczas łąki, pastwiska i grunty orne. Duże zmiany w tej dzielnicy wywołało powstanie na wschodzie wielkiego osiedla Rubinkowo. Zaczęła rozwijać się funkcja

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

mieszkaniowa, a w ślad za nią powstawały punkty handlowe i usługowe. Zabudowa skupiała się wzdłuż zmodernizowanej ul. Lubickiej, łączącej centrum z nowopowstałym Rubinkowem.

Obecnie w części wschodniej występuje zabudowa nowa (głównie są to budynki wielorodzinne), w części zachodniej występuje głównie zabudowa z przełomu XIX i XX w. (choć w ostatnim okresie czasu również zaczęła wkraczać nowa zabudowa wielorodzinna - duże osiedle mieszkaniowe pomiędzy rondem a cmentarzem).

Najdalej wysunięte na wschód tereny Jakubskiego nadal pełnią funkcje przemysłowe i składowe. Funkcjonuje tu kilkanaście dużych firm, w tym kilka międzynarodowych koncernów z siedzibami w Toruniu (Nestle, Apator SA oraz Fabryka Cukiernicza Kopernik, Fabryka Wodomierzy Metron, Rejon Gazowniczy Toruń, chłodnia).

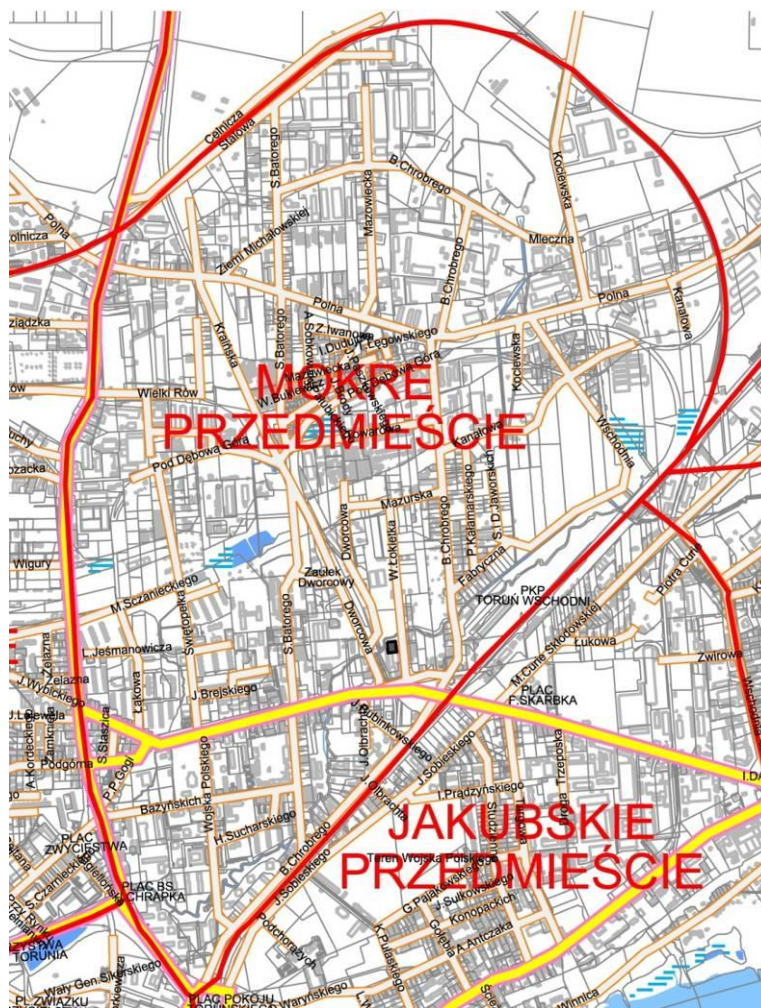
Jednostka posiada również dobre zaplecze do pełnienia funkcji rekreacyjnych. Po zachodniej stronie występuje park miejski, od południa znajduje się skarpa wiślana. Jakubskie posiada dobrze wykształconą infrastrukturę (szkoły, przedszkola, supermarkety) jednak niewystarczająco rozwiniętą sieć połączeń komunikacji zbiorowej. W północnej części istnieje zespół obiektów wojskowych: Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrojenia. Obszarem problemowym jednostki jest teren poprzemysłowy o znacznej powierzchni (po Tormięsie), wymagający kompleksowej rewitalizacji. Jakubskie wykazuje także niewystarczające nasycenie obiektami handlowymi i usługowymi.

Jednostka IX Mokre Przedmieście

Zajmuje teren pomiędzy ul. Grudziądzką, torem kolejowym Toruń Północ-Toruń Wschodni a odcinkiem linii kolejowej 353 Poznań Wsch.-Skandawa.

20. Jednostka urbanistyczna – Mokre Przedmieście

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Dawniej była to sąsiadująca z Toruniem wieś Mokre, założona w XIII w.. Prowadzone w latach 70. i 80. XIX wieku prace fortyfikacyjne przyciągnęły wiele zatrudnionych przy nich osób nie tylko do Torunia, ale również na teren Mokrego, będącego w tym czasie nadal gminą samodzielną i niezależną od Torunia. Przeżywała ona masowy napływ robotników i stopniową transformację w osadę robotniczą, rozwijała się więc zabudowa mieszkaniowa. W kilku punktach powstały obiekty wojskowe, wymagające budowy dodatkowych połączeń komunikacyjnych między wsią o Toruniem, dodatkowe je zespalające. Wieś została przyłączona do miasta w 1906 r.. Okres międzywojenny (kapitalizm) doprowadził do potężnego rozwarstwienia społecznego pomiędzy dzielnicami. Mokre było bardzo ubogie i wykazywało najniższy stopień zainwestowania (brakowało urządzeń komunalnych, sieci wodnokanalizacyjnej) a tereny o charakterze przemysłowym i składowym mieszały się z zabudową mieszkaniową i ogrodami, w układzie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

dróg panował bezład. Znajdujące się na północy dzielnicy wydmy (przy obecnej ul. Pod Dębową Górą) skupiały najuboższą ludność, żyjącą w lepiankach i szałasach (enklawa ubóstwa).

Ze względu na swoje uwarunkowania hydrologiczne (bardzo płytkie występowanie wód gruntowych), historycznie pełniła funkcje rolnicze – funkcjonowały tu sady, łąki i ogrody kwiatowe. Nie wprowadzano intensywnej zabudowy mieszkaniowej.

W okresie powojennym Mokre przewidziane zostało jako dzielnica przemysłowa i składowa (do tej pory mieszkaniowo-rolnicza), do minimum ograniczano więc funkcję mieszkaniową. Obiektów o charakterze przemysłowym było tu niewiele (głównie powstałe w okresie międzywojennym), jednak bardzo wzrosła liczba składów towarowych. Z biegiem czasu sytuacja w mieście (napływ ludności) wymusiła jednak odejście od pierwotnych wytycznych i rozbudowę budownictwa mieszkaniowego (wybudowano osiedla mieszkaniowe: „Chrobrego”, „Dekerta” i „Hanki Sawickiej”) - wprowadzono zróżnicowaną zabudowę, przekształcając charakter tego obszaru.

Obecnie znajdują się tu wielorodzinne osiedla mieszkaniowe, zespoły kamienic (wzdłuż ul. Grudziądzkiej) oraz wolno stojące domy jednorodzinne. Towarzyszą im zabudowania o charakterze składowym/magazynowym. Jednostka ta jest dobrze skomunikowana, jednak nie posiada wystarczającej liczby obiektów usługowych oraz przestrzeni o charakterze rekreacyjnym. W jej granicach można wyróżnić dwie strefy funkcjonalne z dominującą funkcją: południowa – mieszkaniowa i północna – składowa.

Jednostka X Katarzynka

Północna część miasta, zajmuje teren pomiędzy ul. Grudziądzką, granicą administracyjną, odcinkiem linii kolejowej 353 Poznań Wsch.-Skandawa i odcinkiem linii kolejowej Toruń Wschodni-Toruń Północ.

21. Jednostka urbanistyczna – Katarzynka

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Katarzynka była dawniej folwarkiem, który w XVIII w. przekształcił się w osiedle stanowiące przedmieścia Torunia. Obszar o jednorodnej funkcji - ze względu działające tu miejskie składowisko odpadów komunalnych nie rozwinęły się inne funkcje, związane z pobytem stałym (zamieszkiwaniem) ludności. Część terenu została zagospodarowana obiektami przemysłowymi i składowymi, jednak nadal występują tu duże niezabudowane powierzchnie zielone. W związku z ogólnie słabym zagospodarowaniem, również sieć drogowa jest słabo wykształcona. W części południowo-wschodniej znajduje się Centralny Cmentarz Komunalny. jednostka jest słabo zagospodarowana i słabo zaludniona.

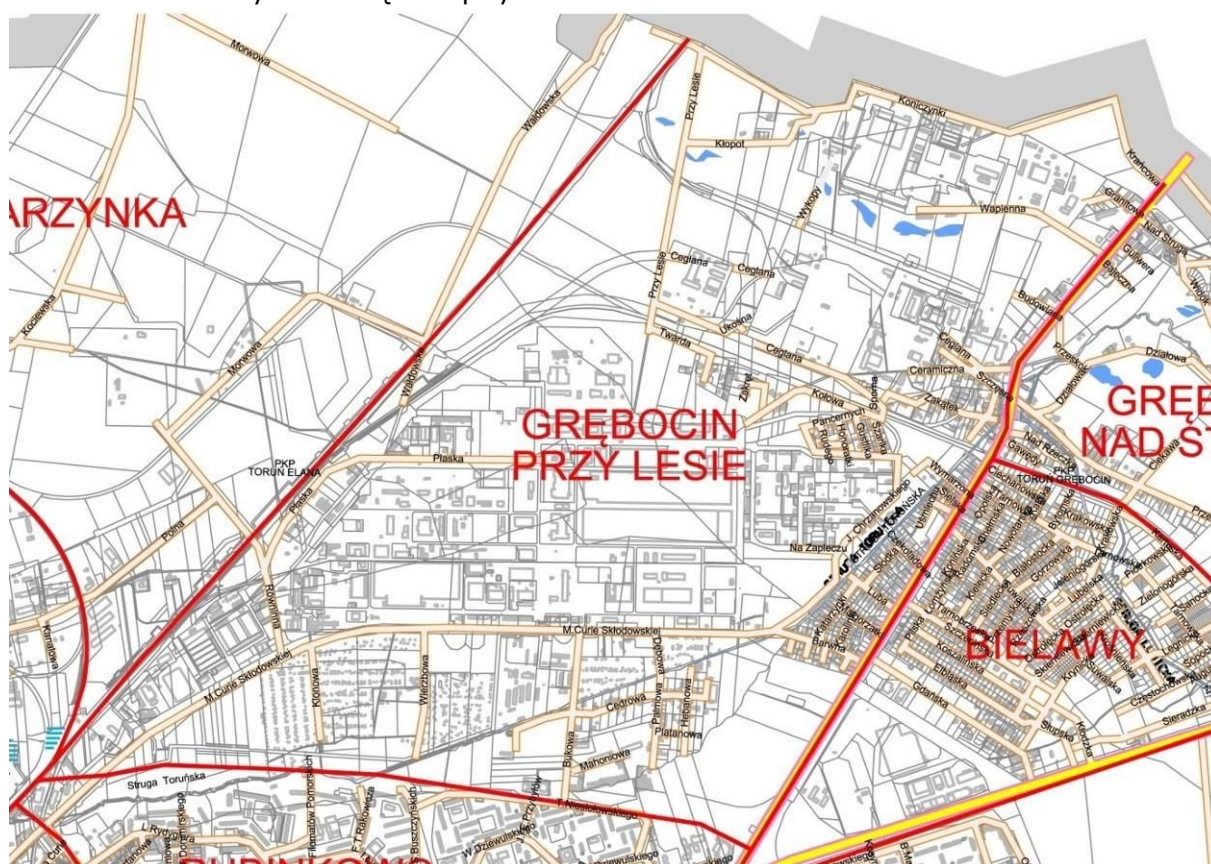
Jednostka XI Grebocin Przy Lesie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Północno-wschodnia część miasta. Obszar zawarty pomiędzy linią kolejową 353 Poznań Wsch.-Skandawa, granicą administracyjną miasta, ul. Olsztyńską oraz północnym skrajem Rubinkowa (planowany przebieg trasy średnicowej).

22. Jednostka urbanistyczna – Grębocin przy Lesie

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Grębocin był samodzielną wsią, założoną w XIV w. wzdłuż szlaku handlowego do Golubia, Brodnicy i Olsztyna, włączony do miasta w 1976 r. Przez jednostkę przepływa Struga Toruńska, rozdzielająca się przy grobli na Strugę Lubicką i ciąg dalszy Strugi Toruńskiej.

Obecnie obszar wykorzystywany do funkcji przemysłowych i komunalnych (Elana, Toruńska Energetyka Cergia SA, hurtownie budowlane, cegielnie). Przestrzennie dominuje do niedawna prężnie działający zakład przemysłowy o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – Elana (wraz z całym zespołem obiektów przemysłowych w centrum jednostki) oraz elektrociepłownia. W południowej części znajdują się ogródki działkowe, tworzące strefę buforową pomiędzy dużym osiedlem mieszkaniowym Rubinkowo a Elaną – jest to obszar zarezerwowany pod północną trasę średnicową miasta. W części wschodniej (przy ul. Olsztyńskiej) niewielkie zgrupowanie wolnostojącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z XX w. Część północna zdominowana przez hurtownie, składy i magazyny. Na obszarze tym występuje niedobór

punktów handlowych i usługowych, sklepów, szkół, obszar jest też słabo skomunikowany z resztą miasta (MZK). Znajduje się tu ważny ośrodek ochrony zdrowia – Lecznica Citomed.

Jednostka XII Rubinkowo

Obejmuje obszar miasta pomiędzy odcinkiem projektowanej trasy średnicowej, ul. Olsztyńska, ul. Szosa Lubicka i ul. Wschodnią. Główna arteria komunikacyjna to ul. Szosa Lubicka i ciąg ulic Rydygiera – Łyskowskiego – Dziewulskiego, przechodzący przez środek osiedla mieszkaniowego. Od północy graniczy z terenami przemysłowymi (Elana), od zachodu z Przedmieściami Jakubskim i Mokrym, od wschodu z Bielawami a od południa z osiedlem Na Skarpie i terenami nadwiślańskimi.

23. Jednostka urbanistyczna – Rubinkowo

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Rubinkowo funkcjonowało jako samodzielna wieś, założona w XVIII w. (dawne posiadłości Jakuba Kazimierza Rubinkowskiego), przyłączona do Torunia w 1950 r. z przeznaczeniem pod silny rozwój funkcji mieszkaniowej. Celem było sprostanie zapotrzebowania na mieszkania dla olbrzymiej wówczas rzeszy pracowników przemysłu.

Rubinkowo jest jedna z największych dzielnic Torunia, z największą liczbą ludności (ok. 50 000). W związku z kolejnymi etapami budowy, dzieli się na Rubinkowo I i Rubinkowo II. Prace rozpoczęły się w latach 70. XX w.. W początkowym etapie słabo skomunikowany obszar, o niewystarczającej infrastrukturze publicznej i komunalnej, z brakami w punktach usługowych i komercyjnych. Obecnie dobrze wykształcone centrum handlowo-usługowe (targowisko Manhattan, duże sklepy sieciowe), dużo jest także przedszkoli i szkół różnych szczebli. Rubinkowo posiada dobre połączenie komunikacyjne z pozostałymi dzielnicami, brak wyraźnej dominanty przestrzennej, poza wysoce intensywną zabudową mieszkaniową

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

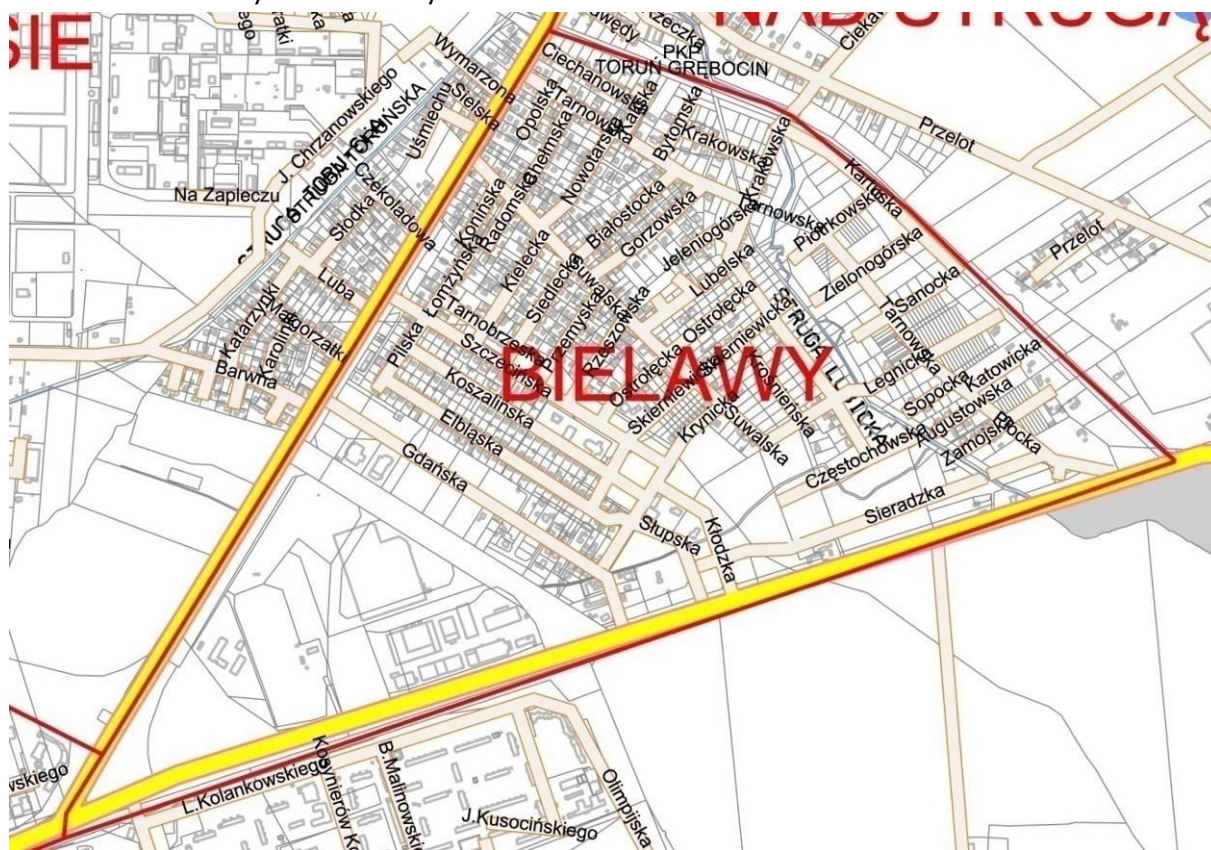
(powierzchnia zabudowana blokami i wieżowcami z wielkiej płyty). Cechą charakterystyczną jest układ drogowy, zaprojektowany w układzie sześcioboku.

Jednostka XIII Bielawy

Wschodnia część miasta, od zachodu graniczy z Rubinkowem, od północy i wschodu z Grębocinem, od południa z osiedlem Na Skarpie. Obszar zawarty pomiędzy ul. Olsztyńską, linią kolejową Toruń Wschodni-Lipno (27) i ul. Szosą Lubicką. Nazwa pochodzi najprawdopodobniej od gleb bielcowych.

24. Jednostka urbanistyczna – Bielawy

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Przez Bielawy przepływa Struga Lubicka. Jednostka o wyraźnie wykształconych strefach przestrzennych. W części południowej do niedawna występowały duże rezerwy terenowe, obecnie zajęte przez wielkoobszarowe obiekty handlowe. Jest to Toruńskie Centrum Handlowe BIEŁAWY z kilkoma supermarketami, apteką, placówkami usługowymi, galerią handlową, restauracjami i parkingami (najważniejszy przestrzennie element). Dobrze wykształcona struktura z wyraźnym podziałem na dwie strefy. W części północnej przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wraz z infrastrukturą towarzyszącą (pocztą, sklepami, kościołem; w ostatnich latach wprowadzono tu nową zabudowę zwartej osiedla domów szeregowych), w części południowej centrum handlowe, Straż Pożarna i tereny zielone. Występują także niewielkie skupiska drzew i tereny parkowe. Wystarczająca sieć drogowa.

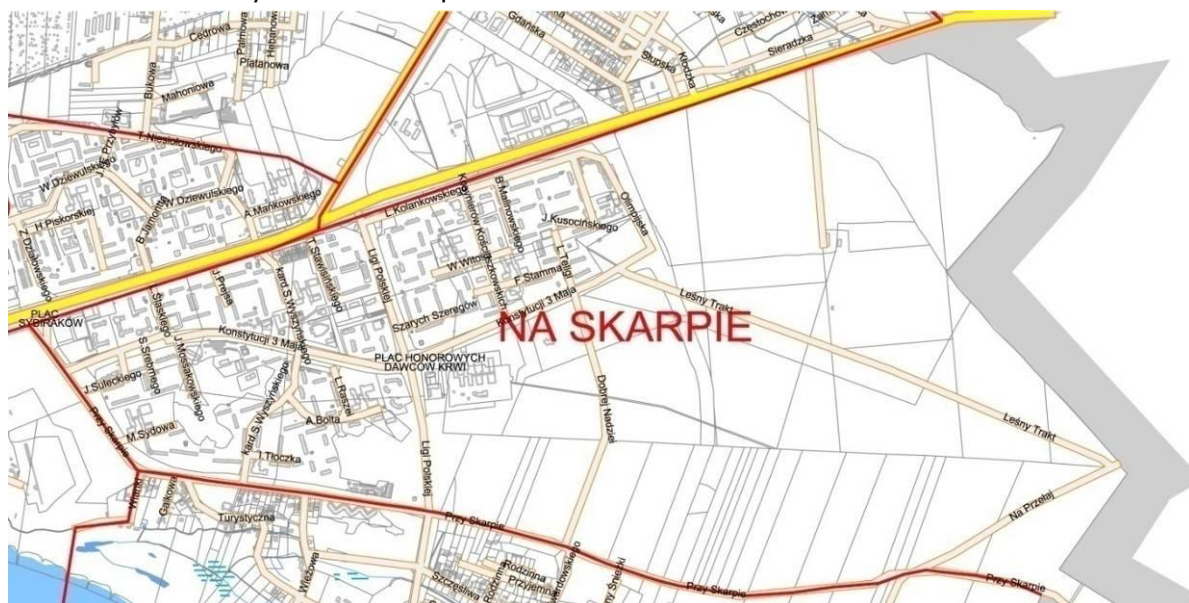
Jednostka XIV Grębocin Nad Struga

Leży w północno-wschodniej części miasta, pomiędzy granicą administracyjną, linią kolejową 27 Toruń Wschodni-Lipno i ul. Olsztyńską.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

26. Jednostka urbanistyczna – Na Skarpie

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Obszar przyłączony do miasta w 1980 r., podobnie jak Rubinkowo z przeznaczeniem pod intensywną zabudowę mieszkaniową (wielorodzinną). Budowa osiedla zakończyła się wraz z początkiem lat 90 XX w.. Obecnie znajduje się tu duże osiedle mieszkaniowe o liczbie ludności ponad 30 000, z przestrzenią zabudowaną blokami i wieżowcami.

Jej charakter jest jednak odmienny od Rubinkowa, bowiem Na Skarpie od południa i wschodu sąsiaduje z terenami leśnymi, co pozwala okolicznym mieszkańcom na prowadzenie codziennej aktywności sportowej i rekreacyjnej, zapewnia miejsce spacerów i weekendowego wypoczynku. Jednostka posiada dobrze wykształconą infrastrukturę usługową i handlową (wiele marketów, targowisko, pawilony, hipermarket). Wyposażona jest w wiele szkół różnych szczebli i przedszkola. Ważnym obiektem jest Wojewódzki Szpital Dziecięcy, jedna z najlepszych placówek tego typu w regionie. W części wschodniej zlokalizowana została pętla tramwajowa. Na skarpie to obszar o dużym zagęszczeniu ludności wynikającym z intensywności zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

Jednostka XVI Kaszczorek

Jednostka leży we wschodniej części miasta, ograniczona ul. Przy Skarpie, granicą administracyjną (rzeka Drwęca), rzeką Wisłą i ul. Wiązki. Głównymi osiami komunikacyjnymi są ulice Przy Skarpie i Turystyczna.

27. Jednostka urbanistyczna – Kaszczorek

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Historycznie była to wieś założona w XIII w., należąca do dóbr biskupów kujawskich. Do Torunia Kaszczorek przyłączono w 1976 r.. W latach 90. XX w. ze względu na idealne warunki, rozpoczął się proces intensywnego rozwoju zabudowy jednorodzinnej (wolnostojące domy z ogródkami).

Obecnie jest to bardzo atrakcyjne i estetyczne osiedle mieszkaniowe, o bardzo dobrej lokalizacji (lasy, bliskość skarpy wiślanej). Znajduje się tu duża liczba terenów zielonych. Samo osiedle jest ciche i spokojne (brak intensywnej zabudowy mieszkaniowej - bloki, wieżowce) a społeczność zorganizowana i solidarna. Przestrzennie wyróżnia się skupisko zabudowy w centralnej części jednostki, z niezabudowanymi obszarami leśnymi na wschodzie i nadwiślanskimi terenami zalewowymi na południu. Jednostka posiada duże rezerwy terenowe dla dalszego rozwoju.

Jednostka XVII Czerniewice

Znajduje się na lewym brzegu Wisły, w południowo-wschodniej części miasta, otoczona granicą administracyjną, ul. Łódzkiej i projektowanymi odcinkami ulic w rejonie jeziora Nagus.

28. Jednostka urbanistyczna – Czerniewice

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

W średniowieczu był to majątek rycerski. Pod koniec XIX w. na tym terenie odkryto źródła wód mineralnych i od tego momentu Czerniewice były źródłem leczniczej solanki i ulubionym miejscem wypoczynku mieszkańców miasta, z bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturą (restauracja, zakład kąpielowy, uzdrowisko). Przyczyną upadku tej funkcji Czerniewic stała się likwidacja po pierwszej wojnie światowej granicy pomiędzy Toruniem a Ciechocinkiem, który zdominował Czerniewice i wygrał konkurencję lepszymi jakościowo źródłami mineralnymi. Po wojnie zlokalizowano tu folwark, który włączono w granice administracyjne Torunia w 1955 r.

Tradycyjna funkcja rolnicza została w drugiej połowie XX w. stopniowo wyparta przez funkcję mieszkaniową (idealne warunki do jej rozwoju). Zabudowa koncentruje się w południowej części jednostki. Są to domy jednorodzinne z ogródkami. Fizjonomia tego osiedla jest zbliżona do Kaszczorka i, w mniejszym stopniu, do Wrzosów (w ich centralnej części). Jest to atrakcyjne i estetyczne osiedle, o bardzo dobrych warunkach przyrodniczych (las, bliskość skarpy wiślanej, duża liczba terenów zielonych). Jednostka nie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

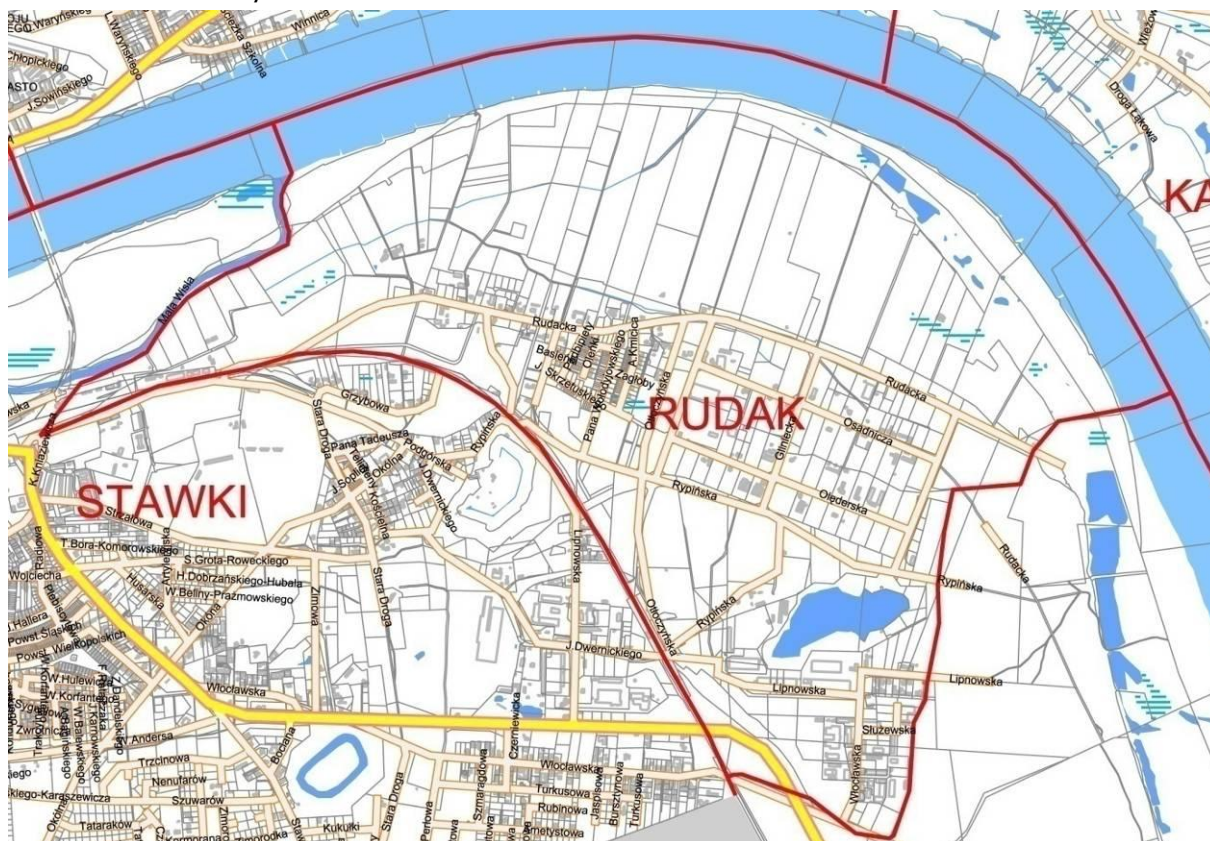
posiada jednak wystarczającej infrastruktury: brakuje sklepów, punktów usługowych i punktów medycznych. Znajduje się tu szkoła, kościół. W ostatnich latach wprowadzono intensywną i zwartą zabudowę w postaci osiedla mieszkaniowego Solanki (bloki).

Jednostka XVIII Rudak

Lewobrzeżna jednostka, obejmuje część miasta pomiędzy odcinkiem linii kolejowej 18 Toruń-Kutno, Małą Wisiełką, osią nurtu rz. Wisły, projektowanymi odcinkami ulic w rejonie jeziora Nagus, ul. Włocławską i ul. Łódzką. Brak wyraźnie wykształconej osi komunikacyjnej.

29. Jednostka urbanistyczna – Rudak

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Pierwotnie była to osada założona w XIV w., w czasach późniejszych, wraz z rozbudową Twierdzy Toruń silnie przekształcona pod funkcje wojskowe (kompleks koszar). W XIX w. Rudak był już głównie dzielnicą koszarową (funkcja wojskowa). W granicach miasta jest od 1950 r.

Bardzo luźna zabudowa, ograniczająca się do budownictwa jednorodzinnego i kilku zakładów związanych z kopalnią iłów plejstocénskich. Z tego powodu brak wyraźnej wykształconej funkcji tej jednostki, co jest efektem niekorzystnych warunków przyrodniczych (tereny zalewowe) do rozwoju użytków miejskich. Przestrzeń zdominowana jest przez ogródki działkowe, co wydaje się być optymalną formą zagospodarowania.

Najciekawsze obiekty na Rudaku to kościół pw. Opatrzności Bożej, Fort Kolejowy, Fort XV im. Henryka Dąbrowskiego, dawny cmentarz ewangelicki z XIX w. (ul. Rudacka) i Jezioro Nagus.

Jednostka XIX Stawki

Jednostka na lewym brzegu Wisły, obejmuje część miasta pomiędzy odcinkiem linii kolejowej 18 Toruń-Kutno, Małą Wiselką, osią nurtu rz. Wisły, projektowaną trasą staromostową i granicą

administracyjną. Główną osią komunikacyjną jest układ ulic Kujawskiej i Łódzkiej. Nazwa jednostki pochodzi od stawów i bagien, niegdyś często tu występujących. Do XIX w. dominująca była funkcja rolnicza.

30. Jednostka urbanistyczna – Stawki

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Jest to duża jednostka, znajdująca się w granicach miasta od 1950 r. Z początkiem lat 70 XX w. rozpoczął się intensywny rozwój zabudowy mieszkaniowej, głównie w centralnej części (obszar ten posiada bardzo dobre warunki do jej rozwoju). Południowa część jest słabiej zagospodarowana, dopiero w ostatnich latach nasiliły się działania wzdłuż ul. Gen. Andersa. W południowo – zachodniej części znajduje się poligon wojskowy (obszar zajęty przez wojskową bazę materiałowo-techniczną). Wschodnia część jest również słabiej zagospodarowana, występują tu pojedyncze skupiska bloków mieszkalnych. W północnej części dużo terenów zamkniętych kolejowych (okolice dworca PKP) oraz Kępa Bazarowa, wyspa na Wiśle, z rezerwatem przyrody i obszarem Natura 2000.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Sieć drogowa tej jednostki jest gęsta i dobrze wykształcona. Na Stawkach znajduje się miejskie kryte kąpielisko, szkoły, sporo obiektów handlowych i usługowych oraz duży zakład przemysłowy (Lacpol). Występuje duża liczba terenów rekreacyjnych. Przestrzennie wyróżnia się dworzec Toruń Główny, najważniejszy dla transportu kolejowego w mieście (pełni on rolę węzła kolejowego). W czasach dawniejszych funkcjonowało centrum handlowe przy kinie Flisak (obecnie Archiwum Państwowe), zwane „Nowym Podgórzem”. Na wyróżnienie zasługuje duży park miejski zlokalizowany na Toruńskim Przyczółku Mostowym - Park Tysiąclecia.

Jednostka XX Podgórz

Lewobrzeżna jednostka, położona w południowo-zachodniej części miasta, pomiędzy granicami administracyjnymi, osią Wisły i projektowaną trasą staromostową. Posiada bardzo wyraźnie wykształconą główną arterię komunikacyjną w postaci ul. Poznańskiej.

31. Jednostka urbanistyczna – Podgórz

Źródło: Opracowanie własne na podst. materiałów Urzędu Miasta Torunia

Podgórz był samodzielną osadą, posiadającą od 1611 r. prawa miejskie. Zaopatrywała ona gród Torunia w warzywa i owoce – obszar historycznie zdominowany przez funkcję rolniczą (sady, ogrody). W XIX w. silnie przekształcony pod funkcją wojskową (Twierdza Toruń), przeżywał okres gwałtownego rozwoju - mieszkali tu robotnicy oraz urzędnicy kolejowi. W 1934 r. Podgórz połączono z Toruniem linią tramwajową biegnącą po nowym moście (linia przetrwała do roku 1984). 1 kwietnia 1938 roku Podgórz stał się dzielnicą Torunia.

W okresie powojennym na Podgórzu nadal dużą powierzchnię zajmowały pola, łąki, pastwiska i ogrody. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego w tej dzielnicy był bardzo powolny, bowiem jej rozwój był zaplanowany na lata późniejsze – na tym etapie większość inwestycji skupiała się na prawym brzegu Wisły (m.in. ze względu na duże rezerwy terenowe). Dlatego też Podgórz poza swym centrum, nie posiadał podstawowych urządzeń komunalnych, dominującą zabudową była zabudowa

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

zagrodowa i funkcja rolnicza. Wynika to także z faktu historycznych uwarunkowań, bowiem w przeszłości Podgórz był wsią o typowo rolniczym charakterze, który utrzymywał się jeszcze do tego okresu. Docelowo Podgórz miał pełnić funkcję rolniczo-mieszkaniową, z lekką przewagą mieszkaniowej. Realizowano to poprzez rozwój nowoczesnej zabudowy mieszkaniowej i urządzeń komunalnych, ograniczony jednak jedynie do centralnej części tej dzielnicy (osiedle przy ul. Drzymały, ul. Armii Ludowej i przy ul. Okólnej). Równolegle rozbudowywano obiekty infrastruktury usługowej: Dom Kultury, punkty handlowe, boisko sportowe. Znacząco wzrosła też powierzchnia składów towarowych i planowano dalszą ich rozbudowę. Nieznacznie zaś rozwijano funkcję przemysłową (po wojnie powstały tu zaledwie cztery nowe obiekty przemysłowe), i Podgórz pozostawał najslabiej uprzemysłowioną dzielnicą miasta.

Obecnie zabudowa mieszkaniowa skupiona jest wzdłuż przebiegu ul. Poznańskiej, w centralnej części jednostki. W części północnej występują tereny zalewowe z ogrodami działkowymi oraz tereny kolejowe – nieliczna tam zabudowa mieszkaniowa ma charakter wolnostojących domów jednorodzinnych. Część południowa zajęta jest przez poligon wojskowy. Południowo-zachodni skraj Podgórza, nazwany Glinkami, zajęty jest pod funkcje przemysłowe i produkcyjne (niedawno zniszczone przez pożar zakłady drobiarskie). Obszar ulega silnym przekształceniom z powodu inwestycji drogowych, tj. modernizacji ul. Poznańskiej, ul. Gen. Andersa czy budowy południowej obwodnicy Torunia (trasy poligonowej).

Jednostka posiada dużo terenów o znacznym potencjale rekreacyjnymi (zielonych) oraz cennych obiektów zabytkowych (ruiny zamku Dybowskiego, kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła wraz z klasztorem, Stary Cmentarz, kompleks zrujnowanej gazowni i stacji wodociągowej z wieżą ciśnień, hale lokomotywowni). Problemy przestrzenne Podgórza to m.in. niewydolna jednopasmowa ul. Poznańska, stanowiąca trasę dojazdową do mostu, generująca olbrzymie natężenie ruchu w bezpośrednim sąsiedztwie z funkcją mieszkaniową.

11.5. Zagospodarowanie przestrzenne – wnioski

- Do końca 2007 r. sporządzono, uchwalono i opublikowano miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące ok. 28% powierzchni miasta w granicach administracyjnych (tj. około 39% zurbanizowanej powierzchni miasta).
- W granicach miasta Torunia występują obszary i obiekty chronione na podstawie odrębnych przepisów.
- Na terenie Torunia ustalono tereny zamknięte (tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa) o łącznej powierzchni 624 ha
- Występują nieścisłości pomiędzy decyzjami w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, a ujawnieniem tych terenów w ewidencji gruntów.
- W Toruniu wyodrębniono 3 podstawowe struktury funkcjonalne: obszary aktywne przyrodniczo, tereny otwarte oraz tereny zurbanizowane.

12. Zasoby mieszkaniowe

12.1. Dynamika i ogólne tendencje

W okresie ostatnich 11 lat liczba mieszkań w Toruniu zwiększyła się o 18,31%. Na koniec 2006 r. było w mieście 78 065 mieszkań, na które składało się 269 926 izb o łącznej powierzchni użytkowej ponad 4,4 mln m². W ostatnim roku liczba mieszkań wzrosła o 980 (tj. przyrost o 1,27%). Pomiędzy rokiem 2002 i 2003 widoczny był znaczny przyrost liczby nowych mieszkań (wzrost o 5,9%), na który wpływ mogły mieć zapowiedzi o wzroście podatku od towarów i usług na materiały budowlane po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej a także zmiany w ulgach podatkowych (wygasanie ulg budowlanych).

Zasoby mieszkaniowe w Toruniu (mieszkania, izby, powierzchnia użytkowa) w tym zasoby komunalne

Lata	mieszkania ogółem	w tym:		powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	w tym:	
		gminne (komunalne)	izby		gminne (komunalne)	
1995	65 978	8 446	224 475	3 532 550	377 665	
2000	70 820	6 882	241 203	3 843 245	297 077	
2001	72 141	6 960	245 684	3 926 369	301 274	
2002	71 422	6 560	247 985	4 055 364	298 700	
2003	75 660	6 289	261 315	4 304 425	277 061	
2004	76 351	6 289	263 835	4 352 740	277 061	
2005	77 085	6 205	266 532	4 403 155	272 836	
2006	78 065	6 324	269 926	4 464 139	278 933	

Źródło: GUS

Analizując średnie wartości dotyczące zasobów mieszkaniowych w Toruniu, można zauważyć kilka tendencji. Po pierwsze systematycznie zwiększa się powierzchnia użytkowa mieszkań (w roku 1995 mieszkania miały przeciętnie 53,7 m² powierzchni, a w 2006 r. 57,2 m²). Po drugie zmniejsza się przeciętna liczba osób przypadających na jedną izbę (w 1995 r. – 0,91 osoby, a w 2006 r. – 0,76 osoby) i na jedno mieszkanie (w 1995 r. – 2,93 osoby, a w 2005 r. – 2,65 osoby). Po trzecie zwiększa się powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę (w 1995 roku – 17,3 m²/osobę, a w 2005 roku – 21,5 m²/osobę).

Wymienione powyżej tendencje świadczą o tym, że zwiększa się komfort mieszkań (wzrost powierzchni użytkowej) oraz komfort zamieszkiwania (mniej osób na izbę, mieszkanie).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Zasoby mieszkaniowe w Toruniu

Lata	Średnia				
	liczba izb w mieszkaniu	liczba osób na 1 mieszkanie	liczba osób na 1 izbę	powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	powierzchnia użytkowa na 1 osobę (m ²)
1995	3,40	2,93	0,91	53,7	17,3
2000	3,41	2,76	0,85	54,3	18,8
2001	3,41	2,72	0,84	54,4	19,1
2002	3,47	2,76	0,85	56,8	19,2
2003	3,45	2,76	0,80	56,9	20,6
2004	3,46	2,73	0,79	57,0	20,9
2005	3,46	2,70	0,78	57,1	21,2
2006	3,45	2,65	0,76	57,2	21,5

Źródło: GUS, Raport o stanie Miasta Torunia

W ostatnim badanym roku w Toruniu oddawano do użytkowania 1 041 mieszkań, co jest najlepszym wynikiem od 2001 r. (1 358 nowych mieszkań). Na ich liczbę w poszczególnych latach wpływało wiele czynników (ulgi w podatkach, cykl koniunkturalny, zmiany w innych przepisach, polityka mieszkaniowa i przestrzenna gminy), w związku z czym trudno ustalić jakieś tendencje. Widoczne natomiast jest to, że do 2002 r. zwiększał się metraż oddawanych do użytkowania mieszkań i jednocześnie zauważalny jest spadek powierzchni (z 77,0 m² do 61,5m² w 2006 r.). Od 2004 r. stale zwiększa się liczba nowododanych mieszkań i średnia liczba izb (w roku 1995 mieszkanie składało się średnio z 3,40 izby, w roku 2000 – 2,97 izby, natomiast w roku 2006 – 3,42 izby).

Mieszkania oddane do użytkowania (ogółem) w Toruniu

Lata	Mieszkania	Izby	powierzchnia użytkowa w m ²	
			ogółem	średnia 1 mieszkania
1995	1 115	3 802	72 005	64,6
2000	547	1 929	42 012	76,8
2001	1 358	4 589	85 094	62,7
2002	643	2 398	49 510	77,0
2003	919	3 416	69 000	75,1
2004	746	2 823	55 127	73,9
2005	781	2 925	55 259	70,8
2006	1 041	3 567	64 060	61,5

Źródło: GUS

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Nieco inaczej sytuacja wygląda w przypadku mieszkań w budynkach indywidualnych, gdzie zauważalna jest tendencja wzrostowa, zahamowana w roku 2004. W roku 2006 oddano do użytku 117 mieszkań w budynkach indywidualnych. Średnia powierzchnia oddawanych mieszkań w budynkach indywidualnych w latach 1995-2006 wynosiła 128,4 – 163,3m² (w roku 2006 było to 141,6m²).

Mieszkania oddane do użytkowania (w budynkach indywidualnych) w Toruniu

Lata	mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa w m ²	
			mieszkań	przeciętna 1 mieszkania
1995	96	517	12 936	134,8
2000	122	583	15 659	128,4
2001	123	698	19 648	159,7
2002	124	678	20 252	163,3
2003	225	1 301	33 973	151,0
2004	201	1 169	28 074	139,7
2005	164	1 025	24 182	147,5
2006	117	712	16 570	141,6

Źródło: GUS

Podobnie jak miało to miejsce w przypadku wszystkich nowobudowanych mieszkań, również w nowych mieszkaniach w budynkach indywidualnych zachowane są dwie tendencje.

Po pierwsze do roku 2002 rosła średnia powierzchnia mieszkania (163,3m² w 2002 roku). Natomiast w następnych latach mieszkania oddawane do użytkowania w budynkach indywidualnych miały powierzchnie mniejsze. Po drugie stopniowo zwiększa się liczba izb w mieszkaniach w budynkach indywidualnych (w roku 1995 mieszkanie w budynku indywidualnym składało się średnio z 5,38 izby, natomiast w roku 2006 z 6,08 izby).

12.2. Struktura własnościowa

W strukturze zasobów mieszkaniowych w Toruniu 8,10% wszystkich mieszkań przypadało na mieszkania komunalne (stan na 31.12.2006 r.). Udział ten w badanym okresie stale się zmniejszał (w roku 1995 mieszkania komunalne stanowiły 12,80% wszystkich mieszkań), w związku z wykupem mieszkań komunalnych przez ich dotychczasowych najemców. Spadł także udział mieszkań spółdzielni mieszkaniowych (ok. 4%) , zakładów pracy i mieszkań osób fizycznych. Nieznaczny wzrost udziału w roku 2006 wykazały mieszkania będące w zasobach Towarzystw Budownictwa Społecznego. Stale wzrasta udział mieszkań pozostałych podmiotów.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Zasoby mieszkaniowe w Toruniu wg form własności

		Rok							
		1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
zasoby ogółem		65 978	70 820	72 141	71 422	75 660	76 351	77 085	78 065
komunalne	ogółem	8 446	6 882	6 960	6 560	6 289	6 289	6 205	6 324
	%	12,80	9,72	9,65	9,18	8,31	8,24	8,05	8,10
spółdzielni mieszkaniowych	ogółem	-	-	-	39 187	39 959	40 108	39 593	39 687
	%	-	-	-	54,87	52,81	52,53	51,36	50,84
zakładów pracy	ogółem	-	-	-	2 269	2 269	2 269	1 708	1 708
	%	-	-	-	3,18	3,00	2,97	2,22	2,19
osób fizycznych	ogółem	-	-	-	25 866	25 893	26 042	27 826	27 920
	%	-	-	-	36,22	34,22	34,11	36,10	35,77
TBS	ogółem	-	-	-	483	649	691	495	565
	%	-	-	-	0,68	0,86	0,91	0,64	0,72
pozostałych podmiotów	ogółem	-	-	-	415	601	952	1 258	1 861
	%	-	-	-	0,58	0,79	1,25	1,63	2,38

Źródło: GUS

12.3. Zasoby mieszkaniowe – Toruń na tle innych miast

Porównując średnią powierzchnię użytkową 1 mieszkania w analizowanych miastach – dane za 2006 rok – można zauważyć, że największe mieszkania znajdują się w Zielonej Górze (średnia 60,66 m²) oraz w Kielcach (średnia 57,73 m²). Toruń ze średnią powierzchnią mieszkań 57,20 m² plasuje się na drugim miejscu, wyprzedzając nieznacznie inne miasta z województwa kujawsko-pomorskiego (Bydgoszcz – 57,04 m², Grudziądz – 55,86 m² oraz Włocławek – 54,42 m²). Porównując przeciętną powierzchnię użytkową przypadającą na 1 osobę, można wywnioskować, że największy komfort mają mieszkańcy Zielonej Góry (23,22 m²/osobę). Toruń zajmuje drugą pozycję (21,55 m²/osobę). Najmniejszą powierzchnię przypadającą na 1 osobę mają mieszkańcy Włocławka (19,96 m²) i Grudziądza (20,04 m²).

Ważniejsze dane o mieszkaniach - porównanie miast. Stan na 2006 r.

Mieszkania	Toruń	Bydgoszcz	Włocławek	Grudziądz	Kielce	Zielona Góra
liczba mieszkań	78 065	136 500	43 733	35 599	76 537	45 220
liczba izb	269 926	468 634	146 472	122 301	254 353	156 348
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	4 464 139	7 785 942	2 380 166	1 988 568	4 418 277	2 743 058
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	57,20	57,04	54,42	55,86	57,73	60,66
przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę (m ²)	21,55	21,42	19,96	20,04	21,32	23,22

Źródło: GUS

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Analizując i porównując wyposażenie toruńskich mieszkań w różne instalacje na tle innych miast, Toruń wypada przeciętnie. Woda dostarczana jest do 99,3% mieszkań (2. miejsce na tle porównywanych miast), ustęp spłukiwany posiada 95,94% mieszkań w Toruniu (4. miejsce), łazienkę jest w 92,49% toruńskich mieszkaniach (3. miejsce), w centralne ogrzewanie wyposażonych jest 86,61% mieszkań (3. miejsce), natomiast do sieci gazu ziemnego przyłączonych jest 85,76% mieszkań w Toruniu (4. miejsce).

Ważniejsze dane o wyposażeniu mieszkań w urządzenia techniczne i sanitarne - porównanie miast.
Stan na 2006 r.

Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne	Toruń	Bydgoszcz	Włocławek	Grudziądz	Kielce	Zielona Góra
wodociąg	77 539	135 360	43 288	35 472	74 680	44 836
ustęp spłukiwany	74 894	131 047	42 038	34 121	73 149	43 844
łazienka	72 202	125 256	40 027	31 808	72 310	43 056
centralne ogrzewanie	67 609	116 885	37 435	27 451	71 011	41 463
gaz sieciowy	66 945	119 652	32 468	31 889	64 260	42 264
Mieszkania wyposażone w instalacje (w % ogółu mieszkań)	Toruń	Bydgoszcz	Włocławek	Grudziądz	Kielce	Zielona Góra
wodociąg	99,33%	99,16%	98,98%	99,64%	97,57%	99,15%
ustęp spłukiwany	95,94%	96,01%	96,12%	95,85%	95,57%	96,96%
łazienka	92,49%	91,76%	91,53%	89,35%	94,48%	95,21%
centralne ogrzewanie	86,61%	85,63%	85,60%	77,11%	92,78%	91,69%
gaz sieciowy	85,76%	87,66%	74,24%	89,58%	83,96%	93,46%

Źródło: GUS

W przypadku liczby mieszkań oddanych do użytku w Toruniu w roku 2006 na tle innych miast, Toruń wypada ponadprzeciętnie - w Toruniu oddano do użytku najwięcej mieszkań (1 041 mieszkań, tj. 13,33 mieszkania na 1 000 mieszkańców). Blisko 700 mieszkań oddano do użytku w Bydgoszczy (tj. 4,99 mieszkania na 1 000 mieszkańców). W pozostałych analizowanych miastach średnia ta wypada znacznie gorzej (przedział 254 – 479 nowych mieszkań w 2006 r.). Na wyróżnienie zasługuje Zielona Góra, gdzie oddano 10,59 mieszkania na 1 000 mieszkańców.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Mieszkania oddane do użytku - porównanie miast. Stan na 2006 r.

wyszczególnienie	Toruń	Bydgoszcz	Włocławek	Grudziądz	Kielce	Zielona Góra
Mieszkania oddane do użytkowania – ogółem						
mieszkania	1 041	681	254	274	442	479
izby	3 567	2 333	805	1 007	1 736	1 937
powierzchnia użytkowa m ²	64 060	53 404	17 955	20 784	40 510	40 559
mieszkania oddane do użytkowania przypadające na 1 000 mieszkańców	13,33	4,99	5,81	7,70	5,77	10,59
Mieszkania oddane do użytkowania - w budynkach indywidualnych						
mieszkania	117	154	71	69	160	156
izby	712	851	371	382	823	900
powierzchnia użytkowa m ²	16 570	24 599	9 915	11 126	20 765	22 150
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania m ²	142	160	140	161	130	142

Źródło: GUS

W Toruniu w roku 2006 mieszkania oddane do użytkowania w budynkach indywidualnych, stanowiły 11,23% wszystkich nowo oddanych do użytkowania mieszkań i jest to najniższa wartość z rozpatrywanych miast. W Kielcach było to 36,19%, w Zielonej Górze 32,56%, we Włocławku było to 27,95%, w Grudziądzu 25,18% i w Bydgoszczy 22,61%.

Największą powierzchnię spośród mieszkań oddanych do użytkowania w budynkach indywidualnych, miały mieszkania w Grudziądzu (161m²) i Bydgoszczy (160m²), natomiast najmniejszą powierzchnię miały mieszkania w budynkach indywidualnych w Kielcach (130m²) i we Włocławku (140m²). Toruń wraz z Zieloną Górą wykazują takie same wartości (142m²).

*ROK 2007

Na koniec 2007 r. w Toruniu było 79 145 mieszkań, na które składało się 273 669 izb o łącznej powierzchni użytkowej ponad 4,5 mln m². W ostatnim roku liczba mieszkań wzrosła o 1080 (tj. przyrost o 1,38%), co świadczy o nieznacznym przyspieszeniu procesu budowy nowych mieszkań w stosunku do roku 2006. Analizując średnie wartości dotyczące zasobów mieszkaniowych dla roku 2007, można zauważyć podtrzymanie tendencji z lat poprzednich: nadal zwiększa się powierzchnia użytkowa mieszkań (w 2006 r. - 57,2 m², w 2007 r. - 57,3 m²), zmniejsza się przeciętna liczba osób przypadających na jedną izbę (w 2006 r. - 0,76 osoby, w 2007 r. - 0,75 osoby) i na jedno mieszkanie (w 2006 r. - 2,65 osoby, w 2007 r. 2,61) oraz zwiększa się powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę (w 2006 r. - 21,5 m²/osobę, w 2007 r. - 21,94 m²/osobę).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

W tym roku oddano ogółem do użytkowania 1 119 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 74 899 m² oraz liczbie izb wynoszącej 3 982, co oznacza dość wyraźny wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim: oddano 78 mieszkań więcej, 415 izb więcej i ich łączna powierzchnia jest większa o 10 839 m². Jeszcze większe zmiany zaobserwowano w samym budownictwie indywidualnym. W porównaniu do roku poprzedniego oddano do użytkowania 39 mieszkań więcej, w ich ramach 255 izb więcej a ich łączna powierzchnia użytkowa wzrosła o 7 062 m².

Badając strukturę własnościową mieszkań w 2007 r. i zestawiając ją z rokiem 2006 zauważalny jest spadek liczby mieszkań w zasobach gmin (o 230), spółdzielni mieszkaniowych (o 1 222 mieszkania, efekt sprzyjających okoliczności wykupu formy własności mieszkań spółdzielczych), zakładów pracy (o 401) i pozostałych podmiotów (o 179). Wzrost dotyczył liczby mieszkań w zasobach Towarzystw Budownictwa Społecznego (o 140) oraz bardzo wyraźny w zasobach osób fizycznych (aż o 2 972). Zmiany te świadczą o sprawnym funkcjonowaniu toruńskiego TSB, prawdziwym rozkwicie prywatnego budownictwa mieszkaniowego (indywidualnego) w mieście oraz sukcesywnym zbywaniu zasobu gminnego i spółdzielczego w ręce prywatne.

12.4. Zasoby mieszkaniowe – Wnioski

- Stały wzrost liczby mieszkań w Toruniu - w okresie ostatnich 11 lat liczba mieszkań zwiększyła się o 18,31%.
- Tendencje zaobserwowane w ostatnich latach dotyczące zasobów mieszkaniowych w Toruniu: systematycznie zwiększa się powierzchnia użytkowa mieszkań, zmniejsza się przeciętna liczba osób przypadających na jedną izbę, zwiększa się powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę.
- Wzrasta liczba mieszkań nowo oddawanych do użytku.
- Zwiększa się (2006 r.) powierzchnia mieszkań i liczba izb w nowo powstałych mieszkaniach.
- Wydaje się, że w najbliższych latach ze względu na lepszą funkcjonalność i niższe koszty, utrzyma się tendencja budowy mieszkań o mniejszej powierzchni, ale o większej liczbie izb.

13. Infrastruktura techniczna

13.1. Drogownictwo

Po reformie ustroju administracyjnego kraju w 1999 roku, Toruń uzyskał status miasta na prawach powiatu. Zgodnie z ustawą o drogach publicznych, w miastach na prawach powiatu zarządcą dróg publicznych, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych jest Prezydent Miasta. Jednostką zajmującą się nadzorem nad stanem i funkcjonowaniem miejskiej sieci drogowo-ulicznej jest Miejski Zarząd Dróg. Istniejący układ ulic miejskich tworzą wg kategorii administracyjnych drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Układ drogowy miasta Torunia zbliżony jest do modelu siatki prostokątnej.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Sieć drogowo-uliczna

Długość jezdni (km)	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Drogi ogółem	344,2	346,0	397,4*	402,0	430,2	440,6	440,7	448,6
Drogi krajowe	41,5	41,5	39,2*	39,3	39,3	39,3	39,3	39,3
Drogi wojewódzkie	13,9	13,9	18,2*	18,2	18,3	18,3	18,2	18,3
Drogi powiatowe	71,6	71,6	71,5*	71,8	75,1	74,9	75,1	75,1
Drogi gminne	217,2	219,0	268,6*	272,6	297,5	308,1	308,1	316,0

* zmiany długości ulic powstały w wyniku szczegółowych pomiarów wykonanych w ramach prac nad systemem do zarządzania drogami i ruchem drogowym WZDR. Pomiary wykonano na koniec 2001 r.

Źródło: *Lokalny Plan Rozwoju, Lokalny Plan Rewitalizacji, Raport o stanie miasta*

W ostatnich analizowanych latach rozwinęła się szczególnie sieć dróg gminnych - od roku 2000 przybyło w mieście 97 km dróg gminnych. Związane jest to z powstawaniem nowych osiedli mieszkaniowych (Wrzosa Leśna – Polana, Bielawy, Ugory) oraz nowych osiedli w lewobrzeżnej części Torunia. Tylko połowa dróg gminnych posiada utwardzoną nawierzchnię.

13.2. Wodociągi

Miasto Toruń zaopatrywane jest w wodę z ujęć podziemnych i ujęcia powierzchniowego „Drwęca” w Lubiczu. Z ujęć wód podziemnych pochodzi około 55% pobieranej wody (dane za rok 2005). W mieście znajdują się następujące ujęcia wody podziemnej: ujęcie gruntowe „Mała Nieszawka”, ujęcie gruntowe „Wrzosa II”, ujęcie gruntowe „Czerniewice”, ujęcie infiltracyjne „Jedwabno” oraz ujęcia wody kredowej pełniące funkcje ujęć awaryjnych. Woda z ujęć gruntowych, z wyjątkiem ujęcia w Czerniewicach, gdzie woda jest bardzo dobrej jakości – poddawana jest procesowi uzdatniania. Woda z ujęcia powierzchniowego „Drwęca” poddawana jest złożonemu procesowi uzdatniania w Stacji Uzdatniania Wody „Drwęca” w Lubiczu.

W Toruniu zużycie wody na 1 mieszkańca ulegało w analizowanym okresie spadkowi. Można zaobserwować znaczny trend spadkowy, zarówno w przypadku gospodarstw domowych jak i przemysłu. Od kilku lat można zaobserwować stałe obciążenie sieci wodociągowej przez gospodarstwa domowe oscylujący około 95-96%.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Zużycie wody w Toruniu

Lata	ogółem (w dam ³) w tym:	przemysł (w dam ³)	eksploatacja sieci wodociągowej (w dam ³)	przemysł (w % ogółem)	eksploatacja sieci wodociągowej (w % ogółem)
2000	20 678,5	1 152,0	19 526,5	5,6%	94,4%
2001	19 387,5	965,0	18 422,5	5,0%	95,0%
2002	18 206,8	742,0	17 464,8	4,1%	95,9%
2003	15 217,0	637,0	14 580,0	4,2%	95,8%
2004	14 064,7	580,0	13 484,7	4,1%	95,9%
2005	13 464,2	570,0	12 894,2	4,2%	95,8%
2006	13 958,8	580,0	13 378,8	4,2%	95,8%

Źródło: GUS

Zużycie wody przez gospodarstwa domowe w 2006 roku wyniosło 7 781,7 dam³ i ulega stałemu zmniejszeniu. W roku 2006 gospodarstwa domowe (odbiorcy indywidualni) stanowili 58,1% udziału w eksploatacji sieci wodociągowej, w roku 2000 było to 45,7 %. Widoczny jest zatem wzrost udziału gospodarstw domowych w ogólnym zużyciu wody, przy jednoczesnym spadku zużycia wody na mieszkańca.

Zużycie wody przez gospodarstwa domowe w Toruniu

Lata	eksploatacja sieci wodociągowej (w dam ³)	w tym: gospodarstwa domowe (w dam ³)
1995	b.d	b.d
2000	19.235,5	8.787,8
2001	18.517,3	8.847,7
2002	17.426,2	8.503,2
2003	16.209,2	8.388,9
2004	13.484,7	8.202,3
2005	12.894,2	7.796,7
2006	13 378,8	7 781,7

Źródło: GUS

Długość sieci wodociągowej w mieście szacuje się na 443,5 km (stan na 31.12.2003). Do sieci wodociągowej podłączonych jest 18.290 budynków mieszkalnych. Ze zbiorowego systemu zaopatrzenia wody nie korzystają niektóre zakłady przemysłowe i gospodarstwa indywidualne – położone głównie na obrzeżach miasta (wykorzystywane są w tych przypadkach indywidualne ujęcia wody (studnie wiercone i kopane). Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej, według faktycznego miejsca zamieszkania wyniósł w 2005 roku – 94,3%.

Stan techniczny sieci wodociągowej jest dobry, liczba awarii sieci wodociągowej kształtowała się w ostatnich latach na zbliżonym poziomie (w roku 2003 – ok. 70 awarii).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

13.3. Kanalizacja

Sieć kanalizacyjna rozbudowana jest na około 60% powierzchni miasta. Zmniejszająca się w ostatnich latach sprzedaż wody spowodowała także spadek ilości ścieków odprowadzanych przez dostawców - o ponad 8.000 tys. m³. Ilość dostawców ścieków szacuje się na około 11.900 (dane z 2003 r.). Największy udział w dostawach ścieków posiada mieszkalnictwo z widoczną tendencją wzrostową, w 2006 roku udział ten wynosił 55,9%.

Ścieki odprowadzone według grup dostawców (dane w tys. metrów sześciennych)

Lata	Ogółem	Grupa dostawców		
		mieszkalnictwo	przemysł	pozostali
1996	21 108,1	11 248,2	7 355,9	2 504,0
2000	16 362,2	8 067,8	6 362,0	1 932,4
2001	15 561,1	8 185,1	5 466,8	1 909,2
2002	15 008,9	7 746,4	5 527,8	1 734,7
2003	14 778,8	7 602,9	5 651,6	1 524,3
2004	13 364,9	7 522,8	4 589,2	1 252,9
2005	12 328,2	6 955,8	3 894,1	1 478,3
2006	12 332,3	6 894,2	3 798,7	1 639,4

Źródło: Raport o stanie Miasta Torunia

Stan techniczny sieci kanalizacyjnej jest ogólnie zadowalający.

Odsetek ludności korzystających z oczyszczalni ścieków, według faktycznego miejsca zamieszkania wyniósł w 2006 roku – 97,7 % i ulega on systematycznie wzrostowi, w roku 2000 z oczyszczalni ścieków korzystało 83,2 % ludności.

Ścieki odprowadzone i ścieki oczyszczone oraz odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków

Lata	ścieki odprowadzane ogółem (w hm ³)	ścieki oczyszczone ogółem (w hm ³)	ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
2000	16,4	15,4	83,2
2001	15,6	14,5	82,8
2002	15,0	13,1	80,7
2003	14,9	13,6	81,8
2004	13,4	13,4	86,9
2005	12,3	12,3	87,0
2006	12,3	12,3	97,7

Źródło: GUS

W mieście eksploatowane są 3 mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków:

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- Oczyszczalnia ścieków „Centralna” o maksymalnej przepustowości 90.000 m³/dobę, położona przy ul. Szosa Bydgoska, oczyszczająca ścieki (socjalno-bytowe, przemysłowe, wody opadowe i infiltracyjne) pochodzące przede wszystkim z Centrum, Bydgoskiego Przedmieścia, Chełmińskiego Przedmieścia, Mokrego, Jakubskiego, Rubinkowa, Na Skarpie i Podgórze.
- Oczyszczalnia ścieków „Czerniewice” o maksymalnej przepustowości 553 m³/dobę, położona przy ul. Relaksowej, oczyszczająca ścieki sanitarne z osiedla mieszkaniowego w Czerniewicach.
- Oczyszczalnia ścieków „Rudak” o maksymalnej przepustowości 198,6 m³/dobę, położona przy ul. Rypińskiej, oczyszczająca ścieki bytowo-gospodarcze i wody infiltracyjne z osiedla mieszkaniowego przy ul. Okólnej.

Nie wszystkie ścieki przejmowane są przez w/w oczyszczalnie, ponieważ niektóre zakłady przemysłowe posiadają własne oczyszczalnie. Oczyszczone ścieki odprowadzane są rowami melioracyjnymi do Wisły. Z pozostałego osadu produkuje się w oczyszczalni „Centralna” kompost oraz humus.

13.4. Gospodarka odpadami

Odpowiedzialnym za gospodarkę odpadami w mieście Toruniu jest Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. (MPO), zarządzające również składowiskiem odpadów komunalnych. Zakres działalności MPO obejmuje zbiórkę, transport, segregację, odzysk, składowanie i utylizację odpadów. Zbiórka odpadów komunalnych zmieszanych prowadzona jest również przez firmy posiadające wymagane pozwolenia na gromadzenie i transport odpadów.

Odpady wytworzone na terenie miasta Torunia

Lata	odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. ton			
	ogółem	poddane odzyskowi	unieszkodliwione	magazynowane czasowo
2000	111,8	88,2	20,7	2,9
2001	112,3	84,0	28,3	0,0
2002	114,6	74,3	22,5	17,8
2003	153,5	99,5	37,2	16,8
2004	151,7	83,0	53,3	15,4
2005	165,3	97,6	50,9	16,8
2006	160,2	85,0	53,0	22,2

Źródło: GUS

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

W analizowanym okresie wyraźnie wzrasta na terenie miasta ilość wytwarzanych odpadów ogółem, z lekkim spadkiem w roku 2006. Wzrosła ona ze 111,8 tys. ton w 2000 roku do 160,2 tys. ton w roku 2006.

Od maja 1994 roku na terenie miasta prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów w zakresie makulatury, tworzyw sztucznych, stłuczki szklanej i puszek. W analizowanym okresie (lata 1999-2006) nastąpił ponad 6-krotny wzrost selektywnej zbiórki nieczystości.

Selektywna zbiórka nieczystości (w metrach³)

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Surowce razem:	7 387	10 719	13 023	21 097	24 484	33 402	39 983	43 839
w tym:								
Makulatura	2 404	3 076	2 994	4 389	4 194	4 339	5 416	9 155
Tworzywa sztuczne	4 106	6 469	8 418	14 405	17 445	25 219	29 859	18 419
Szkło	789	1 091	1 586	2 295	2 845	3 844	4 708	16 265

Źródło: Raport o stanie Miasta Torunia

Na terenie Torunia zarejestrowanych jest około 120 jednostek gospodarczych, zapewniających dalszy proces postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów.

13.5. Zaopatrzenie w gaz

System zaopatrzenia miasta Torunia w gaz oparty jest w całości o gaz ziemny wysokometanowy GZ-50. Toruń ma bardzo korzystne położenie z punktu widzenia dostępności do gazu systemowego. Przez miasto przebiegają dwie magistrale gazowe wysokiego ciśnienia (5,5 MPa i 8,4 MPa).

Zdolność przesyłowa miejskiej sieci rozdzielczej ograniczona jest przepustowością istniejących dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych I-go stopnia i wynosi 21.000 m³ gazu na godzinę. Największym odbiorcą gazu w mieście są gospodarstwa domowe. Rozbudowana sieć gazociągów średniego i niskiego ciśnienia oraz istniejące plany rozbudowy tych sieci zapewniają o pełnej dostępności infrastruktury gazowej.

Długość sieci gazowej w okresie 1996-2006 wzrosła o 50,9 km, natomiast liczba przyłączy zwiększyła się o 1608 szt.. W latach 1996-2000 liczba odbiorców gazu sieciowego systematycznie rosła. W stosunku do 1996 roku liczba odbiorców wzrosła o 1,8 tys.. Zmiana agregacji danych, które od roku 2001 nie obejmują korzystających z gazomierzy zbiorczych spowodowała niemożność porównywania danych.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu sieciowego w gospodarstwach domowych

Lata	sieć gazowa w km	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych	odbiorcy gazu z sieci w tys.	Zużycie gazu z sieci na 1 odbiorcę w m ³
1996	274,1	7 193	61,9	1.024,1
2000	293,0	7 589	63,7	354,0
2001	316,8	8 139	63,6	b.d.
2002	322,5	8 391	63,6	321,6
2003	324,5	8 544	64,6	b.d.
2004	332,2	8 836	65,4	345,2
2005	320,2	8 942	65,5	351,1
2006	325,0	8 801	65,5	342,4

Źródło: Raport o stanie Miasta Torunia

13.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Obecnie tylko około 10% potrzebnej energii jest produkowane w miejscowych źródłach energetyki przemysłowej i dostarczane bezpośrednio odbiorcom. Pozostałe 90% jest pobierane głównie z krajowego systemu elektroenergetycznego, a w części z elektrowni wodnej we Włocławku. Aktualny stan systemu elektroenergetycznego Torunia nie stwarza zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.

Na terenie miasta Torunia występują następujące rodzaje sieci elektroenergetycznych: 220 kV, 110 kV, 15 kV, 6 kV w dużych zakładach przemysłowych oraz niskiego napięcia. Sieć 110 kV zasilana jest z linii energetycznej relacji Elana – Grudziądz Węgrowo oraz Elana – Azoty Włocławek i jest podstawowym punktem łączącym Toruń z siecią krajową 220 kV. Sieć 15kV zasilana jest ze stacji transformatorowych i w 90% wykonana jest w technice kablowej.

Ciągle unowocześnianie infrastruktury elektroenergetycznej (ponad 25 tys. kilometrów linii, nowoczesne technologie w eksploatacji i budownictwie sieci) pozwala energetyce toruńskiej bezpiecznie, bez zakłóceń, w sposób przyjazny dla środowiska, dostarczać energię elektryczną klientom oraz poszerzać zakres świadczonych usług, zachowując przy tym ich najwyższą jakość.

W strukturze sprzedaży energii największy udział ma przemysł, a gospodarstwa domowe zajmują drugą pozycję.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych. Stan na 31.XII

Lata	odbiorcy energii elektrycznej	Zużycie energii elektrycznej (w ciągu roku)	
		na 1 mieszkańca (w kW*h)	na 1 odbiorcę (w kW*h)
1995	64 671	525,7	1 663,8
2000	73 315	621,6	1 758,7
2001	74 920	645,4	1 780,1
2002	75 624	624,9	1 746,0
2003	76 317	661,5	1 832,0
2004	76 475	677,8	1 846,9
2005	77 200	677,9	1 826,1
2006	76 600	696,2	1 884,1

Źródło: GUS i Raport o stanie Miasta Torunia

Wielkość zużycia energii elektrycznej na 1 odbiorcę ulegała wahaniom, jednak z tendencją wzrostową i w 2006 roku wyniosła 1884,1 kWh.

***ROK 2007**

W roku tym nie zmieniły się długości dróg krajowych i wojewódzkich, przybyło jednak 5,5 km dróg gminnych. Dalej rozwinęła się sieć wodociągowa i kanalizacyjna: przybyło 11,8 km wodociągów i 5,8 km kanalizacji w stosunku do roku 2006. Z sieci wodociągowej korzystało 94,5% ludności a z kanalizacji 87,3%. Modernizacji poddano stację uzdatniania wody „Drwęca”. Nastąpił dalszy spadek zużycia wody i była to najniższa wartość od 1990 roku – w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 36,4m³. Struktura odprowadzonych ścieków wg grup dostawców była następująca: mieszkalnictwo 57%, przemysł 30%, pozostali 13%. Sieć gazowa uległa dalszej rozbudowie, o ponad 14 km sieci rozdzielczej i 207 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych. Spadło zużycie gazu na 1 odbiorcę, do poziomu 327,1 m³ (tj. o 15,3 m³). Odsetek ludności korzystający z sieci gazowej wyniósł 83,4%. Wyraźnie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego liczba odbiorców energii elektrycznej (o 3196), wzrosło także zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych (13,2 kWh), co jest wartością najwyższą w badanym okresie.

13.7. Infrastruktura techniczna – wnioski

- Drogi - miasto jest dobrze zlokalizowane komunikacyjnie (położenie w węźle dróg krajowych o znaczeniu międzynarodowym); w ostatnich latach rozwinęła się szczególnie sieć dróg gminnych. Jednak tylko połowa dróg gminnych posiada utwardzoną powierzchnię.
- Wodociągi – dobrze rozwinięta sieć wodociągowa. Obserwuje się tendencję spadkową zużycia wody przez przemysł oraz przez gospodarstwa domowe; widoczny wzrost udziału gospodarstw domowych

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

w ogólnym zużyciu wody, przy jednoczesnym spadku zużycia wody na 1 mieszkańca. W związku z powyższym występuje od lat tendencja spadkowa w produkcji wody. Stałe obciążenie sieci wodociągowej.

- Kanalizacja i oczyszczanie ścieków – z sieci kanalizacyjnej korzysta 87% ludności i odsetek ten stale rośnie m.in. w związku z realizacją projektu „Modernizacja i rozbudowa gospodarki wodno ściekowej na terenie miasta Torunia” w ramach środków ISPA i z Funduszu Spójności UE. Stan techniczny sieci jest zadowalający. Tendencja spadkowa w produkcji ścieków. W ściekach odprowadzonych maleje udział przemysłu na rzecz mieszkalnictwa. Wzrasta liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków.
- Gospodarka odpadami - wyraźny wzrost ilości odpadów wytwarzanych na terenie miasta. W selektywnej zbiórce odpadów największy udział stanowią tworzywa sztuczne.
- Gaz – w ostatnich latach obserwuje się wzrost długości sieci gazowej, wzrost odbiorców gazu z sieci, a także wzrost zużycia gazu ziemnego ogółem przy stabilnym średnim zużyciu gazu na mieszkańca.
- Energia elektryczna – wzrost odbiorców energii elektrycznej, wzrost zużycia energii elektrycznej zarówno ogółem jak i w przeliczeniu na mieszkańca i odbiorcę.